

BLED • BOHINJ • GORJE • DOLINA SOČE • JESENICE • KRANJSKA GORA • RADOVLJICA • ŽIROVNICA

#ifeelsLOVEnia #myway www.slovenia.info www.julian-alps.com

Kako naj v hrupu udobja še slišimo skorajda neslišno dihanje narave?

Trajnosti v resnici ne moremo razumeti,
ker ne vemo, kako jo umestiti v lastno območje udobja,
kjer so naše zahteve po civilizacijskih standardih pač samoumevne in »razumne«.

Dobrodošli v naši dnevni sobi.

Ravnovesje je naša vrednota.
Preprostost je ideal našega načina življenja.
Bližina je bistvo našega sveta.

Tu je vse blizu in skoraj vse tudi dostopno.
Tu imamo radi svoj mir,
a ga tudi radi delimo z ljudmi, ki nas obiščejo.

Spoštujemo tradicijo in prisegamo na lastne veščine in iznajdljivost.
Delujemo trajnostno. Ohranjamo, kar imamo.
Spodbujamo ponovno rabo vsega, kar že je.

Drug drugemu priznavamo zasluge za to,
da je naše življenje v vsakem letnem času prijetno družabno.
Drug drugega vabimo za mize, obložene s tem,
kar smo pripravili s predanostjo naravi in Alpam,
čistosti njihovih voda in svetlobi njihovega obzorja.

Odgovorno. Trajnostno. Lokalno.

Cilje trajnostnega razvoja smo spoštovali
že mnogo prej, kot so postali globalni.
Zato jih razumemo kot pristen del identitete, a na svoj način.
Na poseben, lokalen način.

Vodo, življenje v njej in na kopnem ter podnebje
razumemo tako, kot so jih razumeli naši predniki.
S spoštovanjem.

Revščino, lakoto in neenakost preprečujemo s sodelovanjem
in življenjem v trajni in trajnostni skupnosti,
brez katere v ostrejših gorskih razmerah ne bi preživeli do danes.

Odgovorno porabo vsega, tudi energije, in smisel za inovacije
imamo v krvi. Zato smo tako odlična izbira za vsakogar,
ki se želi trajnosti na novo naučiti.

17 TRAJNOSTNOSTNIH CILJEV ZDRUŽENIH NARODOV

SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS

Kar nas obdaja, je naš dom.

TRADICIJA IN PRIHODNOST TRAJNOSTI

Klemen Langus,
direktor Turizma Bohinj in
koordinator Skupnosti Julijske Alpe

Trajnosti si nismo izmislili mi.
Lahko se zgolj vprašamo, ali sploh
vemo, o čem govorimo, ko se hvalimo
z njo ali si naivno laskamo, da smo eno
z njo, če ne že kar eno in isto.

Generacije pred nami so se nesmiselnemu razvoju civilizacije upirale, dokler razvoja niso imele za razumnega. Navkljub vsemu nam življenje samo po sebi ne daje nikakršnih pravic, da ravnamo z njim sebično. Trajnost ni namreč nič drugega kot naša dolžnost in ustrežljivost do življenja. Do vsega živega!

Predniki bi nam povedali, da so živeli od narave in z njo. Živeli so v njej. Kar so si preveč vzeli, se jim je maščevalo. Kar so spoštovali, se jim je povrnilo. Nič, kar so pridelali ali naredili, ni šlo v nič. Vse so ponovno uporabili še na kakšen drug način. Trajnost je namreč ravno to.

Da ne gre nič v nič.

To je spoštljiv zakon človeka in narave, kjer sta dialog in poslušanje samoumevna. Morda pa v tem zakonu človeka in narave oba samo vpijeta in je polno drame, dokler ni vse lepo in krasno? Morda se, kot v vsakem zakonu, navzven delata srečna in sta ves čas nesrečna?

Pomembno je, da vsi v svojem razumevanju trajnosti pripomoremo k cilju, ki bo nekoč dobil drugo ime. Takrat bo trajnost zgolj beseda, ki zdaj poganja svet v pravo smer.

Ko bo trajnost nadomestila nova beseda, se bomo morda spet vprašali, če jo razumemo. Najprej bo tudi ta nova beseda trendovsko ponujala nadstandardno razumevanje našega spoštovanja do narave, potem bo spet postala zlorabljana in vsiljiva.

Veselimo se nove besede, ki bo nadomestila trajnost. Pri nas trajnostnemu načinu življenja že rečemo kar življenje v naši dnevni sobi. Morda tudi tako prispevamo k preskoku v obnašanju: med sabo in z vami.

JULIJSKE ALPE
TRIGLAVSKI NARODNI PARK
ITALIJA
BOVEC
Soča
KOBARID
Dolina Soče
Soča
TOLMIN

KRANJSKA GORA
Karavanke
AVSTRIJA
Sava Dolinka
JESENICE
Triglav
ŽIROVNICA
GORJE
RADOVLJICA
BLED
Sava
Sava Bohinjka
Bohinj
SLOVENIJA

VSEBINA

REGIJSKA DESTINACIJA JULIJSKE ALPE

Pomirjenost

12 JULIJSKE ALPE – OSEM TURISTIČNIH DESTINACIJ, POVEZANIH V TRAJNOSTNO USMERJENO SKUPNOST

BIOTSKA RAZNOVRSTNOST

Spoštovanje

18 TRIGLAVSKI NARODNI PARK
20 KAKO DOMAČINI PREPOZNAMO ODGOVORNE GOSTE NARAVE?
22 RASTLINSTVO TREH PODNEBIJ
24 132 OBMOČIJ MIRU
25 Tišina za divjega petelina

LETNI ČASI

Ravnovesje

28 Letni časi osebno

GIBANJE

Prijateljstvo

32 SPOŠTLJIVO NA VRH
33 Poti prostovoljskih moči
34 ZAVETJE V PLANINAH
35 APLIKACIJA SLOVENIA OUTDOOR
36 KORAK ZA KORAKOM, ETAPA ZA ETAPO
38 JULIANA TRAIL
40 KO GREMO NA DRUŽINSKI POTEP
42 VRTIMO PEDALA
44 JULIANA BIKE
45 Kolesarske poti in doživetja
46 AKTIVNO DRUGAČE

VODE

Bistrost

50 HVALNICA VODI
52 PRESENETLJIVE REKE
57 Naš biser je iz pipe
58 IZ OČI V OČI Z RIBAMI
60 Muharjenje na soško postrv

KAKOVOST

Partnerstvo

64 Zagotovilo odličnosti
65 MOJSTRSKI NAVDIH
66 PRISTNA DOŽIVETJA
67 Edinstveno. Samo pri nas.

ZIMA

Osvetljenost

70 Pod jasno nebo z lučjo v žepu
72 Slovita zima
74 PRIPRAVLJENI NA ZIMO
77 ZIMA V GORAH
77 JULIANA SKITOUR

KULTURA

Vednost

80 VOJNA IN MIR. ALI SMO SE KAJ NAUČILI?
82 Hudič naj vzame vojsko in politiko!
84 KO GREMO V SVETE KRAJE
86 NA PRIZORIŠČU VELIKIH DEL

VEŠČINE

Iznajdljivost

90 Železarska dediščina Julijskih Alp
92 TISOČLETJA SAMOSVOJIH KRAJEV BIVANJA
94 Ikona naše kulturne krajine
97 ALPSKA ARHITEKTURA ZA PRIHODNOST
98 VELIKI MUZEJI IN ZANIMIVE MUZEJSKE HIŠE
99 Slovenski planinski muzej

SAMOOSKRBA

Tradicija

102 Planšarstvo
104 KMETIJSTVO V SODOBNI PREOBLEKI
106 Kultura čebelarjenja
108 SKRBIMO DRUG ZA DRUGEGA

KULINARIKA

Predanost

114 DOBER TEK
114 Dokazano vrhunska kuhinja
116 TRADICIONALNI IN EDINSTVENI SIRI JULIJSKIH ALP
117 FESTIVALI JEDI IN OKUSOV

NASTANITVE

Gostoljubnost

120 ZBUDILI SE BOSTE NASPANI
122 NARAVNO IN IZVIRNO DO DOBREGA POČUTJA
124 SREČANJA POD VRŠACI

PRIREDITVE

Sodelovanje

128 ZVOKI JULIJSKIH ALP
129 KONCERTI IN GLASBENI FESTIVALI
130 KAMOR PRIDE VSA VAS
134 VRHUNSKE ŠPORTNE PRIREDITVE

MOBILNOST

Obnavljanje

140 MOBILNOST Z MISLIJO NA NARAVO
143 Po eni najlepših gorskih železnic
144 KAKO DO JULIJSKIH ALP?

Pomirjenost

Ali bi lahko hkrati vdihnili in izdihnili vso pomirjenost in ves mir tega sveta?

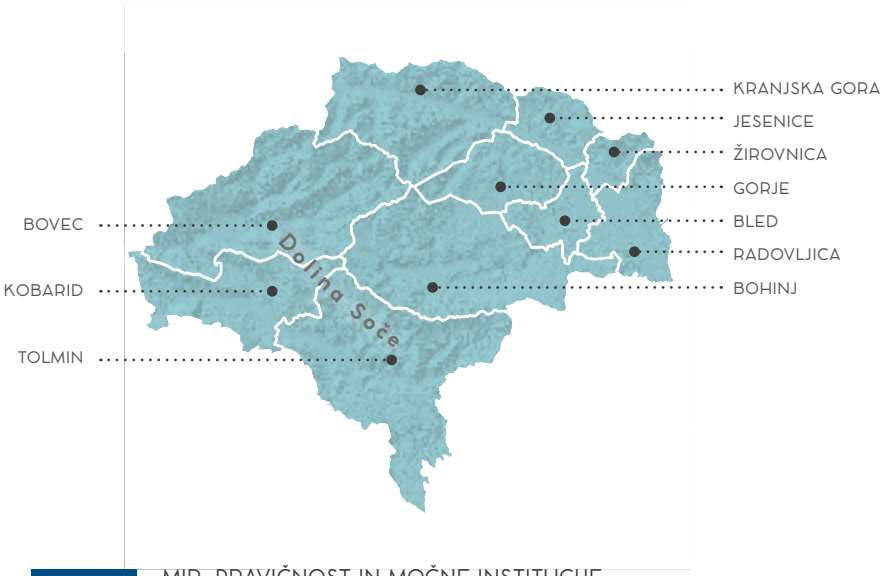
V skupnosti Julijskih Alp živimo gostoljubni ljudje, ki s ponosom in skrbnostjo ohranjamo raznolikost tukajšnjega sveta.

Na stičišču Slovenije, Italije in Avstrije, na pragu alpskega in mediteranskega sveta, v osrčju Evrope osem turističnih destinacij povezujejo skupne vrednote, tradicija in kultura.

Najpomembnejše turistične destinacije tega območja znamo s sodelovanjem in strateškim pristopom ne le dosegati skoraj četrtino prihodkov slovenskega turizma, temveč ob tem varovati tudi naravne vire ter spodbujati lokalno gospodarstvo in vzdržnostno kmetijstvo, zlasti pa duhovno ozračje svoje dnevne sobe.

Svoje zaveze preverjamo z vključenostjo v Zeleno shemo slovenskega turizma in v druge mednarodne certifikacijske sisteme.

Od priznanj ne živimo. So pa dokaz, da s trajnostjo mislimo resno.

16 PEACE, JUSTICE AND STRONG INSTITUTIONS

MIR, PRAVIČNOST IN MOČNE INSTITUCIJE

Spoštujemo preteklost in skupaj gradimo prihodnost. Vsi plujemo v istem čolnu, zato pri nas šteje skupnost. Nihče od nas ne more mimo pravičnosti naravnih danosti.

JULIJSKE ALPE

OSEM TURISTIČNIH DESTINACIJ POVEZANIH V TRAJNOSTNO USMERJENO SKUPNOST

Posamezne destinacije se uvrščajo na svetovne sezname najlepših trajnostnih zgodb, naši upravljavci trajnostnih destinacij so med prejemniki uglednih nagrad.

Živimo v območju UNESCO MaB Človek in biosfera Julijske Alpe, prvem biosfernem območju v Sloveniji, katerega srce je Triglavski narodni park.

Kjerkoli smo, delujemo odgovorno in trajnostno. Širimo možnosti trajnostne mobilnosti. Prizadevamo si za manjši ogljični odtis, za vse manj odpadkov in manjšo uporabo plastike. Povezani med seboj vzpostavljamo kratke dobavne verige in povečujemo kakovost naše turistične ponudbe.

Med vsemi evropskimi alpskimi destinacijami nameravamo izstopati po pristnosti, iskrenosti in povezovanju med ljudmi in lokalnimi skupnostmi.

julian-alps.com

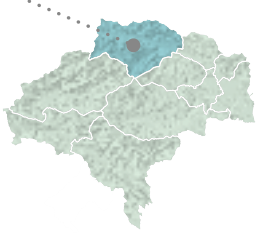

KRANJSKA GORA

Kranjski Gori so sloves vrhunskega prizorišča za športne prireditve ustvarili alpski smučarji s pokalom Vitranc in smučarski skakalci, ki so v bližnji Planici postavljali rekorde v smučarskih poletih. Zgornjesavska dolina je odlična izbira za aktivnosti v naravi v vseh letnih časih. Alpska klima pa dokazano ugodno vpliva na človekovo počutje.

Pohodništvo in kolesarjenje, športno plezanje, smučanje in tek na smučeh so šele začetek. Planica vabi k zimskim doživetjem tudi sredi poletja. Adrenalin obetajo vzponi po feratah. Do zanimivih točk vabijo pravljična doživetja za otroke, okusi vrhunske kulinarike ter zgodbe kulturne dediščine, ki presenetijo celo na Vršiču, najvišjem cestnem prelazu v Sloveniji. V gorniški vasi Mojstrana obiščite Slovenski planinski muzej, prvo informacijsko točko Alpske konvencije v Sloveniji.

kranjska-gora.si

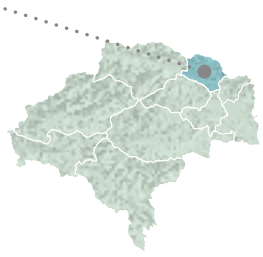

JESENICE

Osrednji del mesta z bogato železarsko tradicijo je muzejsko območje Stara Sava, kulturni spomenik državnega pomena. Fužinarsko naselje z Bucelleni-Ruardovo graščino, cerkvijo Marijinega vnebovzetja, delavsko stanovanjsko stavbo – kasarno in drugimi znamenitostmi je središče mestnih družabnih prireditev. Pomembna točka mesta je tudi športna dvorana Podmežakla, dom slovitih jeseniških hokejistov. Mesto jeklene volje se stika z območjem varovane narave Natura 2000 s habitati ogroženih živalskih in rastlinskih vrst. Legendarno Golico in nekatera druga pobočja nad Jesenicami spomladi pobelijo zavarovane narcise. Nad mesto vabita tudi Javorniški Rovt z Zoisovim parkom z jezerci in različnimi drevesnimi vrstami ter planota Mežakla (1.593 m).

visit.jesenice.si

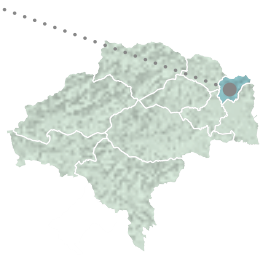

ŽIROVNICA

Vasi pod Stolom (2.236 m), najvišjim vrhom Karavank, predstavljajo mojstre slovenske besede in sodobnega čebelarjenja.

Pot kulturne dediščine Žirovnica povezuje muzejske hiše velikih literatov (najpomembnejšega slovenskega pesnika Franceta Prešerna, jezikoslovca Matije Čopa, pisateljev Frana Saleškega Finžgarja in Janeza Jalna) ter čebelnjak Antona Janše, prvega učitelja čebelarjenja. Njegov rojstni dan, 20. maj, je Organizacija združenih narodov (OZN) na pobudo Slovenije razglasila za svetovni dan čebel. Žirovnica privlači pohodnike in planince, kolesarje in ljubitelje konjeništva. Posebno doživetje je tudi vzpon do Ajdne (1.046 m) z najlepšim razgledom na Triglav. Arheološko najdišče nam tu priča o gorski vasici iz 5. stoletja.

visitzirovnica.si

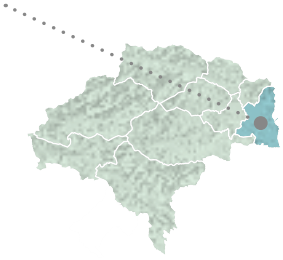

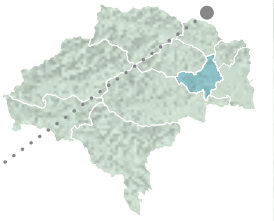
RADOVLJICA

Zgodovinsko mesto z enim najlepših srednjeveških jeder v Sloveniji navdušuje s slikovitimi hišami, muzeji ter kulinaričnimi in glasbenimi dogodki. V najslajšem slovenskem mestu se srečajo med in čokolada ter narava in kultura. S Čebelarskim muzejem in lectarsko tradicijo velja tudi za prestolnico slovenskega čebelarstva.

Radol'ca, kot ji rečejo domačini, je znana po festivalu čokolade ter bogastvu kulturne dediščine tako v mestu kot na podeželju. Blizu mesta so ogleda vredne Begunje z dediščino svetovno znanega ansambla Avsenik in s smučmi Elan ter grad Kamen, Kropa z bogato kovaško tradicijo in romarsko Brezje s slovenskim narodnim svetiščem – Marijino baziliko. Obisk Radovljice in njene zanimive okolice je preprost tudi z javnimi prevoznimi sredstvi.

radolca.si

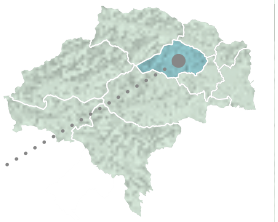

BLED

Na Blejsko jezero z otokom s cerkvijo s 130 metrov visoke skale že več kot tisoč let zre obiska vreden grad. Alpsko letovišče na robu Triglavskega narodnega parka je že v 17. stoletju slovelo po termalnih vrelcih, stoletje pozneje kot naravno zdravilišče, v 20. stoletju pa je bilo pomembno središče diplomatskega življenja z uglednimi gosti z vsega sveta. Danes je Bled s svojimi naravnimi in kulturnimi posebnostmi, z blagim gorskim podnebjem in termalno jezersko vodo v vseh letnih časih med najbolj priljubljenimi cilji obiskovalcev Slovenije. Razvija trajnostni in odgovorni turizem in je član mreže Alpine Pearls. Prizadeva si za družbo brez odpadkov, za zmanjševanje ogljičnega odtisa in spodbuja okolju prijazne načine prevoza.

bled.si

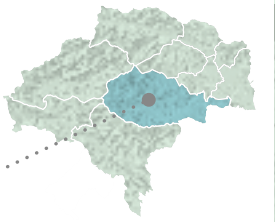

GORJE

Gorje slovijo po zvončarstvu in bogati fužinarsko-kovaški tradiciji. Na Višelnici pri Pogvajnovih je ohranjena kovačnica, kjer še danes nastajajo sloviti kravji zvonci. Najlepši razlog za obisk vasi na svojevrstnem balkonu Julijskih Alp so naravne znamenitosti, kot so soteska Vintgar, Pokljuška soteska, Šimnova jama in dolina Radovne. Za pohodnike in plezalce je zanimiva Poglejska cerkev, jama ledeniškega izvora, ki ima plezališče in je izhodiščna točka Riklijeve poti. Gorje, ki so skupaj z Bledom leta 2022 postale v Sloveniji prva evropska certificirana *zero waste* občina, so znane tudi po čisti vodi. S svojim vodnim virom zagotavljajo pitno vodo prebivalcem Žirovnice, Radovljice in Bleda.

gorje.si

BOHINJ

Bohinj je zelena oaza odgovornega turizma ob največjem stalnem naravnem jezeru v Sloveniji. Ob Bohinjskem jezeru za razliko od mnogih drugih alpskih jezer ne najdete mondenega letovišča, temveč obilje naravnih posebnosti, med katerimi je tudi sloviti slap Savica. Na planinah nad jezerom so žive tradicije planšarstva in sirarstva. Bohinjski sir mohant ima evropsko označbo zaščitenega geografskega porekla. Pristno tradicijo, kulturo in ustvarjalnost ljudi tega območja združuje znamka Bohinjsko.

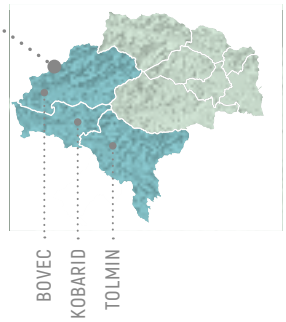
Bohinj, ki po izboru Global Green Destinations spada med 100 najbolj trajnostnih destinacij na svetu, je prejemnik več uglednih mednarodnih nagrad za trajnostni turizem.

bohinj.si

DOLINA SOČE

Zelena in trajnostna dolina Soče je med najbolj priljubljenimi cilji iskalcev aktivnosti na prostem, v naravi. Štiri občine povezuje smaragdna reka Soča, ki velja za eno najčistejših rek v Evropi.

BOVEC • Bovško, znano po športnih aktivnostih, preseneča z naravnimi čudesi. Tu so pravljična Trenta z informacijskim središčem Triglavskega narodnega parka, skrivnostni izvir Soče, čarobni Šunikov vodni gaj, slikovita Velika korita Soče, mogočni slap Boka in romantični slap Virje. Na Mangartsko sedlo vodi najvišje ležeča slovenska cesta. Z Bovškega se mnogi radi odpravijo tudi na najvišji slovenski prelaz Vršič. Nad koriti Koritnice stoji mogočna trdnjava Kluže, ena najbolj slikovitih utrdb na Slovenskem, danes urejena kot muzej in kulturno središče.

KOBARID • Zgodovinsko mestece na široki terasi nad reko Sočo obdajajo visoki vrhovi Krna, Matajurja in Stola. Nekoč pomembno trško naselje je znano po »čudežu pri Kobaridu« in zgodbah s soške fronte, ki jih predstavlja Kobariški muzej. Kobariška zgodovinska pot povezuje številne naravne in kulturne znamenitosti. Zahodno od Kobarida je Breginjski kot z reko Nadižo in številnimi pohodniškimi potmi. V okolico Drežnice in Vrsna vabijo slapovi in korita. Bližnji Livek je znan po čudovitih razgledih in muzeju na prostem Kolovrat.

TOLMIN • Mesto na sotočju dveh rek slovi po bližnjih Tolminskih koritih, ki s svojo divjino veljajo za najlepši vstop v Triglavski narodni park in so hkrati tudi najnižja točka v parku. Nedaleč stran je Javorca s cerkvijo Sv. Duha, izjemen spomenik prve svetovne vojne z znakom evropske dediščine. Zanimive lokalne zgodbe ponujajo Baška grapa z Bohinjsko železnico, Šentviška planota s Plečnikovo cerkvijo na Ponikvah, Lom s tematsko krožno pohodniško potjo in vas Čadrg s tradicijo sirarstva. Posebnosti celotnega Posočja predstavlja Tolminski muzej. Ribiče in rekreativce privlači Most na Soči s sotočjem dveh rek in z jezerom za različne aktivnosti.

soca-valley.com

Spoštovanje

Ali bi lahko nosili copate iz travnate preproge?

Triglavski narodni park je eno najstarejših naravovarstveno zavarovanih območij v Evropi in osrednji del biosfernega območja UNESCO MaB Človek in biosfera Julijske Alpe.

Čeprav je območje Julijskih Alp poseljeno že 5.000 let, je še danes redko poseljeno, brez velikih mest in naselij. Narava in bogata biodiverziteta imata tukaj že od nekdaj dobro varovano zatočišče.

S tradicijo živimo na sodoben način. Ohranjena znanja povezujemo s sodobnimi dognanji, novimi tehnologijami in digitalno dobo. A ko pride čas košnje, še vedno pazimo na ohranjanje semen, ki bodo vzkalila tudi naslednje leto.

ŽIVLJENJE NA KOPNEM

Ohranitev gorskih ekosistemov in njihove biotske raznovrstnosti ter povečevanje njihovih koristi, ki so nujne za trajnostni razvoj, je za prebivalce Julijskih Alp logična sedanjost, ne le cilj za prihodnost.

Trajnostno gospodarjenje z viri hrane in drugih življenjsko pomembnih koristi, ki nam jih daje narava, je vsajeno v naše gene.

TRIGLAVSKI NARODNI PARK

Prvi Alpski varstveni park smo na območju Triglavskih jezer razglasili že leta 1924. Bili smo med prvimi v Evropi, ki smo razmišljali o varovanju narave. Triglavski narodni park, ki je svoje ime dobil leta 1961, se je sčasoma razširil na kar 4 odstotke ozemlja Slovenije.

Od leta 2003 je del prvega Unescovega biosfernega območja MaB v Sloveniji. Celotno biosferno območje je regijska destinacija Julijske Alpe.

Že celo stoletje ljudje Julijskih Alp varujemo visoke vrhove, gorske grebene, divje vode, soteske, gozdove, pašnike, melišča, ledeniška jezera, živi svet in kulturne posebnosti tega koščka sveta.

Tu so največja stalna in najvišje ležeča jezera Slovenije, tu je najgloblja visokogorska kraška jama, tu izvira najdaljša slovenska reka.

Triglavski narodni park je tudi prostor življenja ljudi v 33 naseljih, ki jih poleg sožitja z naravo odlikuje ohranjanje samosvoje kulturne dediščine in načina upravljanja najvišjih predelov Slovenije.

Svoje dediščine ne hranimo le v muzejih, temveč z njo živimo in jo še naprej ustvarjamo.

840 km²
površine

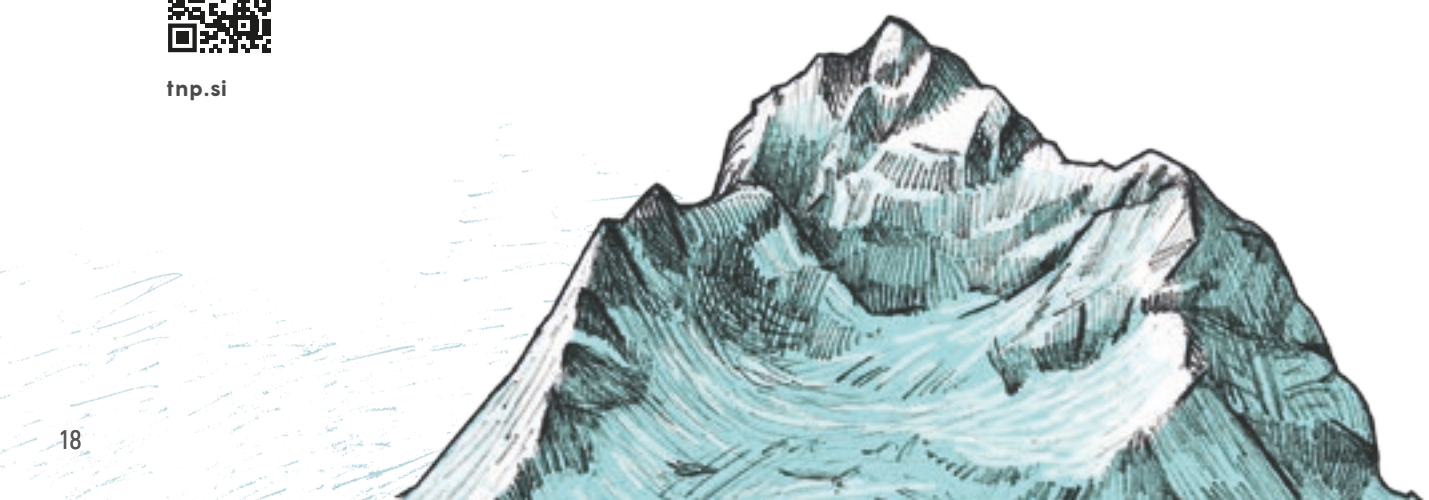
4 %
ozemlja Slovenije

200
mio let geološke zgodovine

TRIGLAVSKI NARODNI PARK

unesco
Biosferno območje Julijske Alpe

tnp.si

42
vrst orhidej

7.000
različnih
živalskih vrst

1.600
vrst rastlin

19
endemičnih
rastlin

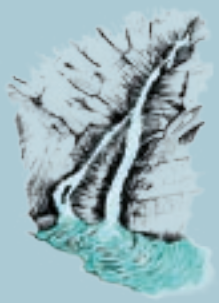
več kot
1.000
let star
macesen

132
mirnih območij, ki so izjemnega pomena za varstvo živalskih in rastlinskih vrst ter habitatskih tipov

3
siri z zaščiteno označbo porekla – mohant, sir tolminc, bovški sir

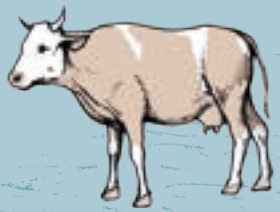

več kot
250
izvirov

3
avtohtone pasme pašnih živali – krava cika, drežniška koza, bovška ovca

15
kulturnih
spomenikov

KAKO DOMAČINI PREPOZNAMO ODGOVORNE GOSTE NARAVE?

Povsod v Julijskih Alpah uživajte v naravi tako, kot to počnemo domačini: z občutkom za ravnovesje vsega, kar je že tu, in v kar ne želimo posegati.

Preizkusite svojo udomačenost v Julijskih Alpah z odgovori na preprosta vprašanja.

Ko plačate vstopnino na varovano območje narave, hočete vse lepote obiskati čim prej ali si vzamete čas za seznanjanje s pravili?
Na območju Triglavskega narodnega parka in na drugih območjih varovane narave domačini upoštevamo pravila obnašanja, ki so običajno jasno zapisana ob vstopnih točkah. Razumemo, da so vse prepovedi in usmeritve, kako biti nemoteči obiskovalci, namenjene ohranjanju narave tudi za naslednje generacije. Hvala, ker ta pravila spoštujete tudi vi.

Se ob srečanju s kamnitimi možici – zložbami kamnov ob potoku, reki ali planinski poti – nasmehnete ali zmajete z glavo?
Domačini spoštujemo vsak kamen na njegovem naravnem mestu. Kot odgovorni obiskovalci narave ne postavljamo kamnitih skulptur. Z njimi bi spremenili krajino, postavljali napačne obpotne signale in zmotili življenje, ki je pogosto povezano tudi s senco pod kamnom.

Ali v vodi raje poiščete naravni tolmun ali se ob pogledu na obilje kamnov v strugi in na obali razveselite možnosti grajenja jezov?
Vsak vodotok je cel ekosistem! Tolmuni so tam, kjer jih je ustvarila narava. Ribe in druge vodne živali vedo, kje najdejo plitvo zavetje in kje jih čakajo globine. Zato domačini in odgovorni obiskovalci nikoli ne spreminjamo toka vode s postavljanjem začasnih jezov, tolmunčkov, bazenčkov.

Se vam zdi lepše taboriti ali parkirati avtodom tik ob vodi, v kateri boste lahko še posodo oprali, ali raje izberete kamp z urejenimi pomivalnimi koriti?
Domačini postanemo mrki ob opazovanju sledi gum, priložnostnih ognjišč in mini smetišč na travnikih in v gozdovih, na rečnih in jezerskih obalah. Za odgovorne goste smo uredili dovolj različnih prostorov za vse vrste kampiranja. Prosimo, parkirajte in taborite le tam, kjer je to izrecno dovoljeno.

Skupaj z gosti želimo živeti v ohranjeni lepoti narave. Vstopajte vanjo tako kot mi: le z nahrbtnikom tega, kar na poti zares potrebujemo in kar bomo ob povratku tudi odnesli s seboj. Z vsako najmanjšo smetjo vred.

Kupujete spominke v odličnih prodajalnah ali jih nabirate na brezpotjih v naravi?
V Julijskih Alpah celo domačini hodimo po urejenih in označenih poteh. Ne zato, ker se ne bi znali orientirati v naravi, temveč zato, ker si vanjo res ne želimo posegati. Iz narave ničesar ne odnašamo.
Ne rastlinja ne česarkoli drugega. Še kamnov ne! Spomine hranimo na fotografijah in v spominkih, ustvarjenih pri lokalnih rokodelcih.

Vas voda zvabi v namakanje kjerkoli ali le tam, kjer je to predvideno?
V vročih dneh se je seveda fino osvežiti s hladno vodo. A domačini vemo, da znamenita korita in druge z vodo povezane znamenitosti niso namenjene kopanju, plavanju, čofotanju. Vode se z roko nežno dotikamo marsikje, celemu telesu pa osvežitev privoščimo na za to predvidenih kopališčih. S svojimi zamahi in skoki ne motimo samosvojega naravnega življenja občutljivih voda.

Ko poletite čez nebo, iščete pristanek na zemlji kot ptice roparice ali vnaprej veste, kje je vaše pristajališče?
Odgovorni jadralci vedo, da so njihovi pristanki tudi motnja v naravnem okolju. Tako zaradi svoje varnosti kot zaradi ohranjanja neokrnjenih rastišč in zagotavljanja miru za živali vselej vnaprej vedo, kje je za njih urejeno pristajališče.

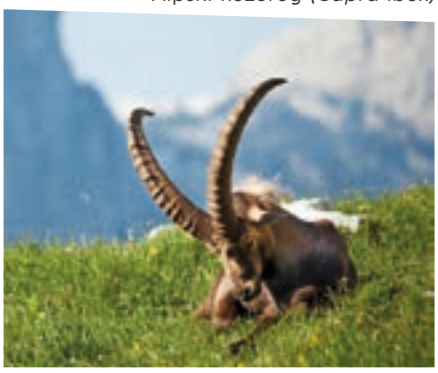

Trenta

Dolina Triglavskih jezer

Alpski kozorog *(Capra Ibex)*

Velika korita Soče

RASTLINSTVO TREH PODNEBIJ

Ostro alpsko podnebje se na eni strani Triglavskega narodnega parka spogleduje s submediteranskimi vplivi z Jadranskega morja, na drugi strani z vplivi celinskega podnebja. Raznolika geološka sestava tal ter različnost temperatur, količine padavin in višine snežne odeje vplivata na neverjetno pestrost rastlinskega sveta.

Ko mine zima, smo v Triglavskem narodnem parku povsod obkroženi s planjavami samoniklih rastlin in z edinstvenimi botaničnimi zakladi, ki že stoletja vzbujajo zanimanje raziskovalcev.

Kvartet triglavskih

Med 19 endemičnimi rastlinami Triglavskega narodnega parka so kar štiri poimenovane po Triglavu, najvišji gori Slovenije.

Rožnato rdeča triglavska roža *(Potentilla nitida = Potentilla terglouensis)* je v legendi povezana z mitološkim Zlatorogom; ko jo je zaužil, naj bi takoj ozdravel.

Modrocvetoča triglavska neboglasnica *(Eritrichium nanum = Myosotis terglouensis)* je podobna planinski spominčici, a se je vetrovom in nizkim temperaturam prilagodila s pritlikavo rastjo, močnim koreninskim sistemom in gosto dlakavostjo.

Samosvoj posebnež je tudi triglavski svišč *(Gentiana terglouensis)*, ki z zvezdnatimi cvetovi krasi kamnita pobočja in suhe travnike.

Triglavski dimek *(Crepis terglouensis)* z rumenimi cvetovi spominja na regrat in tako kot preostale tri cvetlice svojo slavo širi že od leta 1779, ko jih je na območju Triglava opazil in kot do tedaj neopisane vrste opisal sloviti botanik Balthasar Hacquet.

Triglavska roža
(Potentilla nitida)

Triglavski svišč
(Gentiana terglouensis)

Triglavska neboglasnica
(Eritrichium nanum)

Triglavski dimek
(Crepis terglouensis)

Alpski botanični vrt Alpinum Juliana

Vrt v Trenti je že leta 1926 zasnoval Albert Bois de Chesne. Botaniku iz tržaške trgovske družine so ga pomagali ustvariti poznavalci, kakršen je bil Julius Kugy, oče sodobnega alpinizma in večni iskalec izginulega trentarskega grintavca *(Scabiosa trenta)*.

V ogleda vrednem vrtu raste več kot 600 vrst alpskih, predalpskih in kraških rastlin, med njimi tudi številne redke, zavarovane in endemične vrste, ki rastejo samo v Sloveniji. Tu raste tudi rastlina, ki jo je Julius Kugy zaman iskal v Alpah. Skrivnostni trentarski grintavec se je z alpskih rastišč poslovil, na kraških gmajnah pa ga še danes poznajo kot beli čopek *(Cephalaria leucantha)*.

132 OBMOČIJ MIRU

Varovana območja narave so izjemnega pomena za posamezne vrste in habitate, hkrati pa so privlačna za obiskovalce, ki lahko s svojo prisotnostjo ogrožajo življenjske prostore živali.

Načrt upravljanja Triglavskega narodnega parka jasno opredeljuje kar 132 mirnih območij, ki skupaj obsegajo 10 tisoč hektarjev površine parka.

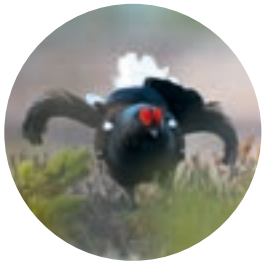
Tu veljajo posebna pravila in skrbno prilagojene dejavnosti ljudi. Območja so bila določena na podlagi pomembnih letnih in zimskih habitatov gamsa, ruševca in divjega petelina ter območij, pomembnih za življenje belke, planinskega orla in soške postrvi. Kot mirna območja so opredeljena tudi barja na Pokljuki.

Gams
(Rupicapra rupicapra)

Belka
(Lagopus muta)

Ruševec
(Tetrao tetrix)

Divji petelin
(Tetrao urogallus)

Planinski orel
(Aquila chrysaetos)

Soška postrv
(Salmo marmoratus)

ŠOTNA BARJA

Na Pokljuki, največji zaokroženi gozdni površini v Triglavskem narodnem parku, so v zamočvirjenih dolinah nekdanjih ledeniških odtokov nastala visoka šotna barja. Majhna jezera so se zapolnila z vodnimi rastlinami, v vse bolj kislem okolju pa so bolje uspevali šotni mahovi. Ker ti mahovi na površju nenehno rastejo, v spodnjem delu pa oglenijo, se barja dvigujejo. Poti po lesenih podestih omogočajo spoznavanje rastlin in živali dragocenega ekosistema.

Divji petelin
(Tetrao urogallus)

Tišina za divjega petelina

Divjega petelina zmoti vsaka malenkost, ki ni del naravne zvočne kulise. Zato po parku zapornice in opozorila omejujejo dostop do območij, kjer je doma ta tako posebna žival.

V ritmu današnjega življenja je ljudi kar težko prepričati, da so uro ali dve zares tiho in samo poslušajo zvoke iz narave. A vedno, ko to storijo, se zgodi čudež! Ljudje sprevidijo, kako pomembna je v življenju tišina in da jo lahko celo slišiš.

Aleš Zdešar, geolog, naravovarstvenik in vodja oddelka za prostor v Triglavskem narodnem parku.

»Če smo uspešni pri varovanju najbolj občutljivih vrst, ki jim pravimo tudi indikatorske vrste, smo praviloma uspešni tudi pri varovanju širšega ekosistema,« pravi Aleš Zdešar. Divji petelin *(Tetrao urogallus)* je ena od takih vrst. Kjer še lahko poje v času svojih paritvenih obredov, lahko sklepamo, da je okolju dobro.

Spremljanje ptic večinoma poteka prav prek njihovega oglašanja in ne prek vizualnega spremljanja. Monitoring divjega petelina kaže, da se je v zadnjih 40 letih število njegovih aktivnih rastišč v Triglavskem narodnem parku zaradi spreminjanja njegovega življenjskega prostora, podnebnih sprememb in motenj, ki ga prinašajo različne oblike človekove dejavnosti, prepolovilo.

»Divji petelin je kot gozdni duh, ki se je zaradi svoje občutljivosti na nemir vedno umikal človeku, in tudi sam ga še nisem videl v njegovem naravnem življenjskem okolju. Zavedajmo se, da mirna območja v nobenem primeru niso cilj obiska narodnega parka. Komur so mar živali, se teh območij izogiba,« poudari Zdešar. Uživajmo tudi mi v miru živega sveta, ki ni nikoli povsem tih, a so njegovi zvoki nemoteči in zliti z okolico tako, da še poudarijo mogočnost narave.

Ravnovesje

Ali lahko vse življenje mislimo nase v ednini, dvojini in množini?

Menjava letnih časov postavlja prebivalce Alp pred vsakoletne izzive, ki jih premagujejo s trmo, vztrajnostjo, pogumom in razumevanjem.

Ravno izzivi iz ljudi iztisnejo izjemnost, zato tudi kulturna krajina in tradicije v Julijskih Alpah kažejo na inovativnost skromnih domačinov, ki iz vsakega letnega časa iztisnejo največ. Ne glede na to, kdaj se začnejo in kdaj končajo.

Čez vrhove se čuti, da je na Gorenjskem še sneg, ko je na Primorskem že pomlad, da je na eni strani morda že sušno, ko so na drugi strani hudourniki še polni.

Zato je v Julijskih Alpah v resnici vselej vsega ravno prav: dovolj zime za veselje, dovolj poletja za pridelke, dovolj pomladi za pričakovanja, dovolj jeseni za zadovoljstvo posameznikov, parov, družin in skupnosti.

5 GENDER EQUALITY

ENAKOST SPOLOV

V nekaterih predelih Julijskih Alp je vključenost obeh spolov v ves spekter življenja tako močna, da oba spola v govoru uporabljata isti spol in kažeta na isto moč, ki jo imata v vsakdanu. Ne glede na spol je vsakomur zagotovljen enak dostop do naravnih virov.

Letni časi osebno

Rebeka Lah, skrbnica blagovne znamke in vodja Alpskega smučarskega muzeja Elan

Zima je navdih za osupljive ideje

»Smučanje in s hribi povezane aktivnosti so v okolju, od koder izhaja Elan, pomemben del življenja. Smuči in drugi športni izdelki ter z njimi povezane zgodbe so že od samih začetkov del naše dediščine, vir navdiha za njihovo inovativnost in odličnost pa so zime v naših Julijskih Alpah.

Elanovci smo bili vedno vztrajni, delavni, predani, iznajdljivi in polni idej. Našo ekipo sestavljajo ljudje, ki navdušujejo z osupljivimi idejami, z inovacijami pa spreminjajo smučarski svet. Vsako leto znova, ko naše oči uzrejo smuči iz nove kolekcije, se zavemo svoje ljubezni do smučanja. Začutijo jo tudi ljubitelji smučanja in narave v vseh kotičkih našega planeta. Skupaj z njimi smo aktivni soustvarjalci nepozabnih trenutkov.«

Pomlad je za občudovanje cvetja in za sodelovanje med ljudmi

»Ko sneg skopni, gore od vznožja pa do vrhov bujno zacvetijo. Ob tem razkošju se poznavalci in strokovnjaki, predvsem pa občudovalci posebnosti alpskega sveta in Triglavskega narodnega parka srečujemo na Mednarodnem festivalu cvetja v Bohinju. Zato da bi se zavedali, zakaj ohranjati biotsko pestrost, in da bi znali obvarovati rastline, ki so že ogrožene, je še kako pomembno, da jih poznamo. Le če bomo vedeli, da so rastline najlepše tam, kjer rastejo že stoletja, bomo Alpe ohranili cvetoče in pisane še za prihodnje rodove botanikov, obiskovalcev in prebivalcev. Rastline so naši življenjski sopotniki, brez katerih ne bi preživeli, spremljajo nas namreč tudi v domačo kuhinjo, priročno lekarno, v bolj sivih dneh pa nas razveseljujejo na fotografijah.«

Dr. Peter Skoberne,
doktor biologije, naravovarstvenik,
publicist, predavatelj, fotograf

Poletje je najlepše na pašniku

»Ko poletni dan preživiš na planini med kravami, ki jih poznaš po imenu, ti je hitro jasno, kaj je v življenju – in v poslu! – pomembno. Vir ponosa je kakovost, ki ji lahko zaupaš, ker res veš, od kod prihaja. V Mlekarni Planika prisegamo na odkup vsega mleka kmetov, ki živino poleti preselijo na pašne planine. To mleko si zasluži izvirnost pri ustvarjanju novih izdelkov, kot so sir z materino dušico, jogurt s smrekovimi vršički ali mlečni namaz s soško postrvjo. To niso povsem tradicionalne reči, a so dokaz naše povezanosti z okoljem in naravo. V nekaj desetletjih smo ustvarili izjemno prepoznavnost svojih mlečnih izdelkov. Uspelo nam je s povezanostjo med kmeti, kupci, gostinci in prebivalci.«

Anka Lipušček Miklavič,
upokojena direktorica Mlekarne
Planika iz Kobarida

Jeseni je sonce drugačno

»Jeseni, ko se začnejo dnevi krajšati, marsikdo pomisli, da bi bilo lepo imeti shranjeno poletno moč sonca za uporabo v temnejšem delu leta. Verjamem, da lahko z naprednimi rešitvami poskrbimo za to.

Moj navdih za nove rešitve na področju hranilnikov energije, ki jo pridobimo iz obnovljivih virov energije, so bili visoki poleti s helikopterjem nad evropskimi daljnovodi ter poti v domače gore, na katerih sem opazoval poti sonca in smer vetra. Jeseni je vreme v Julijskih Alpah manj spremenljivo in sončna svetloba se zdi mehkejša, sence pa so iz dneva v dan daljše. Ko gore zasenčijo doline, je res lepo imeti sonce, ujeto v hranilniku.«

Roman Bernard,
energetik, poslovnež, pilot helikopterja,
soustanovitelj Ngen Group

Prijateljstvo

Ali bi gostoljubnost narave lahko prenesli v vsako od naših src?

Poti v bistvo slovenske duše vodijo čez neštete vrhove. Slovensko razumevanje in odnos do sebe se najbolj izrazito kažeta v našem odnosu do gora. Njihov klic ustvarja ljubezen do planinarjenja, ki se prenaša iz roda v rod. Planinska zveza Slovenije je med najstarejšimi in najbolj množičnimi nevladnimi organizacijami v Sloveniji.

Julijske Alpe povezujejo urejene in označene planinske poti za gornike – spoštljive osvajalce gorskih grebenov in njihovih vrhov. Dopolnjujejo jih poti za radovedne pohodnike in kolesarje, ki lepoto narave odkrivajo tudi z lažje dostopnih in manj zahtevnih odsekov poti. Ene in druge povezujeta spoštovanje in občudovanje ljudi, ki so te dostope omogočili s posebnim občutkom za ohranjanje naravne pristnosti, z vztrajnostjo in pogosto tudi s trmo.

ZDRAVJE IN DOBRO POČUTJE

Aktivno življenje na prostem v stiku z naravo in z gostoljubnimi ljudmi preverjeno izboljša razpoloženje. Raziskovanje že davno uhojenih planinskih in drugih urejenih poti prispeva k dobremu počutju in zdravju.

SPOŠTLJIVO NA VRH

V času, ko so bile gore še svete in za večino neosvojljive, je Triglav (2.864 m) že vzbujal pozornost botanikov z vsega sveta. Z odkritji še neznanih rastlinskih vrst so našli tudi svetovno slavo. Podobno velja tudi za prvopristopnike.

Prvi zabeleženi uspešni vzpon na Triglav, najvišjo goro v Julijskih Alpah, so štirje srčni možje opravili že leta 1778. Triglav je bil osvojen 8 let pred Mont Blancom, 22 let pred Grossglocknerjem in 87 let pred Matterhornom.

V pogorje, ki že 250 let privlači ljudi, se podajamo s posebnim spoštovanjem. Ker vemo, da smo v svetu drugačnih poti in pravil, računamo na pomoč drug drugega.

Tu se kot človek s človekom vselej pozdravimo. Izkušeni gorniki in planinci cilje svojih poti zaradi varnosti vpisujemo v planinske knjige.

Triglav, najvišji vrh Slovenije, presega geografske meje kot simbol nacionalnega ponosa in kulturne identitete. Vključen v državni grb in zastavo, odseva zgodovinsko in duhovno jedro naroda.

Še danes velja, da bi vsak Slovenec moral vsaj enkrat v življenju stati na vrhu slovite gore.

Pot na Triglav ni priložnostna avantura. Vzpon je zelo zahteven, ne podajajte se nanj nepripravljeni.

Poti prostovoljskih moči

V Sloveniji urejene planinske poti že sto let označujemo z rdeče-belimi markacijami, imenovanimi po Alojzu Knafelcu (1859–1937), ki je bil med drugim tudi oskrbnik Koče pri Triglavskih jezerih. Markacije ob poti nam skupaj s smernimi tablami pomagajo proti planinskim ciljem in do 52 planinskih koč, bivakov in zavetišč v Julijskih Alpah.

Za uhojene poti po visokogorju se zdi, kot da so tu že od nekdaj. A glej – markacije so sveže popleskane, del jeklenice je še nov, nekaj dodanih klinov na poti še ne kaže znakov obrabe in nekdo je pred točko vzpona polegel kos hloda za kratek počitek. V Julijskih Alpah za gosto mrežo planinskih poti skrbijo prostovoljci. Planinska zveza Slovenije je tudi po 130 letih delovanja med največjimi prostovoljskimi organizacijami v Sloveniji. Po več kot 150 letih od poskusa ustanovitve prvega planinskega društva Triglavski prijatelj v Bohinju je v Sloveniji danes skoraj 300 planinskih društev.

V društvih delujejo odseki za planinske poti z dobro usposobljenimi markacisti. Društva so skrbniki poti in vsaka pot, ki ima pod okriljem Planinske zveze določenega skrbnika, je vsaj enkrat na leto pregledana in redno vzdrževana.

Mreža planinskih poti, ki so vpisane v poseben kataster, je v Sloveniji svojevrstno javno dobro. Po njih hodimo z mislijo na lastno varnost in s posebnim spoštovanjem do sil narave, do planincev, ki so poti nadelali, uhodili in označili, ter do lastnikov zemljišč, ki dovolijo, da gredo lepe javne poti tudi čez njihovo zemljo.

Za prve gorniške in planinske izkušnje izbirajte razgledne vrhove nižjih gora. Nanje se odpravite ustrezno opremljeni in v spremstvu gorskega vodnika.

ZAVETJE V PLANINAH

1 Planinci in pohodniki lahko za počitek in okrepčilo izberete planinske koče, ki večinoma ponujajo skupna ležišča, nekatere pa tudi zasebne sobe. To niso hoteli. Tu vsi skrbimo za čim manjšo porabo energije in vode.

2 Pred planinskim pohodom preverite, ali so koče za vaše načrtovane postanke odprte, prenočišče pa obvezno rezervirajte vnaprej!

Nekatere koče so odprte stalno, druge v poletni sezoni, nekatere vsak dan, druge ob vikendih.

3 Pred vzponom preverite stanje planinskih poti. Cilj in traso poti zaupajte gostitelju. Ko prispete do koče, se vpišite v planinsko knjigo.

4 Oskrbnike koč podprite z naročilom malice in napitkov. Zaloge, ki jih nosite s seboj, zaužijte na poteh, ne v kočah.

Preverite urnik in rezervirajte prenočišče vnaprej, planinske koče niso odprte celo leto.

PLANINSKA ZVEZA SLOVENIJE – SEZNAM KOČ

- **Poleti so gore pretirano obljudene.** Izkušeni planinci jih raje obiščite spomladi in jeseni, ko tudi živalski in rastlinski svet pritegne več pozornosti.
- **Pred potjo preverite razdalje in zahtevnost poti.** Sledite označenim potem in ne zahajajte na brezpotja. Ne zanašajte se le na mobilne aplikacije!
- **Osvajanje vrhov je zahtevno za vsakogar.** Izbirajte poti, primerne svojim psihofizičnim sposobnostim. Dogovorite se za vodenje z licenciranim vodnikom.
- **Spremljajte vreme** in upoštevajte, da se v visokogorju temperature, veter in druge razmere lahko zelo hitro spremenijo. Na pot pojdite dovolj zgodaj zjutraj za pravočasno vrnitev. Nevihte so popoldne verjetnejše!
- **Na planinske poti se odpravite primerno opremljeni.** Obutev naj ima dober oprijem, v nahrbtniku naj bodo svetilka, dodatna energijska hrana, izotonični napitek, prva pomoč, dežni plašč in dodatna topla oblačila, pozimi pa tudi lavinski trojček, cepin in dereze.
- **V gorah ni komunalne infrastrukture. Poskrbite za lastne odpadke.** Kar prinesete s seboj, odnesite tudi nazaj v dolino. Upoštevajte, da je oskrba koč v visokogorju zahtevna in ne poteka po cestah.

VARNO V GORE

APLIKACIJA SLOVENIA OUTDOOR

PLANINARJENJE NI TURISTIČNO POTEPANJE

IZBERITE PRAVO POT ZASE:

- **Lahka planinska pot** je namenjena hoji, pri kateri si ni treba pomagati z rokami zaradi varovanja ali pomoči pri gibanju po njej.
- **Zahtevna planinska pot** je planinska pot, ki vodi čez zahtevnejše odseke, na katerih si mora uporabnik zaradi varnosti pomagati z rokami, na nevarnih odsekih pa so nameščene varovalne naprave, namenjene dodatni varnosti planincev.
- **Zelo zahtevna planinska pot** je pot, na kateri hojo zamenja ali dopolnjuje plezanje in kjer so za premagovanje težko prehodnih delov vgrajene varovalne naprave. Zelo zahtevna planinska pot je tudi vsaka planinska pot, ki je speljana prek posameznih območij s stalnim strjenim snegom ali ledom. Za varnejši vzpon na taki poti je nujno imeti dodatno osebno tehnično opremo, kot so čelada, plezalni pas ter samovarovalni sestav, zaradi morebitnih snežišč na posameznih odsekih pa tudi cepin in dereze.

APLIKACIJA
SLOVENIA
Outdoor

Zemljevidi tras pohodniških poti so brezplačno dostopni v aplikacijah Slovenia Outdoor in maPZS.

Google Play

App Store

KORAK ZA KORAKOM, ETAPA ZA ETAPO

DALJINSKE POHODNIŠKE POTI

Za doživetje razkošne lepote Julijskih Alp ni treba visoko in še višje. Tudi lažje dostopne sprehajalne, tematske in učne poti ter lahke ali srednje zahtevne pohodniške poti ob rekah, jezerih in po dolinah vodijo do nepozabnih razgledov in v naravo, ki preseneča na vsakem koraku. Najlepša doživetja in največ srečanj z ljudmi pa obljubljajo prijazne etape daljinskih poti. Prehodite lahko tudi samo eno. Za začetek.

ALPE ADRIA TRAIL

Mednarodna pohodniška pot povezuje tri države, tri narode, tri kulture. Vodi od avstrijskih Visokih Tur do Italije in Julijskih Alp v Sloveniji prek Brd, Goriške in Krasa vse do Jadranskega morja pri Trstu.

Prek območja Julijskih Alp poteka le 6 etap daljinske poti Alpe Adria Trail. Povezuje Kranjsko Goro s Trento, sledi radoživi Soči skoraj do Kobarida, obišče drežniške vasi in se prek sončnih planin pod Krnom in nad dolino Tolminke spusti vse do Tolmina na južni in najnižji točki Triglavskega narodnega parka.

- **Skupna dolžina celotne poti:** 762,5 km
- **Število etap:** 37 (+ 6 dodatnih etap)
- **Povprečna dolžina etape:** 17,7 km

POT MIRU OD ALP DO JADRANA

Pot po sledeh soške fronte v Sloveniji in Italiji povezuje vrhove Julijskih Alp, obalo Jadrana, gričevnata Brda, Vipavsko dolino, Goriško in Kras. Z dvema krakoma seže tudi do Kranjske Gore in Bohinja. Ob poti, ki širi sporočila miru, sodelovanja in prijateljstva med narodi, je več kot 300 spomenikov prve svetovne vojne. V Sloveniji za pot skrbi ustanova Fundacija Poti miru v Posočju.

- **Skupna dolžina celotne poti:** 550 km
- **Število etap:** 30
- **Povprečna dolžina etape:** 18,5 km

EVROPSKA PEŠPOT E7

Mednarodna pešpot od Atlantskega oceana do Madžarske je v Sloveniji znana tudi kot Naprudnikova pot od Soče do Mure. V Julijskih Alpah poteka čez Kobarid, Tolmin in planino Razor, ki velja za zibelko sirarstva v zgornjem Posočju. Koča na planini Razor (1.315 m) je stičišče evropske pešpoti E7, Slovenske planinske transverzale in Slovenske geološke poti. V lepem vremenu se od tod širi razgled do Jadranskega morja.

- **Skupna dolžina poti E7 v Sloveniji:** 602 km
- **Število etap:** 23
- **Povprečna dolžina etape:** 26,2 km

VIA ALPINA

Via Alpina je mreža petih daljinskih pohodniških poti, ki vodijo čez devet držav in prečkajo celotno območje Alp.

Najdalјša in najzahtevnejša je rdeča pot, ki se vije od Monte Carla in čez osem alpskih držav do Trsta.

V Sloveniji vodi čez Julijske Alpe, tik pod vrhom Triglava, nato čez Cerkljansko in Idrijsko hribovje, preko Notranjske in Krasa do Trsta.

Rdeča pot Via Alpina:

- **Skupna dolžina poti:** 2.500 km
- **Število etap:** 161
- **Povprečna dolžina etape:** 14,6 km

SLOVENSKA PLANINSKA POT

Kronski dragulj veznih planinskih poti in najstarejša taka pot v Evropi je Slovenska planinska pot, popularno imenovana tudi »transverzala«. Že od leta 1953 povezuje Maribor in Pohorje ter Kamniško-Savinjske Alpe, nato preči Karavanke od Begunjščice do Golice in v Mojstrani vstopa v Julijske Alpe, kjer poteka tretjina njenih etap. Obišče najznamenitejše vrhove Julijcev od Triglava, Razorja, Jalovca, Krna in Črne prsti ter se vmes potopi v Trento in seveda ne zgreši Doline Triglavskih jezer. Z Julijskih Alp se pot nadaljuje prek predalpskega hribovja, Trnovske planote, Javornika, Nanosa in Slavnika, od koder se spusti k morju na Debelem rtiču.

- **Skupna dolžina Slovenske planinske poti:** 617,4 km
- **Število etap:** 43
- **Povprečna dolžina etape:** 14,4 km

Reka Soča

JULIANA TRAIL

DALJINSKA POHODNIŠKA POT

Juliana Trail zahteva drugačne junake. Takšne, ki ta krhki alpski svet zmorejo še vedno gledati z očmi, kot si ga zasluži.

Krožna pohodniška pot s 16 etapami povezuje svet Julijskih Alp okrog njihovega najvišjega vrha Triglava. Ni namenjena zbiranju »višincev« in še najmanj osvajanju preobljudenega Triglava.

Začetki etap so večinoma povezani z možnostmi javnega prevoza, zato smo tu lahko trajnostni tudi tako, da se na pot več dni odpravljamo iz istega prenočišča.

Z Juliana Traila se lahko odpravite tudi na dodatno pot v Breginjski kot. Na Juliano vas prek štirih etap vodi pristopna pot iz Brd.

Več o Juliana Trailu na
julian-alps.com

Juliana Trail
Dodatne etape Breginjski kot
Pristopne poti Brda
Julijske Alpe

Pokljuka

Med Kobaridom in Bovcem

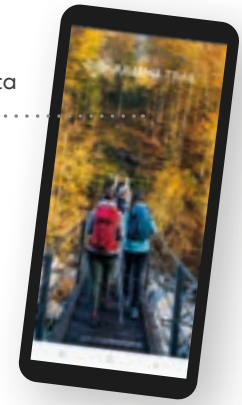
Jesenice

Blejsko jezero

- **Skupna dolžina:** 270 km
- **Število etap:** 16
- **Povprečna dolžina etape:** 17,5 km (4–5 ur)
- **Skupna višinska razlika:** 7.163 m vzpona, 7.163 m spusta

Za načrtovanje poti uporabite brezplačno mobilno aplikacijo Juliana Trail.

Radovljica, staro mestno jedro

KO GREMO NA DRUŽINSKI POTEP

Za družinski potep po označenih pohodniških, tematskih in učnih poteh je včasih dovolj že ura časa, ki se ob vseh zanimivostih na poti raztegne v dovolj časa za klepete in nova spoznanja.

Tematska pot s čebelico po Radovljici

Zlatorogova pravljična pot, Bohinj

Spoznajmo visokogorje na družinski način! Vstopimo v nihalko in se celo z otroškim ali invalidskim vozičkom odpeljimo na 1.535 metrov visoki Vogel, kjer nas poleg številnih priložnosti za aktivnosti na prostem čakajo zanimivi razgledi na okoliške gore.

Odpravimo se na potep po zanimivih muzejih z interaktivnimi doživetji ter odkrivajmo učne in tematske poti, ki vzbujajo radovednost. Vodijo tudi do planin, kjer radovedneže vseh starosti navdušijo živali na paši in različne dobrote.

PO TRIGLAVSKEM NARODNEM PARKU

Kdo bo pohodniški vodja družine? Kdo nam bo predstavil zanimivi svet neobičajnih ptic in drugih živali, žuželk in rastlin? Na učnih poteh po Triglavskem narodnem parku bomo opazovali slapove, reke pod visečimi brvmi, strme stene, naravna okna in votline v soteskah, šotna barja. Odkrivali bomo zgodbe spomenikov in muzejev, domišljijo nam bodo prebudile legende sveta pod Triglavom.

POTI OTROŠKIH ZGODB

Poleg *Triglavskih pravljic* nas na potepe vabijo zgodbe o slovitem junaku Kekcu, ki ima blizu Kranjske Gore svojo skrivnostno Kekčevo deželo. Na hribu nad Zasipom pri Bledu z nahrbtnikom zanimivih pripomočkov obiščemo Začarani gozd.

Na Zlatorogovi pravljični poti v Bohinju nas čakajo junaki bohinjskih pravljic, z rešenimi nalogami na poti pa polnimo knjižico z nalepkami. Interaktivna knjižica nas spremlja tudi na poti S čebelico po Radovljici.

Na Godrnjačevi poti blizu Bohinjske Bele spoznamo 30 dreves, rešujemo naloge in z malo sreče pridemo do medvedjega brloga. Ne razjezimo blejskega kozoroga se imenuje pot, ki na potepu okoli Blejskega jezera otroke na igriv način spodbuja tudi k varovanju okolja.

Vogel

DO VISOKOGORSKIH RAZGLEDOV

Pozimi in poleti se lahko v višave odpravite z gondolo na Vogel, visok 1.535 metrov. Poleg razgledov na gore okoli nas in na doline pod nami nas tu v vseh letnih časih navdušujejo možnosti za aktivnosti v naravi.

POGLED S SEDLA

Če imate ustrezno predznanje, se lahko podate na celodnevno jahanje po Pokljuki ali večdnevno treking jahanje po dolini Soče. Izberete lahko tudi krajša konjeniška doživetja, šolo jahanja ali preprosto srečanje s konji, ki navduši otroke, in to na različnih konjeniških kmetijah na območju Julijskih Alp.

Bohinj

VRTIMO PEDALA

Julijske Alpe ponujajo poti za različne zvrsti kolesarjenja. Tu prave izletniške ture najdejo kolesarske družine in zahtevni kolesarji, ki se radi odpravljajo na dolge ture.

Kolesarjenje v Julijskih Alpah
julian-alps.com

Zavite ceste in gorski prelazi

Ljubitelje cestnega kolesarjenja poleg kolesarskih stez čakajo ceste presežkov in prijazni izzivi lokalnih, manj obljudenih cest.

Panoramski vzpon po najvišji visokogorski cesti v Sloveniji pripelje na Mangartsko sedlo. Najvišja točka poti je na kar 2.040 metrih nadmorske višine. Cesta na Vršič, ki je s 1.611 metri najvišji cestni prelaz v Sloveniji, navdušuje s serpentinami. Najlepše jih je premagovati ob pravem vremenu spomladi in jeseni. Lepa doživetja zagotavljajo kolesarski krog prek planote Pokljuka in nove kolesarske steze, ki povezujejo Bled in Bohinj. Kolesarska steza vodi tudi z Jesenic prek Kranjske Gore in Rateč v Italijo. Mnoge kolesarje privlačijo lokalne ceste z manjšimi vzponi med Žirovnico, Brezjami in Kropo ter kolesarjenje prek razglednega Jamnika, ki ga je mogoče podaljšati do Škofje Loke in Kranja.

Raziskovanje s kolesom

Med družinami priljubljene so pred prometom varne kolesarske steze, ki se vijejo ob rekah in skozi vasi. Najdaljša med njimi je nedavno zgrajena slikovita kolesarska steza, ki povezuje Blejsko in Bohinjsko jezero (Lesce–Bled–Bohinjska Bistrica–Stara Fužina).

Urejena steza med Mojstrano in Ratečami vodi po stari trasi železnice ob Savi Dolinki vse do njenega izvira v Zelencih, prek Rateč pa se nadaljuje v Italijo.

Smaragdno reko Sočo lahko občudujete na kolesarski stezi med Tolminom in Mostom na Soči.

Lokalne ceste in kolovozi vabijo na raziskovanje podeželja. Omrežje lokalnih cest in kolovozov ponuja številne manj zahtevne izlete, kjer boste lahko uživali v spoznavanju lokalne kulinarike, odkrivanju zanimivosti ter občudovanju razgledov.

Vrba

Bohinj

Treking in gravel kolesarjenje

Slovensko podeželje je prepleteno z neštetimi makadamskimi in gorskimi potmi, ki nudijo izvrstne možnosti za treking in gravel kolesarjenje. Kljub temu pa kolesarjenje po planinskih poteh praviloma ni dovoljeno, še strožje omejitve pa veljajo na območjih varovane narave.

Za lažje načrtovanje vaših poti je v aplikaciji Slovenia Outdoor na voljo zbirka uradno potrjenih tras 32 turnokolesarskih poti, ki skupaj obsegajo 655 km.

Predlagane trase makadamskih poti v dolžini 30–50 km so namenjene rekreativnim kolesarjem, ki jih privlačijo slikovite in zanimive poti. Gozdne ceste vodijo v srce Karavank, na planine pod mogočnim Stolom, skozi neskončne gozdove planot Jelovice in Pokljuke.

S temi številnimi možnostmi vam zagotovo ne bo zmanjkalo poti in idej za raziskovanje slikovite pokrajine.

Enoslednice in bike parki

Zaradi občutljivega naravnega okolja v Triglavskem narodnem parku so kolesarji usmerjeni na ceste in poti, kjer je kolesarjenje izrecno dovoljeno. Za ljubitelje enoslednic to pomeni, da je najbolje obiskati urejene kolesarske parke.

V Kranjski Gori boste našli odličen kolesarski park, medtem ko urejene enoslednice nad dolino reke Soče ponujajo zahtevne spuste. Prav tako bodo adrenalinsko naravnani gorski kolesarji našli izzive v Žirovnici ter na Soriški planini.

APLIKACIJA
SLOVENIA
Outdoor

Google Play

App Store

Zemljevidi tras kolesarskih poti so brezplačno dostopni v aplikaciji Slovenia Outdoor.

JULIANA BIKE

KROŽNA TURNOKOLESARSKA POT

Po gorah Slovenije vodi kar 1.800 kilometrov dolga Slovenska turnokolesarska pot. Nanjo se navezuje zanka okoli Julijskih Alp, ki obsega 290 kilometrov dolgo traso krožne poti Juliana Bike, namenjene kolesom, opremljenim z gumami za zahtevnejše terene.

- **Skupna dolžina:** 290 km
- **Število etap:** 7
- **Povprečna dolžina etape:** 40 km
- **Skupna višinska razlika:** 8.500 m

Digitalni zemljevid daljinske turnokolesarske poti Juliana Bike

julian-alps.com

Juliana Bike Pristopne etape Julijske Alpe

Kolesarske poti in doživetja

Bolj sproščeno in bolj odgovorno

Grega Šilc,
licencirani kolesarski vodnik

»Obiskovalci Julijskih Alp pogosto povedo, da ni čudno, da Slovenci, kot sta Tadej Pogačar in Primož Roglič, krojijo sam vrh svetovnega kolesarstva, ko pa imajo doma tako razgibane terene za kolesarjenje. Julijske Alpe so zagotovo med najzanimivejšimi kolesarskimi območji v Sloveniji.

Ker tu kolesarimo tudi po območjih varovane narave, se snovanja kolesarskih poti in zanimivih tur lotevamo z več odgovornosti do okolja in domačinov ter z malo drugačnimi razmisleki kot kje drugje na svetu. Tudi zato vsakomur, še posebej pa ljudem, ki še nimajo izkušenj s kolesarjenjem pri nas, priporočamo, da se na pot odpravijo z izkušenimi in ustrezno licenciranimi vodniki. Tako bodo lahko več pozornosti namenili opazovanju že na razmeroma kratkih razdaljah neverjetno različne pokrajine kot pa načrtovanju naslednjih kilometrov. Lažje bodo opazili, kako sta podnebje in kultura različna med gorenjskim in primorskim delom Julijskih Alp. Varnejši bodo pred vstopom na območja, kjer je lahko kolesarjenje zaradi varovanja habitatov oz. mirnih območij za živali časovno omejeno na določen čas v letu. Ne bo jim treba skrbeti, ali so zašli na planinske poti, ki so namenjene le pohodnikom. Vodniki poskrbimo za ustavljanje ob izbranih posebnostih in za pristnejši stik z domačini, gostje pa z odločitvijo za vodeno turo podpirajo razvoj trajnostnega turizma in gospodarstva v Julijskih Alpah.«

AKTIVNO DRUGAČE

V ZRAKU

Tandemske polete z jadralnim padalom izvaja več preverjenih lokalnih agencij in uradno licenciranih pilotov. Najboljšo izkušnjo poleta s padalom lahko izkusite z različnih razglednih vzletišč v Kranjski Gori, na Bledu, v Bohinju, Bovcu in Tolminu. Le ob zvoku vetra lahko izkusite, kako Alpe vidijo ptice. V Dolini Soče so zaradi izjemne termike že več let organizirana tekmovanja v jadralnemu padalstvu na najvišjih ravneh.

Alpski letalski center Lesce in letališče v Bovcu sta bazi za jadralna letala z izvrstnimi pogoji za jadralno letenje. Tu se lahko dogovorite tudi za ogled Alp iz zraka s panoramskim poletom ali za tandemske skoke s padalom iz letala.

GOLF

Kraljevo igrišče na Bledu z 18 luknjami, najstarejše in največje igrišče za golf v Sloveniji, se uvršča med 100 najboljših igrišč na svetu. Igrišči z 9 luknjami sta tudi v Kranjski Gori in Bovcu.

POLETI NA SANI

V Kranjski Gori si privoščite spust po 1.500 metrov dolgi progi poletnega sankališča Besna Pehta. V petih minutah premagate kar 293 metrov višinske razlike!

Na smučišču Straža blizu Bleda se poleti spustite s sanmi po hribu z atraktivnim pogledom na jezero.

NAVZGOR MED OPRIMKI

Legendarni slovenski alpinisti so ustvarjali plezalne smeri po najvišjih gorah sveta, izjemni plezalci iz Slovenije pa danes vzbujajo pozornost svetovne športne javnosti. Julijske Alpe športnikom in rekreativcem omogočajo preizkušnje na naravnih plezališčih in v dvoranah s plezalnimi stenami. Začetniki lahko tu za prve korake v stene izberejo zase ustrezen plezalni tečaj. Manj izkušeni plezalci se za prve nepozabne podvige v stenah na smereh različnih težavnosti dogovorijo s plezalnim inštruktorjem, bolj vešči plezalci pa lahko izbirajo smeri različnih težavnostnih stopenj.

PO JEKLENICAH VISOKO NAD TLEMI

V Planici izkusite občutek letenja v vetrovniku in podoživite smučarski polet na najstrmejšem spustu po jekleni vrvi na svetu.

V soteski Učja blizu Bovca vas čaka največji park spustov v Evropi s 4 kilometri jeklenic in visečim mostom. Jeklenice vabijo tudi pod Kanin in na Bled, kjer kar šestkrat preletite reko Savo Dolinko.

Bistrost

Bi zmogli prenesti vso vodo, ki jo potrebujemo za ves mesec, na lastnem hrbtu?

Julijske Alpe je oblikovala voda. To je kraški svet, ki je prepreden z rekami in okrašen z jezeri, vendar izrazito pod vplivom letnih časov in globalnega segrevanja.

Živimo v razkošju: voda, ki priteče iz pip, je nadzorovana ter po strokovnih ugotovitvah tudi med najkakovostnejšimi v Evropi.

Upravljanje voda in vodnih virov je v Julijskih Alpah celostno in sega od sanitarnih voda do vodnih športnih doživetij.

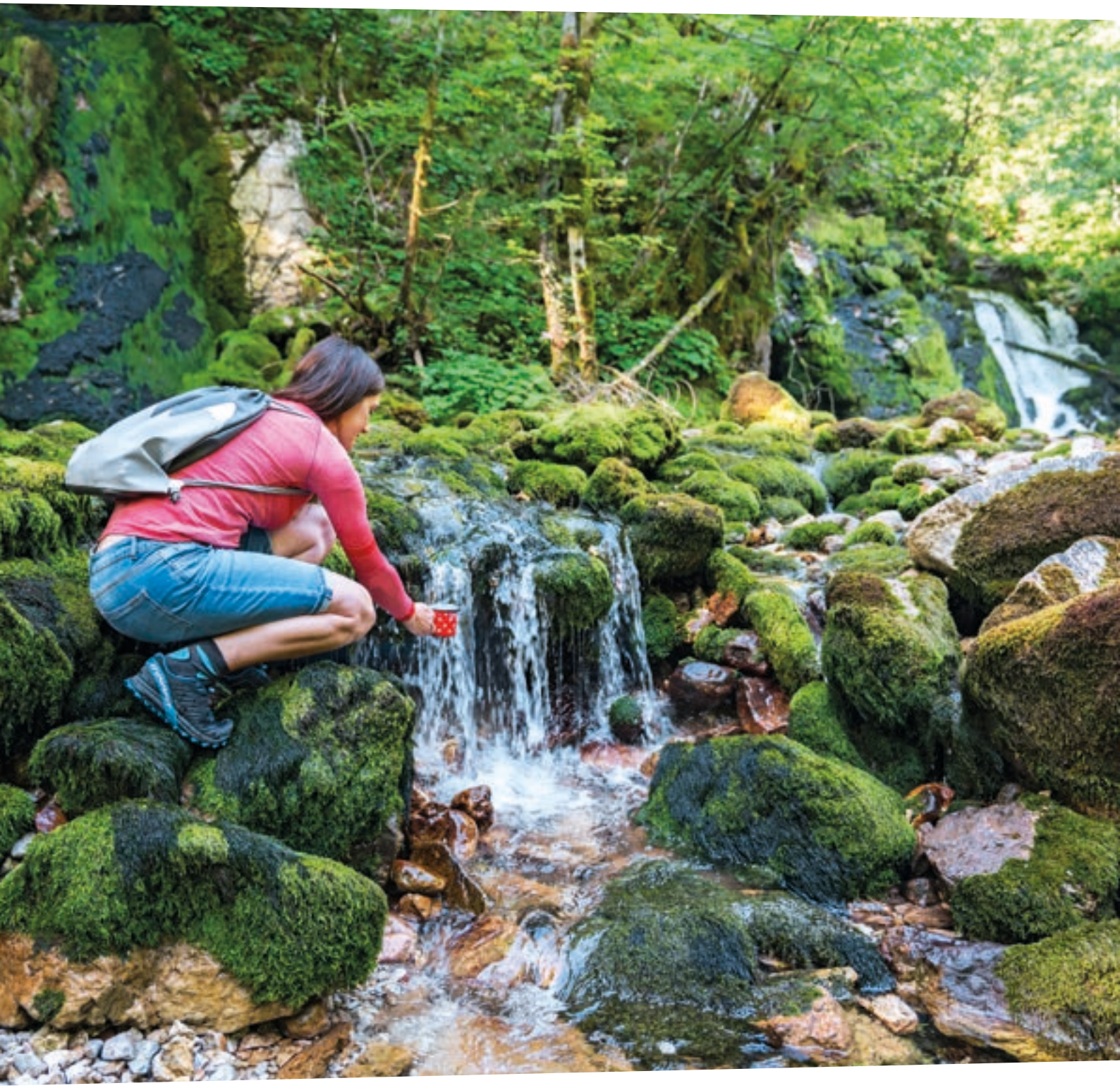
Poleti se število uporabnikov vode poveča tudi za več kot 60 odstotkov, na rekah in jezerih pa število kopalcev in plovil presega nosilne zmožnosti. Zato je vstop na naše reke in jezera omejen, v osrčju Triglavskega narodnega parka pa prepovedan.

Prav zaščitenosti naravnega okolja se lahko zahvalimo, da so vode v naravi pitne in si vodo lahko natočimo iz katerekoli pipe.

ŽIVLJENJE V VODI

V Sloveniji, eni redkih držav, ki je pravico do čiste pitne vode vpisala celo v ustavo, razumemo skrb za vodne vire in upravljanje odpadnih voda kot bistveno dejavnost tako za ohranjanje kakovosti življenja ljudi kot za ohranjanje pestrosti vodnih ekosistemov.

Velika korita Soče

HVALNICA VODI

Samo v Triglavskem narodnem parku je več kot 250 vodnih izvirov. Od tod prihajata tudi Sava, največja slovenska reka, in Soča, ena najčistejših alpskih rek. V njej živijo ribe, ki jih ni drugje na svetu. Potoki režejo prepadne grape, soteske in korita.

Tu so najvišje ležeča alpska jezera v Sloveniji in najbolj južno ležeča visoka šotna barja v Evropi. Tu je največ padavin in visokogorski travniki so tod pisano obarvani.

V kraškem izviru na koncu doline Trente izvira reka Soča, ki se ji na 138 kilometrov dolgi poti do Jadranskega morja pridružijo številni alpski potoki in reke. Soča je s svojim hitrim tokom izdolbla številna rečna korita. Najznamenitejša so Velika korita, ki se med tudi le do 2 metra razmaknjenimi bregovi zajedajo kar 15 metrov globoko.

Zelenci

Iz zelenega jezerca v naravnem rezervatu Zelenci izvira Sava Dolinka, tik za Bohinjskim jezerom pa nastane Sava Bohinjka. Obe reki se pri Radovljici združita v Savo, najdaljšo slovensko reko, ki teče proti Donavi in z njo naprej do Črnega morja. Med savskimi pritoki kraljuje reka Radovna, ki je izdolbla znamenito sotesko Vintgar.

Sava

PRESENETLJIVE REKE

Kristalno čiste reke Julijskih Alp, med katerimi reka Soča s svojimi smaragdnimi odtenki vode preseneča obiskovalce z vseh koncev sveta, nudijo tako športne kot adrenalinske podvige ter mirne kotičke za ribolov in idilične točke za kopanje v naravnih kopališčih.

Smaragdno zelena, čista, na posameznih odsekih divja reka Soča, ki se vije med tolmuni in soteskami, je poleg Save Dolinke in Save Bohinjke poznana po adrenalinskih vodnih doživetjih.

A divja narava voda v Julijskih Alpah tudi med izkušenimi vzbuja strahospoštovanje. Rečni tok se spreminja od mirnih območij do ozkih korit z brzicami, zato tu ne pričakujte daljinskih večdnevnih rečnih tur. Vodostaj hudourniških rek se ob močnih deževjih dramatično spremeni. V suhih strugah se voda ponovno pojavlja na površju in ustvarja mogočne potoke.

Zaradi varnosti in odgovornega pristopa naj vas na pristnih dogodivščinah na rekah pod Triglavom spremljajo izkušeni inštruktorji.

Rafting spusti ali vodeni kajakaški izleti so adrenalinska doživetja, ki jih ne pozabite. Izkušeni inštruktorji v profesionalnih lokalnih športnih agencijah poskrbijo za vso ustrezno opremo, prevoze, vodenje in izbiro primernih odsekov voda glede na čas in vremenske pogoje.

Informacije o plovbnih režimih na vodah v Julijskih Alpah

julian-alps.com

Naše vode so čudovite, a hkrati zahtevajo odgovorno ravnanje. Čeprav je dostop do voda v Sloveniji pravica, zapisana v ustavi, je vstop na vode s plovili omejen in reguliran.

- Na vode se vstopa le na urejenih vstopno-izstopnih mestih.
- Za vsako plovilo je treba kupiti dovolilnico.
- Plovba ni dovoljena vse leto in ne v vsakem času dneva, omejujejo jo plovbni režimi.
- Pranje plovila pred vstopom v vodo je ključno za preprečevanje vnosa škodljivih tujerodnih organizmov, ki lahko povzročijo resno škodo lokalnim ekosistemom.
- Plovba na posameznih odsekih rek je prepovedana. Reka Koritnica je primerna le za izkušene kajakaše, medtem ko reke Soča, Sava Dolinka in Sava Bohinjka zaradi svoje spremenljivosti omogočajo odseke z različnimi težavnostnimi stopnjami, na posameznih odsekih pa je plovba strogo prepovedana. Jezero pri Mostu na Soči, Rabeljsko, Bohinjsko in Blejsko jezero so idealna za mirno veslanje.

SVET SOTESK, KORIT IN SLAPOV

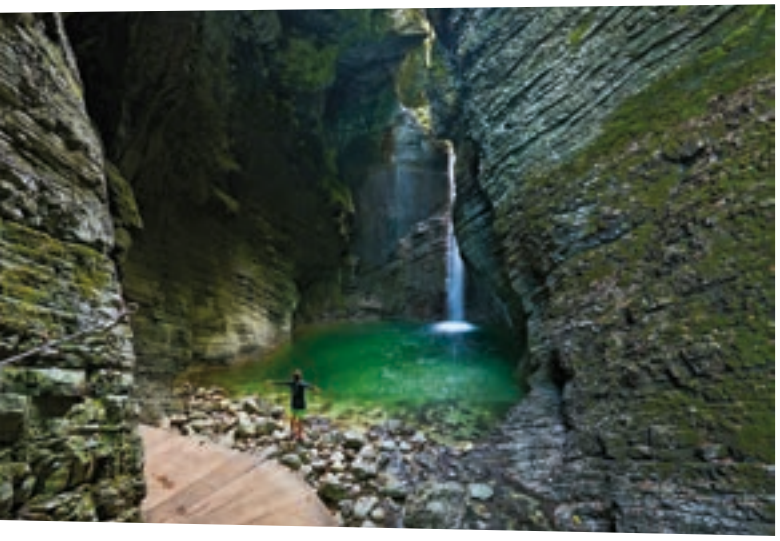
Alpske reke so z drznim preoblikovanjem skalnega površja ustvarile soteske, ki vzbujajo spoštovanje s koriti s kristalno čisto vodo, visokimi stenami in pestrim rastlinskim in živalskim življenjem.

V Julijskih Alpah so najmogočnejši, najbolj vodnati ter najbolj slikoviti slapovi Slovenije. Najlepši so spomladi in jeseni, do njih vodijo urejene pohodniške poti.

Pogosto opevan slap Savica v Bohinju je dvojni slap. Njegove vode se že v podzemlju razdelijo na dva pramena, ki nato v obliki črke A padata 78 metrov globoko.

V Bohinju presenetijo tudi korita reke Mostnice s panoramsko potjo s številnimi mostovi.

Na območju Kobarida je ogleda vreden slap Veliki Kozjak, ki je izdolbel nenavadno dvorano s tolmunom.

V dolino Soče vabijo Tolminska korita s krožno potjo med rekama Tolminko in Zadlaščico.

Na vzhodnem robu Triglavskega narodnega parka navdušuje Vintgar – soteska reke Radovne s tu in tam povsem navpičnimi stenami, visokimi tudi 100 metrov.

Med najbolj obiskane sodi slap Peričnik v slikoviti dolini Vrata. V njegovem spodnjem delu, ki pada 52 metrov globoko, lahko stopimo tudi v zakulisje – za sam slap.

V Kranjski Gori se splača odpraviti na pot do Zgornjega in Spodnjega Martuljkovega slapa.

Za najbolj vodnat slap v Sloveniji velja slap Boka v dolini Soče.

Bohinjsko jezero

PO JEZERIH BLIZU TRIGLAVA

V osrčju Triglavskega narodnega parka je Bohinjsko jezero, največje stalno naravno jezero v Sloveniji, ki je celo globlje od najnižje točke v slovenskem morju. Večina jezera, ki ga lahko obhodimo na približno 11 kilometrov dolgi poti, je globlja od 20 metrov.

Blizu je tudi Blejsko jezero z otokom, ki že stoletja spada med znamenitosti slovenskega turizma.

Blejsko jezero

Jezero Jasna

Med Bohinjem in Trento je okoli 8 kilometrov dolga zakrasela Dolina Triglavskih jezer. Med visokogorskimi jezeri je največje Krnsko jezero (1.394 m), najvišje ležeče jezero v Triglavskem narodnem parku pa je Zgornje Kriško jezero (2.154 m) – eno od treh jezer blizu razglednih Kriških podov.

V Julijskih Alpah so dostopna in priljubljena tudi druga jezera, kot so jezero Jasna blizu Kranjske Gore, jezero Kreda sredi gozda nad Mojstrano, edino presihajoče jezero v Ledinah pri Ratečah, akumulacijsko jezero Završnica ali jezero pri Mostu na Soči.

Naš biser je iz pipe

V deželi, kjer skrbno varujemo in spoštujemo čisto pitno vodo, se lahko naučite razlikovati vodo iz izvira ali iz pipe od vode iz plastenke, pokusite pa lahko tudi vodne koktajle.

Ponosen sem na to, da lahko kot vodni sommelier gostom priporočam »bohinjski biser«, kakor pri nas pogovorno imenujemo pitno vodo, natočeno iz pipe.

Jan Dobravec, svetovalec za izbiro vode v gastronomiji

Kot vodni sommelier ima ustrezno znanje in izbrušene brbončice za okušanje razlik med vodami in vodnimi koktajli.

»Dejstvo je, da voda redči druge pijače,« pove v smehu, a hkrati opozori, da v okviru Evropskega združenja vodnih sommelierjev razvijajo vodne koktajle po najvišjih standardih, kar pomeni, da točno določeno vodo mešajo s točno določeno drugo pijačo, da dobijo najboljšo povezavo med njima. »Pri eni od slovenskih mineralnih voda je zaznati malce okusa po citrusih, zato se odlično meša z okusi tropskih sadežev,« pove za primer in ob tem opozori, da ima voda svoj pravi okus pri sobni temperaturi in ne povsem ohlajena.

»Voda naj ima tudi primeren kozarec, v katerem lahko kroži,« pravi Jan Dobravec, ki za pokušine vode izbira kroglaste kozarce (»bunke«). Embalaža namreč močno vpliva na kakovost vode. Steklo je zagotovo boljša izbira od drugih možnosti, pri katerih so vplivi načina skladiščenja, segrevanja pri transportu, časa od polnjenja do pitja in drugih okoliščin večji. Razlike med vodami pri strokovno vodeni pokušini zaznajo tudi gostje.

»Pogosto so presenečeni, da te vrste sommelier sploh obstaja. A jim pokušina že dveh različnih voda hitro vzbudi zanimanje,« pravi Jan, ki ga je poleg lastne radovednosti k usposabljanju za vodnega sommelierja spodbudilo tudi dogajanje na Blejskem vodnem festivalu/Bled Water Festival. Prireditev spodbuja razumevanje kakovostne pitne vode ter iskanje inovativnih rešitev za ohranjanje vodnih virov in vodnega okolja, s programom Evropskega združenja vodnih sommelierjev pa daje vodi nove razsežnosti.

IZ OČI V OČI Z RIBAMI

Reka Soča

V Julijskih Alpah že stoletja skrbimo, da ostanejo naše vode žive! Zato je ribolov v naših rekah še danes tako izjemen.

Dolina Soče je destinacija, ki jo imajo številni ribiči na seznamu želja.

Ribolov v Julijskih Alpah je preprosto drugačen kot kje drugje. Tu je dovolj bistrih voda za ribarjenje v samoti ter dovolj avtohtonih in trofejnih rib za vse ribiške strasti.

Raznolikost vodotokov in njihovega življa zagotavlja vsakič drugačne ribolovne izkušnje. Brez dvoma je sulec *(Hucho hucho)* najvišje na lestvici zaželenih rib porečja Save, medtem ko je izmuzljiva diva soška postrv *(Salmo marmoratus)* kraljica tolmunov porečja Soče.

Soška postrv *(Salmo marmoratus)*

Sulec *(Hucho hucho)*

S trnkom z brežine ali iz čolna

V Blejskem jezeru ribiči prežijo na some, ščuke, krape in jezerske postrvi. V Bohinjskem jezeru z obale ali iz čolna z uporabo ene palice, enega trnka in ene vabe lovijo zlatovčice, postrvi, šarenke, klene in menke. V Savi Bohinjki je zanimiv lov na sulca, trofejno ribo, ki jo je težko ujeti.

Ribiči se radi podajo tudi na bajer Ribno blizu Bleda, jezero Jasna blizu Kranjske Gore, bajer v Javorniškem Rovtu in jezero Završnica blizu Žirovnice, jezero na Mostu na Soči ter v druge ribolovne revirje Julijskih Alp.

FESTIVAL MUHARJENJA

Ljubitelji muharjenja se vsako leto konec septembra srečajo v Bohinju. Na tradicionalnem festivalu spoznavajo revirje v Julijskih Alpah, odkrivajo skrivnosti vezave muh in uživajo v projekcijah filmov s tematiko muharjenja.

Savica

FESTIVAL SOŠKE POSTRVI

V dolini Soče vsako leto priredijo Festival soške postrvi. V času od svetovnega dneva voda (22. marca) do svetovnega dneva Zemlje (22. aprila) se vrstijo delavnice, predavanja, razstave, filmske projekcije in vodeni ogledi, domačini pa skupaj z obiskovalci v času festivala poskrbijo tudi za čistilne akcije na rekah.

RIBOLOV V JULIJSKIH ALPAH

Sava

Muharjenje na soško postrv

Slovenci slovijo kot pionirji v vezanju muh. Slovenska muharska šola že več kot stoletje vzbuja pozornost poznavalcev po vsem svetu.

Najboljši ribiči prisegajo na muharjenje. Zgodbe o dokumentiranih začetkih sodobnega muharjenja segajo v leto 1910 na reki Tolminki. Desetletja pozneje je bila legendarna izvirna slovenska muharica Soča 180.

Za ohranjanje ribjega življa in kakovost ribolovnih rek poleg Zavoda za ribištvo Slovenije skrbijo lokalne ribiške družine, ki upravljajo tudi vališča in ribogojnice za vzgojo mladic in repopulacijo voda.

Društva sodelujejo pri festivalih in drugih dogodkih, namenjenih seznanjanju s posebnostmi slovenskega ribjega bogastva.

Soška postrv je bila včasih edina postrvja vrsta, ki je naseljevala vodotoke Jadranskega povodja. Lahko doseže zavidljive velikosti in teže. Največja ujeta soška postrv doslej je merila 120 centimetrov in tehtala 25 kilogramov. Je ogrožena ribja vrsta, osnovni vzrok za to pa je križanje s potočno postrvjo, kar jo je potisnilo na rob izumrtja.

S programom repopulacije v zadnjih desetletjih se je njena prisotnost močno popravila. Glede na zunanji videz in genetsko sliko ločimo dva tipa soške postrvi.

Postrvi tipa Zadlaščica imajo značilno marmoriranost telesa, na kateri je redko prisotna rdeča obarvanost.

Postrvi tipa Idrijca pa imajo poleg značilne marmoriranosti prisotno tudi rdečo obarvanost v obliki peg in pik, najpogosteje na liniji pobočnice.

V rekah Julijskih Alp so tudi avtohtoni lipani, potočne postrvi, križanci med soško in potočno postrvjo in šarenke.

Tam (porečje Save) domuje tudi sulec – največja riba iz družine postrvi in »bratranec« lososa in tajmena. Pogosto ga imenujemo tudi za kralja slovenskih voda.

Danes za najlepše muharsko doživetje velja lov s t. i. suho muho, ki je vodni tok ne potegne pod gladino vode.

V večini revirjev je dovoljeno le muharjenje oz. ribolov po načelu ujemi-spusti.

PRESTIŽ DOSTOPNE RAZNOLIKOSTI

Vode v Sloveniji se delijo na jadransko in črnomorsko povodje, razvodnica pa poteka po najvišjih slemenih gorovij Julijskih Alp. Glavna reka jadranskega je Soča s pritoki, drugega pa Sava s pritoki.

Med vsemi ima reka Soča še posebej značilno turkizno zelenomodro barvo, ki je posledica raztopljenega apnenca na dnu struge in posledične refleksije svetlobe.

Ribolovne reke jadranskega povodja na območju Julijskih Alp

Soča, Lepenjica, Koritnica (pritok Soče), Učja, Zadlaščica, Nadiža, Bela, Tolminka, Idrijca, Bača, Koritnica (pritok Bače), Trebuščica, Kneža

Ribolovne vode črnomorskega povodja na območju Julijskih Alp

Sava Dolinka, Sava Bohinjka, Savica, Mostnica, Radovna, Sava, Lipnica, Bohinjsko jezero, Blejsko jezero, jezero Završnica in jezero Jasna

Partnerstvo

Ali bi tok življenja pripeljal naš čoln na cilj z enim veslačem?

Razumevanje skupnosti in odgovornosti posameznika do nje, do okolja in prihodnosti se odraža v vse večji moči povezovanja.

Sodobni pristopi k oblikovanju dvigujejo kakovost in vrednotenje lokalnih proizvodov, storitev in turističnih produktov. S kratkimi dobavnimi verigami krepimo sodelovanje in ekonomsko zadostnost kmetij in mikro podjetij. Tradicionalna znanja ohranjamo s prenosom na mlajše generacije.

Povezani lažje ohranjamo, kar so ustvarili ljudje Julijskih Alp že pred nami, in ustvarjamo to, kar bodo s spoštovanjem ohranjale generacije za nami.

10 REDUCED INEQUALITIES

ZMANJŠANJE NEENAKOSTI

Vsakdo ima pravico do dela, ustvarjanja in zadovoljstva z rezultati ali doprinosa k lokalni skupnosti. Otroci imajo pravico do preživljanja prostega časa s starši in vrstniki. Nasmeh vsakogar med domačini je nalezljiv.

Zagotovilo odličnosti

V Julijskih Alpah imamo vzpostavljene jasne sisteme potrjevanja geografskega porekla in visoke kakovosti.

Štiri kolektivne blagovne znamke omogočajo smotrnejši razvoj lokalnega okolja ter potrjujejo geografsko poreklo in visoko kakovost izdelkov in storitev. Vsaka destinacija ima svojo podobo certifikata, v ozadju pa deluje enoten sistem certificiranja.

Upravljavci kolektivnih znamk v Julijskih Alpah ponudnikom pomagamo do pravih rešitev z izobraževanji, delavnicami in individualnimi svetovanji o razvoju in nadgradnji ponudbe. Razvijamo pobude, podpiramo inovativne pristope ter soudejanjamo podjetniške ideje lokalnih prebivalcev.

Ponudniki certificiranih izdelkov in doživetij so ambasadorji lokalne kakovosti. Njihova ponudba je zgled odličnosti in navdih za razvoj novosti, prepoznavne po lokalni pristnosti.

Bohinjsko

Blejski lokalni izbor

Iz Doline Soče

Kranjska Gora Vrhunsko

V ozadju štirih kolektivnih znamk so dobro preizkušeni procesi povezovanj v mrežo ponudnikov, strokovnih ocenjevanj in podeljevanj pravic do uporabe certifikata znamke.

Označujejo pridelke in živilske izdelke, rokodelske izdelke in izdelke sodobnega oblikovanja, jedi in pijače v gostilnah, turistična doživetja, prireditve in nastanitve ter zagotavljajo, da gre za visokokakovostno izbiro, povezano z lokalnimi zgodbami. Posebna kategorija sta hiša okusov in hiša gastronomije.

MOJSTRSKI NAVDIH

Od tradicionalnih znanj do sodobnega oblikovanja – ustvarjalci v Julijskih Alpah črpajo navdih iz narave.

Rokodelci Julijskih Alp vedo, kako različen je les tukajšnjih dreves. Ni vseeno, iz katerega lesa je narejena tradicionalna gorjuška pipa, kdaj je bilo posekano drevo za mojstrsko ustvarjeno pohištvo ali s čim je izbrušen les, ki se spreminja v nakit.

Materiali, znani po vsem svetu, imajo tukaj svojevrstne lastnosti in načine uporabe. Volna avtohtonih ovac je nekoliko bolj groba, zato te v ročno pletenih nogavicah, rokavicah in kapah iz tukajšnje volne nikoli ne zebe, a ti tudi nikoli ni vroče.

Predvsem v Radovljici in v dolini Soče se že dolgo vrtijo lončarska vretena, s katerih prihaja odlična keramika. Posamezni ustvarjalci, nosilci tradicionalnih veščin, v delavnicah ustvarjajo mojstrske izdelke.

S tovrstnimi znanji in izkušnjami lokalni mojstri spreminjajo to, kar daje narava, v to, kar potrebujemo ljudje.

PRISTNA DOŽIVETJA

Destinacijske organizacije s preverjanjem doživetij skrbijo, da je izbira za obiskovalce res pristna, značilno lokalna in kakovostna.

Ponudnike spodbujajo k obujanju, ohranjanju in razvoju doživetij, ki obiskovalcem približajo naravo in kulturo območja na način, kot ju razumemo prebivalci Julijskih Alp.

V stiku z domačini gostje usvajajo nove veščine in izkusijo zanimive podrobnosti lokalnega življenja. Številne privlačijo kulinarične delavnice, tečaji pletenja, spoznavanja lokalnih zelišč in različnih cvetlic. Tu lahko odkrivate tradicijo čebelarjenja, kako nastajajo lectovi srčki in sladkosti iz medu in čokolade, spoznavate različne okuse slovitih potic ali pa se z lojtrnim vozom odpravite na pot do kmetove mize, ki jo tik ob zelenjavnih gredah s svojimi stvaritvami napolnijo priznani kuharski mojstri.

Doživetja v Julijskih Alpah
julian-alps.com

Edinstveno. Samo pri nas.

Lahko prehodite vse gozdove tega sveta, pa morda ne boste zaslišali melodije, ki vam jo zapoje drevo v Julijskih Alpah.

Lahko živite tako, kot da je praznik vsak dan, pa ni rečeno, da vam srce kdaj zaigra tako kot tedaj, ko začutite ritem ljudskega plesa na gorenjski domačiji.

Doživetji **Melodija gozda** in **Zveni po praznikih** je Slovenska turistična organizacija uvrstila med 5-zvezdična edinstvena butična doživetja Slovenije/ Slovenia Unique Experiences.

SLOVENIA UNIQUE EXPERIENCES

MELODIJA GOZDA

Pojdite na vodeno gozdno kopel in na meditativen način odkrijte, kako zelo živ, glasen in krhek sistem je gozd takrat, ko človek utihne.

Odkrijte resonanco dreves in sodelujte v harmoniji gozdne melodije. Doživite zvočno kopel in naravno refleksijo stopal, počitek v mreži in gozdno čajanko.

ZVENI PO PRAZNIKIH

V Julijskih Alpah živimo veseli ljudje. Še danes znamo praznovati tako, kot so to počeli naši predniki v 19. stoletju. Popoldne se s tradicionalnim blejskim fijakarjem zapeljemo do izhodišča večerne poti z laternami. Peš pridemo do domačije, ki opazuje delovne dni in praznike že pol tisočletja.

Pri gospodarju in gospodarici smo sprejeti, kot da smo del družine. Skupaj zapojemo in zaplešemo tradicionalne plese in si ob domačih jedeh in pijačah pripovedujemo zgodbe iz lokalnega okolja.

Osvetljenost

Ali bi si lahko svetili z zvezdami tudi v mestih?

V Julijskih Alpah, visokem svetu malo bolj trdega in trdoživega življenja, od pomladi do jeseni mislimo na zimo. Ko bomo na najvišjih točkah merili sneg v metrih, bodo naše shrambe polne. Pozimi bomo zato še lažje kot v drugih letnih časih opazovali sence, ki jih ustvarja sonce, in zvezdniško svetlobo, ki jo nad gorami v ledenih nočeh zariše obilje zvezd. Toplo nam bo tudi zato, ker bomo tako kot nekoč zaradi poti zdaj največkrat zaradi čiste radosti izbrali gibanje.

V Julijskih Alpah cenimo svetlobo sonca, temo nočnega neba in obnovljive vire energije. Dolge zimske noči nam razsvetljuje elektrika iz hidroelektrarn na naših rekah. Z njo ravnamo varčno.

Razsvetljujemo znamenitosti, a si povsod prizadevamo za kar se da varčne izbire svetil in za njihovo usmerjenost k ljudem.

Preprečujemo svetlobno onesnaženost.

Skrbimo za e-mobilnost, a še bolj spodbujamo trajnostne prevoze na lastni pogon in z javnimi prevoznimi sredstvi.

Znamo zagotoviti sneg na smučiščih, a še bolj smo ponosni, da pri nas še smučamo na naravnem snegu.

CENOVNO DOSTOPNA IN ČISTA ENERGIJA

Energetska samovzdržnost in zagotavljanje obnovljivih energetskih virov sta kratkoročna izziva za skupnost Julijskih Alp. Kljub izjemnemu izzivu in uravnavanju pritiska turizma so načrti o energetski samozadostnosti uresničljivi, kar že dokazujejo tudi primeri nekaterih lokalnih skupnosti.

Pod jasno nebo z lučjo v žepu

Kdor išče navdihe zvezdnega neba, se ponoči v Julijskih Alpah počuti kot doma. Poleti so zvezde in ozvezdja vidni že iz dolin, pozimi pa je pogled še lepši, če jih opazujemo s Pokljuke, Soriške planine, Vogla ali kakšnega drugega, malo višjega koščka našega sveta, pravi dr. Tomaž Zwitter.

»Pozimi te pogled v nebo še posebej prevzame takrat, ko megla zapre svetlobno onesnaženje iz doline. A za opazovanje zvezd je pri nas še vedno primeren vsak letni čas in vsak dan oziroma noč, le ven se je treba odpraviti. Kdor se spomni taborniških aktivnosti iz otroštva, zagotovo ve, da je tudi ponoči mogoče hoditi varno brez luči. Če vidimo luno in zvezde, je običajno dovolj vidna tudi makadamska pot pred nami. V gozdu je morda pretemno, a na odprtem prostoru prav tako nimamo posebnih težav pri gibanju. Brez svetilke se svet razpre. Dobi novo širino. Drugače čutimo, slišimo in namesto v soj luči pred sabo pogled obrnemo v nebo,« razlaga lepoto opazovanja okolja brez neželenega bleščanja luči profesor, ki priporoča, da se na pot vendarle odpravimo s priročno svetilko v žepu. A uporabimo jo le, ko jo potrebujemo, in takrat, ko z lučjo poskrbimo, da nas drugi opazijo – npr. pri hoji ob cestah.

Brez svetilke se svet razpre. Dobi novo širino. Drugače čutimo, slišimo in namesto v soj luči pred sabo pogled obrnemo v nebo.

Prof. dr. Tomaž Zwitter, astrofizik

Za noči brez bleščanja

Dr. Zwitter je velik zagovornik varčnosti pri javni razsvetljavi. Ne le zaradi preprečevanja svetlobnega onesnaževanja, temveč tudi zaradi ohranjanja biotske pestrosti. »Že nekaj svetil lahko uniči populacije škržatov ali netopirjev, ki v Bohinju skrbijo tudi za to, da se komarji ob jezeru ne namnožijo. Paritvene kolonije netopirjev so še posebej občutljive na svetlobo,« opozarja mož, ki se nadeja, da nam bo električna mobilnost vrnila temne noči. Morda bo nočna poraba elektrike zaradi polnjenja vozil vendarle spodbudila tudi več ugašanja javne razsvetljave, ki ji po njegovem mnenju res ni treba delovati vso noč. Čeprav so naložbe v osvetljene ceste marsikje vir ponosa, imajo neželene stranske učinke. Tudi ob uporabi sodobnih rešitev (z usmerjenostjo soja luči le navzdol in ne navzgor v nebo) vse luči povzročajo bleščanje, ki zmanjša kontraste in vpliva na jasnost zaznav zlasti pri starejših ljudeh.

V dobi preverjanja kozmologije

»Tehnologija je dobra, a je še boljša, če jo uporabljamo smiselno in prilagojeno naravi in sebi. Nekoč ljudje nismo imeli zaskočenih vratov, ki bi ne zmogli glave obrniti navzgor. Znali smo se orientirati tudi po nebu. Tam so vse civilizacije iskale odgovore na vprašanja o stvarjenju sveta. Zdaj živimo v zanimivih časih, ko lahko kozmične zgodbe preverjamo. Še pred dobrim stoletjem bi se bilo nemogoče pogovarjati o številu planetov, v zadnjih tridesetih letih pa smo jih odkrili okoli 5.500. Danes vemo, da ima večina zvezd planet, po velikosti podoben naši Zemlji. Ta odkritja spreminjajo naše dojemanje vsega.« Tudi zato je pomembno, da ohranimo naše nebo temno, sebe pa pripravljene na zaznavanje življenja, neba, vesolja in sploh vsega.

Triglav

Slovita zima

Julijske Alpe so navdih za gibanje na prostem v vseh letnih časih, pozimi, ko je svetloba na naravnem snegu najbolj privlačna, pa so že vsaj stoletje navdih za dosežke in presežke.

NORDIJSKI CENTER PLANICA

Sodoben športni center v ledeniški dolini pod Poncami se ponaša z vsemi kategorijami smučarskih skakalnic na enem mestu (7 skakalnic, 1 letalnica), z notranjim tekaškim tunelom, ki omogoča tek na smučeh tudi v poletnem času, ter vetrovnikom, kjer lahko doživite občutek letenja v zraku.

Pozimi so po dolini vsak dan urejene proge za tek na smučeh v dolžini 25 kilometrov.

V nordijskem centru so organizirani vodeni ogledi, stalna muzejska razstava o zgodovini smučarskih skokov in poletov z interaktivnimi vsebinami in virtualnim skokom s planiške letalnice.

Športni hotel z višinskimi sobami športnikom omogoča vrhunske športne priprave.

Rekordno

V Planici, kjer je človek na smučeh prvič preletel magično mejo stotih in nato tudi dvestotih metrov, je bilo doseženih več kot 40 svetovnih rekordov v smučarskih skokih in poletih. Tu je bilo leta 1972 prvo svetovno prvenstvo v smučarskih poletih, leta 2023 pa je Planica gostila tudi svetovno prvenstvo v nordijskem smučanju.

Alpsko in turno

V Bohinjski Bistrici je bil prvi tečaj za tek na smučeh organiziran že leta 1914. Med obema svetovnima vojnama so že bili tečaji smučanja v Kranjski Gori. Že leta 1932 je začela delovati stalna smučarska šola pri Staničevi koči pod Triglavom, ki je vplivala na razvoj alpskega smučanja v Sloveniji.

Tekmovalno

Preizkušnje v poletih in skokih, smučarski tek in biatlon ter številne tekme v alpskem smučanju krepijo sloves Julijskih Alp kot izvrstnega prizorišča za najboljše na svetu. Julijske Alpe so ponosne gostiteljice svetovnih prvenstev, tekem svetovnega pokala in drugih mednarodnih preizkušenj v alpskem smučanju in v različnih nordijskih disciplinah, domačini pa smo vedno gostoljubni z ljudmi, ki pozimi iščejo sprostitev na snegu.

Na slovitih smučeh

Izpod Julijskih Alp prihajajo tudi smuči znamke Elan, s katerimi je vse svoje zmage osvojil legendarni Ingemar Stenmark, z njimi pa so v drugi polovici 20. stoletja pozornost svetovne javnosti vzbujali številni uspešni slovenski smučarji in smučarke. Svetovne inovacije iz Elana in osvojena odličja tekmovalcev različnih športnih panog so del zgodbe o Sloveniji kot smučarski velesili. Odkrivate jo lahko v Alpskem smučarskem muzeju Elan v Begunjah na Gorenjskem.

Biatlonski stadion na Pokljuki je gostitelj tekem svetovnega pokala v biatlonu, gostil je tudi že svetovno in evropsko prvenstvo.

Alpski smučarski muzej Elan predstavlja pionirske dosežke svetovno znanega slovenskega proizvajalca smučarske opreme.

PRIPRAVLJENI NA ZIMO

Pri nas ni zares velikih smučarskih resortov, zato pa lahko tu resnično uživate.

Obljubljamo, da so naša smučišča dostopna, obvladljiva in družinska. Tu ne boste občutili prisile, da morate obvladati vse najsodobnejše in najboljše smučarske tehnike. Tukaj lahko smučate, tako kot znate. Kdor še ne zna, se lahko vključi v eno od mnogih smučarskih šol, ki ponujajo tečaje in inštruktorje tako za otroke kot za odrasle, tako za popolne začetnike kot za tiste, ki bi radi to, kar že znajo, še izmojstrili.

Seveda imamo tudi smučišča, ki so prizorišča velikih smučarskih tekmovanj in kjer poskrbimo za to, da je sneg na voljo. Če ga ni, ga naredimo. Praviloma pa prisegamo na naravni sneg in okolje, v katerem lahko smučate po zgledu velikih asov ali pa tako, kot se je tu smučalo nekoč.

Visokogorski smučarski center **Vogel** poleg 13 smučarskih prog na razgibanih terenih ponuja največji snežni park v Sloveniji z adrenalinskimi izkušnjami za smučarje in deskarje prostega sloga.

Več informacij o zimskih športnih aktivnostih

julian-alps.com

V **Kranjski Gori** lahko izbirate med 18 lahko dostopnimi progami različnih tehničnih zahtevnosti, ki jih povezuje sistem 6 sedežnic in 13 vlečnic. Med hoteli in smučišči je Snežna plaža. Urejene tekaške proge vabijo tudi na nočni tek na smučeh.

Alpski smučarji uživajo na progah priznanih smučarskih središč v Kranjski Gori in na Voglu, mnogi pa pri izbiri prizorišč za svoje zimske zavoje stavijo na prijazna manjša smučišča, kot so Soriška planina, Senožeta, Pokljuka, Mojstrana, Zatrnik in Log pod Mangartom.

SKI PASS JULIJSKE ALPE

Razkošna doživetja zime ponuja Smučarska karta Julijske Alpe z dostopom do 15 smučarskih središč v Sloveniji, Italiji in Avstriji.

Manjši smučarski center **Soriška planina** je priljubljena družinska izbira. Poleg prog in naprav za smučarje vseh stopenj izkušenosti je tu poskrbljeno za otroško animacijo in proge ob otroški vlečnici.

ZA TEKAČE NA SMUČEH IN BIATLONCE

Tekače na smučeh čaka obilo urejenih prog za tek na smučeh, ki so na voljo v Planici, Ratečah, na Pokljuki, v Gorjah, na Bledu, v Bohinju in v Kranjski Gori. Ko je zima radodarna s snegom, so odlične proge v Kamni Gorici in drugod po Julijskih Alpah. Tekači na smučeh se v vseh letnih časih radi vračajo v Nordijski center Planica, ki tudi poleti ponuja zasnežene proge za tekače v podzemnem tunelu. Na Pokljuki lahko poleg teka na smučeh izkusimo tudi biatlon – kombinacijo teka na smučeh in streljanja v tarčo.

SLOVENIA Outdoor

Vse informacije o urejenih tekaških progah so dostopne v aplikaciji Slovenia Outdoor.

ZA VESELJE NA BELIH STRMINAH

Snežna pobočja kar kličejo po sankah, napihljivih tubah, sankaških blazinah in deskah! Urejene proge za sankanje so na voljo v večini središč za zimske športe in v sklopu otroških snežnih parkov. Ponekod je sankanje najlepše ponoči! V Gozdu Martuljku je urejena prva osvetljena sankaška proga v Sloveniji, dolga 2.500 metrov. V Julijskih Alpah lahko doživite tudi vodene sankaške spuste po zanimivih zasneženih cestah.

Z DRSALKAMI NA SLAVNI LED

Nekoč so na drsanje pod gorami vabila zaledenela jezera. Čeprav je zdaj led pogosto pretanek, na visokogorskih jezerih pa drsanje ni dovoljeno, so drsalke še vedno priljubljene. Na Bledu nas čaka ledena dvorana, na Jesenicah drsamo v dvorani najbolj slavne hokejske ekipe v Sloveniji. Pozimi vabijo tudi manjša, začasna drsališča pod milim nebom v Radovljico, Kranjsko Goro, Bohinj, Gorje, Bovec in Kanal.

ZIMA V GORAH

Smuči so že od nekdaj tudi pripomoček za poti po neutrjenem snegu. Vse bolj priljubljeno turno smučanje, ki nam omogoča raziskovanje odmaknjenih gorskih predelov in pristen stik z zimskimi razmerami, zahteva veliko izkušenj in orientacijskega znanja. Na turo se dobro pripravimo. Poskrbimo za primerno opremo in načrt trase. Na pot se odpravimo z vodnikom z licenco za zimsko vodenje.

JULIANA SKITOUR

VODENO TURNOSMUČARSKO POTOVANJE PO JULIJSKIH ALPAH

- **Skupna dolžina:** 52 km
- **Število etap:** 4 (x 2)
- **Povprečna dolžina etape:** 13 km (5–6 ur)
- **Skupna višinska razlika:** 4.367 m vzponov, 4.891 m spustov

Več informacij o Juliana SkiTour
julian-alps.com

Juliana SkiTour je štiridnevno turnosmučarsko potovanje čez Julijske Alpe. Juliana SkiTour ni daljinska in neprekinjena smučarska povezava, ampak kombinacija štirih različnih turnih smukov.

Njihov seštevek nam skupaj s transferji omogoča turnosmučarsko pustolovščino čez celotno območje Julijskih Alp, od Kranjske Gore na severni pa do Tolmina na južni strani. Lahko jo opravimo tudi v nasprotni smeri. Vsaka izmed štirih etap je ponujena v dveh variantah, da se v času odhoda lažje prilagajamo dejanskim zimskim razmeram.

Osnovna ideja ture je turnosmučarsko potovanje, kjer nam ni treba spati v mrzlih bivakih v gorah, ampak se vsak dan sproti vračamo v dolino, kjer si lahko privoščimo toplo prho, udobno posteljo in spodobno večerjo.

Vednost

Ali bi lahko glasba in besede nahranile naše telo, ne le duše?

Tu, kjer že od nekdaj živimo z naravo, se iz generacije v generacijo prenašajo znanja in spretnosti, vredne svetovne pozornosti. To, kar so nas naučili okolje in predniki, so nekateri med nami odnesli v svetovljanske prestolnice, od koder se je znanje širilo čez vso celino in svet. Med takšnimi je bil na primer Anton Janša, začetnik sodobnega čebelarjenja. Po njegovem prihodu na Dunaj so se čebelarska znanja iz Slovenije razširila po vsej srednji Evropi, danes pa prav na dan njegovega rojstva ves svet slavi svetovni dan čebel.

V času, ko je bil razsvetljenski Dunaj najbližje veliko središče, so tja po znanje odhajali številni kulturniki in raznoteri ustvarjalci ter se od tam tudi vračali nazaj – v dramatičnost domače krajine in k slovenskemu občutku za dolžnost, da znanje širimo in da z njim ustvarimo zapuščino za prihodnje rodove. Zato tu še danes šolsko znanje kar naprej preverjamo tudi na prostem, na vrtovih ob šolah in ob čebelnjakih mladih čebelarjev.

Na umetniško izražanje in ustvarjalnost je tod izrazito vplivala tudi tragičnost prve svetovne vojne.

Opomniki za prihodnje generacije govorijo o pomembnosti miru in sodelovanja, ki se prepleta s čutom za skupnostno povezanost. Zgodovina Julijskih Alp je vendarle na vsakem koraku tudi zgodba o vztrajnosti, prilagodljivosti in odločnosti ljudi, da skupaj kljubujejo odročnosti svojih krajev ter naravnim in človeškim preprekam. Zato se znanje tu že od nekdaj širi od ust do ust, od rok do rok, od vasi do mesta in nazaj, od širnega neba do samotnega razmisleka, od neverjetne ustvarjalnosti narave do umetniških stvaritev izjemnih posameznikov in skupnosti.

KAKOVOSTNO IZOBRAŽEVANJE

Prenos znanj, vednosti in vrednot iz roda v rod. Obstoj starega in priložnost za nov napredek. Zavedanje o lastni izjemnosti, ki je navdih za nove izzive.

VOJNA IN MIR. ALI SMO SE KAJ NAUČILI?

Julijske Alpe so prostor miru ne le zaradi veličastja narave, temveč tudi zaradi krvavih zgodovinskih izkušenj. Spomini na fronte, bitke in tragične zgodbe svetovnih vojn nas opominjajo na krhkost človeških življenj in na nujna prizadevanja za mednarodno sodelovanje in ohranjanje miru. Po Julijskih Alpah, še zlasti pa v dolini Soče, skrbno ohranjamo opomnike preteklosti za miroljubno sožitje v sedanjosti in prihodnosti. Naj bodo neverjetne stvaritve iz časa prve svetovne vojne in še boleči pomniki iz druge svetovne vojne navdih miru za sedanje in prihodnje generacije.

EUROPEAN HERITAGE LABEL

SPOMINSKA CERKEV SV. DUHA V JAVORCI

Cerkev v Javorci je hram človečnosti in pravi biser evropske kulturne dediščine, ki z vsako svojo podrobnostjo odraža željo po miru in sožitju med narodi. Leseno cerkev s stolpom in sončno uro so leta 1916, v času bojev na soški fronti, zgradili vojaki avstro-ogrske vojske. V strop, stebre, stene in oltar je vžganih kar 2.565 imen padlih vojakov. Ob vhodnih vratih je napis *Ultra cineres hostiumira non superest: Sovraštvo naj ne sega prek pepela umrlih.*

Cerkev na izjemni razgledni točki je del Poti miru od Alp do Jadrana.

KOBARIŠKI MUZEJ

ponuja obiskovalcem najobsežnejšo pripoved o soški fronti, gorskem bojevanju v Julijskih Alpah in 12. soški bitki. Muzej je nagrajen z muzejsko nagrado Sveta Evrope.

MUZEJI NA PROSTEM

Številne utrdbe, kaverne, strelski jarki, ostaline in pokopališča so danes urejeni v muzeje na prostem (Ravelnik, Čelo, Zaprikraj, Kolovrat, Mrzli vrh in Mengore), mnogi predmeti in zgodbe iz te vojne pa so zbrani v muzejih in zasebnih muzejskih zbirkah. Najlepši spomeniki na Poti miru v dolini Soče so utrdba Kluže, kostnici v Kobaridu in Tolminu ter spominska cerkev Sv. Duha v Javorci.

TRDNJAVA KLUŽE

Mogočna trdnjava Kluže predstavlja edinstveno kuliso dramatičnih zgodovinskih preobratov. Na območju Kluž so bili najdeni rimski republikanski novci. V 15. stoletju so njeni zidovi služili kot obramba pred turškimi vpadi. Avstrijski graditelji so v 18. stoletju izpopolnili trdnjavo, ker jo je na preizkušnjo postavilo soočenje z vojsko Napoleona Bonaparta. V nadaljnjih letih so jo še nadgrajevali. Pol ure hoje stran leži skrita utrdba Fort Hermann. Zgrajena v času vladavine Avstro-Ogrske, je služila kot dodatna obramba celotne bovške doline.

RUSKA KAPELICA NA VRŠIČU

Cesto, ki je prek prelaza Vršič v prvi svetovni vojni povezala dolini rek Soče in Save, je gradilo okoli 10 tisoč ruskih in drugih vojnih ujetnikov. Ob njej je grob s spomenikom v obliki piramide in napisom v ruščini »Sinovom Rusije«. Ruska kapelica in grob ruskega ujetnika sta pomembno spominsko mesto. Od leta 2015 je tudi spomenik državnega pomena.

Spominska cerkev Sv. Duha v Javorci

Hudič naj vzame vojsko in politiko!

Dediščina vojne je bila vedno prisotna v mojem življenju. Ne nazadnje je blizu domače hiše vojaško pokopališče.

Jernej Komac, zgodovinar in arhivist, avtor znanstvene monografije *Srce se mi trga od žalosti*

Julijske Alpe varujejo dediščino prve svetovne vojne. Na kar 90 kilometrih vojnih front med Rombonom (2.203 m) in Krnom (2.244 m) ter naprej do izliva Soče v Tržaški zaliv strelski jarki, bunkerji, kaverne in druge ostaline vojne, muzeji in pokopališča danes pozivajo k miru. Poleg predstavitve vojaških vidikov 12 soških bitk, ki so od junija 1915 do konca oktobra 1917 spreminjale podobo krajine in za vselej vplivale na življenje prebivalcev Posočja, je posebej pomembno občutenje vojne in pomena miru, ki se v teh krajih prenaša iz generacije v generacijo in od domačinov do obiskovalcev.

***Zbogom, orožje!* je Ernest Hemingway, Nobelov nagrajenec za književnost, naslovil knjigo, ki opisuje tudi dogajanje na soški fronti. Jernej Komac, kako pomemben se vam osebno zdi ta klic proti bojevanju? Ali današnji obiskovalci šestih muzejev na prostem, ki še ohranjajo spomin na najbolj krvavo fronto v prvi svetovni vojni, ta klic še slišijo?**

Šele po drugi svetovni moriji je bil ta klic v Evropi uslišan. A za kakšno ceno!

Zdaj znova opažam, da je ta klic vse tišji. Zato je še bolj pomembno, da ga ohranjajo in širijo muzeji in tematske poti. Ko sem bil pred leti tudi sam lokalni turistični vodnik na Bovškem, sem opazil, da se obiskovalcev najbolj dotaknejo človeške izkušnje vojakov in civilistov. Ene zato, ker so imeli prednike, ki jih je zaznamovala vojna, druge zato, ker se je človeško mogoče poistovetiti s tragiko zapuščanja domov in prisilnega odhajanja v begunstvo. Osebno občutenje se lažje zasidra v zavest o nesmiselnosti vojne.

29 mesecev so trajali boji, ki jih podrobneje predstavlja razstava v Kobariškem muzeju. Če se vi v mislih, s srcem in s svojim strokovnim znanjem ozrete po Posočju: kakšen bi bil vaš izbor točk, ki jih je nujno videti, da bi vojno dogajanje ne le razumeli, ampak tudi občutili?

Na Bovškem, od koder sem doma, si je zagotovo treba ogledati trdnjavi v Kluži, muzeja na prostem Čelo in Ravelnik, vhod v kaverno v zajedi v Naklem (ob cesti Bovec–Čezsoča) kot opomin na plinsko bojevanje in njegove posledice ter vojaška pokopališča v Bovcu, Logu pod Mangartom in Soči ter italijansko kostnico v Kobaridu, ki kažejo, da na koncu ni herojev, so le polja, posejana s križi. Ker me raziskovalno zanima predvsem usoda lokalnega prebivalstva, pa priporočam še ogled razstave *Zgodbe bovške preteklosti* v Stergulčevi hiši v Bovcu.

Doma ste z Bovškega. Ali ste se že kot otrok srečevali z vojno dediščino?

Blizu domače hiše je bilo vojaško pokopališče, kamor sem zahajal, v domači trgovini pa so se ustavljali tudi lokalni zbiralci, ki so po okolici iskali vojaške ostaline. Včasih sem v dar tudi sam dobil kakšen zarjavel vojaški eksponat.

V trdnjavi Kluže in v Bovcu sem večkrat videl člane Društva 13-13, ki so na svoj tragikomični način prikazovali prvo svetovno vojno. Njihova gledališka predstava v Kluže še danes privabi veliko ljudi. Sicer pa sem od dedka, staršev in drugih krajanov poslušal tudi o prigodah in dogodkih v zaledju fronte – še zlasti, kadar sem na domačem podstrešju našel kak vojaški predmet. Dedkov stavek »Hudič naj vzame vojsko in politiko« mi je še danes med najljubšimi citati iz te dobe, saj lepo pokaže, da je tudi takrat, ko se ljudje z vojno ne strinjajo in je nočejo, na koncu vse v rokah vladajočih politikov, ki vojno izberejo kot sredstvo za rešitev nekega problema.

Raziskovali ste vsakdanje življenje tiste dobe: kaj vas je najbolj presenetilo, kaj pretreslo, kaj navdušilo?

Pretresljive so usode beguncev, ki so z nekaj skromnega imetja morali v zelo kratkem času zapustiti svoje domove in oditi neznano kam v notranjost države.

Različne so bile tudi usode vojakov obeh vojskujočih se strani. Prek spominov in dnevnikov avstro-ogrskih in italijanskih vojakov lahko vstopimo v samo izkušnjo vojne, ki je travmatična na obeh straneh. Prebivalci veliko vemo o poteku fronte, o 12. ofenzivi, poimenovani tudi Čudež pri Kobaridu, o posledicah, ki so krojile povojno obdobje. Usoda prebivalstva pa je manj vpeta v kolektivni spomin in vedenje o tem se bolj ohranja v drobcih družinskih spominov. Tudi zato je pomembno, da imajo obiskovalci stik z domačini, saj ta prinaša dodaten uvid v vojno dogajanje na Bovškem na osebni ravni.

Italijanska kostnica v Kobaridu

KO GREMO V SVETE KRAJE

Ko se ozremo po dostopnejših bližjih vrhovih, nas od vsepovsod pozdravljajo cerkve. Ko se povzpnemo do njih, nas marsikje navdušijo lepi razgledi. Poleg cerkva nas na bogato sakralno dediščino Julijskih Alp opozarjajo številne kapelice, znamenja in razpela, včasih pa tudi občutki čudežev, ki jih okoli nas ustvarja narava. Z obiskovanjem sakralnih objektov odkrivamo različnost minulih časov, marsikdaj pa nas spremljajo tudi enaki upi, kot so od nekdaj spremljali romarje na poteh do posebnih cerkva.

Romarsko središče Brezje

SLOVENSKO NARODNO SVETIŠČE

Od leta 1800 do danes naj bi Brezje obiskalo več kot 13 milijonov romarjev! Bazilika Marije Pomagaj, ki je od leta 1999 tudi uradno narodno romarsko središče, ima bogato pročelje z deli arhitekta Ivana Vurnika, prostor pred baziliko pa je urejen po načrtih slovitega arhitekta Jožeta Plečnika. V parku je spomenik papežu Janezu Pavlu II., ki je ob svojem obisku cerkev razglasil za baziliko. Tik ob baziliki na Brezjah je muzej jaslic, ki poleg tradicionalnih slovenskih jaslic predstavlja več kot 500 božičnih, pasijonskih, binkoštnih ter vstajenjskih jaslic z vsega sveta.

Ljudje Julijskih Alp se radi podamo tudi na Svete Višarje nedaleč od tromeje med Slovenijo, Italijo in Avstrijo, ki so bile že v 16. stoletju romarski kraj Slovanov, Germanov in Romanov. Do tja vodi 143 kilometrov dolga gorenjska oz. svetovišarska veja Jakobove poti, povezane s slovitimi evropskimi romanji v El Camino de Santiago.

Med najbolj obiskanimi cerkvami v Sloveniji je zagotovo cerkev Marijinega vnebovzetja na otoku sredi Blejskega jezera. Na mestu, kjer je bilo nekdaj pogansko svetišče boginji življenja in plodnosti, je bila cerkev prvič postavljena že leta 745. Obiskovalci svoje prošnje Materi Božji zaupajo ob zvonjenju z zvonom želja.

Marsikdo se rad ustavi v Vrbi, rojstnem kraju Franceta Prešerna, ki je v svojih pesnitvah opeval tudi cerkev sv. Marka, zavetnika pesnikove domače vasi. V lopi pred cerkvijo, ki je bila tu prvič postavljena že v 13. stoletju, je kip nadškofa Antona Vovka, kandidata za svetnika.

NA PRIZORIŠČU VELIKIH DEL

Ko se potepamo po Julijskih Alpah, marsikje vstopamo v najbolj znane slovenske zgodbe. Ob slapu Savica v Bohinju mnogi Slovenci zlahka podoživijo dogajanje Prešernove pesnitve *Krst pri Savici*, ki med drugim omenja tudi tempelj boginje Žive na otoku Blejskega jezera. Na srečanjih z reko Sočo številnim v spominu zazveni verz »Krasna si, bistra hči planin« iz pesmi Simona Gregorčiča, ki po mnenju nekaterih ubeseduje pesnikovo vizijo prve svetovne vojne.

Spogledovanje s Triglavom nas spomni na prvi celovečerni slovenski film *V kraljestvu Zlatoroga* (1931) in na drugi film *Triglavske strmine* (1932), za katerega je scenarij napisal pisatelj Janez Jalen. Oba uprizarjata ljubezen do gora.

Številni Julijske Alpe povezujejo tudi z legendarnim Kekcem, junakom trilogije mladinskih planinskih zgodb avtorja Josipa Vandota (1884–1944), in filmi, ki so bili posneti po tej literarni predlogi.

Kraji pod Triglavom so bili dom mnogih umetniških ustvarjalcev, znameniti motivi iz Julijskih Alp pa so bili od nekdaj navdih za raznotera umetniška dela domačih in tujih avtorjev.

Likovno ustvarjalnost predstavljajo različne galerije. Med pomembnejšimi je Galerija Šivčeva hiša v Radovljici, ki pod gotskimi oboki meščanske hiše predstavlja slovenske in tuje umetnike ter izvirne ilustracije otroških in mladinskih knjižnih del.

Galerija Šivčeva hiša v Radovljici

Rojstna hiša največjega slovenskega pesnika, avtorja državne himne, Franceta Prešerna v Vrbi

Po sledeh pomembnih literatov

Julijske Alpe so bile dom številnih pomembnih ustvarjalcev. Rojstna hiša Franceta Prešerna v vasi Vrba je bila že leta 1939 preurejena v muzej in kot prva tovrstna hiša v Sloveniji odprta za javnost. V njej lahko poleg pesnikovega življenja in njegovih mojstrovin odkrijemo tudi, zakaj Slovenci praznujemo dan kulture kot državni praznik.

V bližnji Žirovnici nas čaka rojstna hiša Prešernovega sodobnika in prijatelja Matije Čopa (1797–1835), jezikoslovca in literarnega kritika. V hiši med drugim spoznamo tudi druge literate s tega območja ter znamenitosti v okolici. Obiščimo tudi hiši pisatelja Frana Saleškega Finžgarja (1871–1962), avtorja zgodovinskega romana *Pod svobodnim soncem*, in pisatelja in dramatika Janeza Jalna (1891–1966).

V Radovljici raziskujemo mesto Antona Tomaža Linharta (1756–1795), pionirja slovenske dramatike, čigar življenje in delo sta predstavljeni v mestnem muzeju.

V Dolini Soče obiščemo Vrsno z rojstno hišo pesnika Simona Gregorčiča (1844–1906) in se podamo še do domačije pisatelja Cirila Kosmača (1910–1980). Poleg literatov in njihovih del nam hiše odkrivajo tudi bivanjsko kulturo preteklih dob.

POT KULTURNE DEDIŠČINE ŽIROVNICA

Najstarejša tematska pot v Sloveniji, dolga 10 kilometrov, povezuje kulturno-zgodovinske spomenike od Žirovnice do Vrbe in je primerna za pohodnike vseh starosti. Na poti obiščemo rojstno hišo pesnika Franceta Prešerna, hiše treh pomembnih slovenskih pisateljev in čebelnjak Antona Janše, svetovno pomembnega pionirja sodobnega čebelarstva, ter več drugih znamenitosti. Ustvarjalce z območja lahko spoznavamo tudi v Aleji slavnih mož, kjer so kiparsko upodobljeni.

Iznajdljivost

Ali se lahko vse okrog mene med spanjem ponovno napolni?

Iznajdljivost domačinov in neverjeten občutek za podrobnosti sta pustila sledi po vsej kulturni krajini Julijskih Alp. Kamen s primorske strani, les z gorenjskega konca in vmes že od pradavnine po teh krajih iskano in cenjeno železo, ki so ga ljudje skozi stoletja obvladali do veščine umetnosti, slikajo samosvoje podobe krajev. Kamor seže oko, je zaznati spretnost in domiselnost prebivalcev, ki so svoja bivališča in druge nujne zmogljivosti gradili z naravnimi materiali, varčno in do narave spoštljivo.

Premišljena uporaba dostopnih materialov je povezana s tesarskimi in drugimi mojstrskimi znanji za izdelavo povsod opaznih kozolcev. Njihova značilnost je popolnost zlatega reza. Oblika se že stoletja ponavlja. Brez napake. Iz dediščine prednikov se napaja sodobna alpska arhitektura, ki ji posebno vrednost dajejo dela velikih arhitektov in slikovitost vaških in mestnih jeder.

V tem okolju je občutek za popolnost vpet tudi v industrijske pristope. Znanje železarjev se nadaljuje v jeklarski industriji. Kopanje rude se spogleduje z novejšim pridobivanjem cementa, povezanega celo z izgradnjo Sueškega prekopa. Zagledanost v naravo se prepleta z inovacijami pri proizvodnji smuči, čut za vremenske spremenljivosti s tekstilno industrijo, varčnost z novimi pristopi v energetiki.

Naravne danosti in kulturna dediščina Julijskih Alp vplivajo na vse vidike življenja.

INDUSTRIJA, INOVACIJE IN INFRASTRUKTURA

Tako kot včasih se tudi danes večina domov v Julijskih Alpah ogreva s staromodnim »šporgetom«, kjer domačini tudi kuhajo in grejejo vodo. Kmečka genialnost se kaže v energetski izkoriščenosti arhitekture in v kmetijstvu. V Julijskih Alpah spodbujamo energetsko znanje svojih prednikov.

Železarska dediščina Julijskih Alp

Od noriškega jekla do naprednega jeklarstva

Ko na planinah srečamo sledi plitvih rudnih jam in ko nas v višavah presenetijo ostanki tlakovanih kamnitih poti, se spomnimo, da smo na območju že tisočletja znanih nahajališč železove rude. Jame so ostaline antičnega in srednjeveškega rudarjenja v visokogorju, poti pa so služile za tovorjenje nakopane rude do srednjeveških fužin v dolinah. Železarstvo se je tu razvijalo že vsaj 800 let pred našim štetjem, v času rimske dobe pa je doseglo vrh s t. i. noriškim jeklom, poimenovanim po provinci Noricum. Zaradi odličnih lastnosti materiala iz Julijskih Alp, znanega po vsem rimskem imperiju, so iz njega kovali najkakovostnejše orožje. Največja in najbolj znana železnodobna in antična železarska središča so bila v Bohinju in Trenti. Pomembne so tudi najdbe vrhunskih železarskih izdelkov iz 4. stoletja, ki so jih arheologi odkrili na ostalinah poznoantične naselbine Ajdna.

V srednjem veku, ko so znali pri obdelavi železa uporabiti moč vode, so se fužine preselile v doline. V Kropi, kjer so ohranjeni ostanki najstarejše talilne peči v južnem delu Evrope, in Kamni Gorici je zaradi železarske dejavnosti med 13. in 18. stoletjem živelo več ljudi kot v Radovljici!

Kovaška kladiva je poganjalo več kot 60 vodnih koles na potokih Kroparica in Lipnica, tukajšnjim kovačem, ki so sloveli po svojih žebljih, pa je cesar Ferdinand I. Habsburški že leta 1550 podelil posebne pravice.

Fužine v Kropi in Kamni Gorici so talile železo do druge polovice 19. stoletja, nato pa so zaradi izčrpanosti rudnih nahajališč in odmaknjenosti od novejših prometnih poti ugasnile. V tem času so se razvijale Jesenice, ki so po zagonu industrializacije postale vodilni železarski in jeklarski kraj.

Tukajšnja železarna je leta 1873 na svetovni razstavi na Dunaju dobila tudi zlato kolajno za odkritje postopka za pridobivanje feromangana in se tako uvrstila med pionirje in izumitelje na področju jeklarstva. Bogato železarsko znanje ohranja in z visokokakovostnimi jekli za nišne svetovne trge nadaljuje družba SIJ Acroni Jesenice. Razvoj železarstva in postopkov od rude do jekla je predstavljen v Slovenskem železarskem muzeju. Na raznolike spretnosti nekdanjih železarjev in kovaško mojstrstvo za zanamce opozarjajo spomeniki tehniške dediščine, muzejske zbirke ter zanimive delavnice v železarskih in kovaških krajih.

Kropa in Kamna Gorica sta bisera gorenjskega fužinarstva in kovaštva. Pričata o trdni volji, tradiciji in obrtniškem duhu, ki še danes živita v srcu Gorenjske.

V Kamni Gorici, kjer je še ohranjenih nekaj bogato okrašenih hiš fužinarskih rodbin, se prepletajo vodni kanali, ki so nekoč poganjali kovaška vodna kolesa.

Kropa, prvi v celoti spomeniško zaščiten kraj v Sloveniji, poleg zgodovine, predstavljene v Kovaškem muzeju, omogoča pristen stik s kovaško tehniško dediščino in spretnostmi. Tu, kjer so nekdaj kovali kar 120 vrst različnih žebljev in z njimi zalagali vso Evropo, lahko vstopite v edinstveno kovačnico Vigenjc Vice in si v njej tudi sami skujete svoj žebelj. Na sprehodu po Kropi in po meščanski Radovljici lahko opazite tako tradicionalne kot umetelno oblikovane kovaške izdelke, ki dajejo poseben pečat hišam, ulicam in parkom.

Kovaštvo v Kropi in Kamni Gorici

Prikaz kovanja žebljev v kovačnici Vigenjc Vice

Muzejski kompleks Stara Sava na Jesenicah

STARA SAVA NA JESENICAH

Stara Sava, ohranjeno jedro stavb fužinarskega naselja s konca 17. stoletja, z razstavami in delavnicami oživlja pristni utrip železarskega mesta.

Osrednji trg obkrožajo cerkev ter fužinarski industrijski objekti, med drugim ostanki plavža, naprave za taljenje železove rude z lesnim ogljem z začetka 16. stoletja.

V naselju prevladujeta Bucelleni-Ruardova graščina, v kateri je s številnimi eksponati in maketami predstavljena zgodovina železarstva in rudarstva *Od rude do jekla*, ter vpliv jeseniške železarne na širše družbeno življenje.

Delavska kasarna s konca 18. stoletja je med najstarejšimi ohranjenimi skupnimi delavskimi stanovanji v Sloveniji, kjer sta na ogled bivalna kultura in način življenja železarskih družin.

Kolpern, nekdaj pokrito zračno skladišče za lesno oglje, je danes banketna dvorana za različne protokolarne in slavnostne prireditve.

TISOČLETJA SAMOSVOJIH KRAJEV BIVANJA

Kako graditi na alpskih vrhovih?
Kako se nastaniti na otoku alpskega jezera?
Kako so to počeli že v starejši železni dobi?

Ajdna, najlepše predstavljeno in najvišje ležeče arheološko najdišče v Sloveniji, kaže, da so bile Julijske Alpe že v pradavnini prostor samosvoje kulture, jezika, pisave, železarstva, kmetijstva, glasbe, verovanja. Pot do kamnitega zoba na nadmorski višini 1.046 metrov pod zavetjem Stola (2.236 m), ki vodi čez izpostavljene pečine, je bila od nekdaj znana le redkim domačinom. A ta težko dostopen kraj je bil naseljen že v 2. tisočletju pred našim štetjem! V pozni antiki, v 5. in 6. stoletju, je bila Ajdna višinska postojanka za prebivalce iz doline. Ponovno pa je bila naseljena v 9. stoletju, v času staroslovenske kneževine Karneole. Zgodbo Ajdne predstavlja Muzejska soba v Žirovnici.

AJDNA

Med dragocenimi najdbami z Ajdne so stilus – železno pisalo, piščal, ovčji zvonček, nakit, žeblji, puščice, relikviarij, prstan s križem in broška ptice, ki datira v 1. stoletje. Objekti na Ajdni, med katerimi je tudi starokrščanska cerkev, so znova pokriti s kritino iz skodel. Zgodbo vasice, ki še danes navdihuje s svojimi dosežki in presežki, predstavljajo informacijske table.

Utrinki življenja v železni dobi

Muzejska zbirka na Mostu na Soči razkriva podobo presenetljivo velikega halštatskega naselja. S konca 5. stoletja so na griču Tonovcov grad odlično ohranjene stavbne ostaline ter bogate najdbe, ki se uvrščajo med najpomembnejše poznoantične višinske naselbine v vzhodnih Alpah.

Tedaj, pred 2.500 leti, je bilo že naseljeno tudi območje današnjega Bohinja, o čemer priča Ajdovski gradec. Tu so bile hiše in kovačnice na terasah s kamnitim obzidjem naseljene celo tisočletje – do zatona rimskega imperija. Že v 7. stoletju pred našim štetjem je bil naseljen tudi Blejski otok.

Tonovcov grad nad Kobaridom

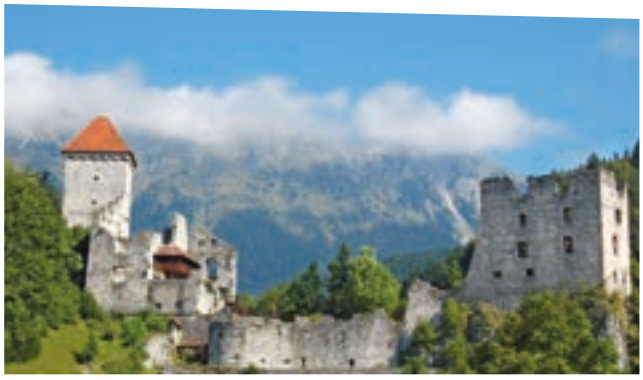

Grad nad Blejskim jezerom

Srednjeveški gradovi, dvorci in trdnjave

Grad na 130 metrov visoki mogočni skali nad Blejskim jezerom, prvič omenjen leta 1011, velja za najstarejši grad v Sloveniji. Na gradu, ki ponuja najlepše razglede na Bled in obilo priložnosti za različna doživetja, je tudi muzejska predstavitev zgodovine Bleda od prvih naseljencev naprej.

Med ostalinami mogočnih gradov v Julijskih Alpah pozornost zbuja grad Kamen, ki zapira ozko dolino Drage pri Begunjah na Gorenjskem. Z gradom iz 12. stoletja so povezane zgodbe o vitezu Gašperju Lambergarju.

Grad Kamen, Begunje na Gorenjskem

Kozlov rob nad Tolminom

Zanimive so tudi ostaline Pustega gradu nad Lipnico ter ostaline gradu na vzpetini Kozlov rob nad Tolminom, kjer bo v obnovljenem stolpu kmalu na ogled muzejska zbirka.

Mogočne grajske stavbe in dvorci pričajo o različnih dobah preteklosti. Kosova graščina na Jesenicah, Radovljiška graščina v Radovljici in Mašerov dvorec v Kobaridu vabijo k ogledu zanimivih mestnih jeder in k odkrivanju zgodb zanimivih muzejskih zbirk.

Ikona naše kulturne krajine

Stogovi pod vasjo Studor

Ljudje preteklih stoletij, ki so bili v izzivalnem okolju odvisni od narave, si niso mogli privoščiti napak. Zato so njihove stvaritve tako pogosto zazrte v popolnost.

Kozolci in seniki so arhitekturne ikone slovenske krajine, ki odraža kmetovo prilagodljivost na naravne danosti. Na Primorskem, kjer je podnebje toplejše in bolj suho, so kozolci in seniki večkrat združeni z bivalnim delom in namenjeni tudi sušenju pridelkov. Na Gorenjskem, kjer so zime hladne in mokre, so kozolci zasnovani z mislijo na učinkovito zračenje in sušenje sena. Bohinjski toplarji z dvojno strukturo so arhitekturni čudeži, ki nudijo zaščito pred dežjem in snegom. Gorenjski kozolci so praktično v celoti (razen kamnitih temeljev) izdelani iz lesa in celo sestavljeni brez kovanega železa ali žebljev.

KOZOLCI toplarji so tesarske konstrukcije, zasnovane v razmerju zlatega reza. Njihova struktura omogoča dobro prezračevanje in zaščito pred vremenskimi vplivi, v njih kmetje sušijo in shranjujejo seno, koruzo in druge kmetijske pridelke.

Stogi so ikonični in edinstveni za slovensko krajino. Odražajo prilagodljivost in iznajdljivost pri ravnanju z omejenimi viri in težkimi podnebnimi pogoji.

Nježna hiša

KAMNITE HIŠE V DOLINI SOČE

Med domačijami v dolini Soče so še ohranjene nekatere pritlične in enonadstropne vrhkletne hiše slovensko-beneškega stavbnega tipa. V Jevščku je Nježna hiša, najstarejša stavba v vasi. Kamnita zgradba ima apnen omet in leseno ostrešje, pokrito s slamo. V kletnem delu so bili prostori za živali, podstrešje je bilo namenjeno spravilu pridelkov. O bivanjski kulturi preteklih dob pričajo tudi domačije, kot sta domačija Cirila Kosmača in rojstna hiša Simona Gregorčiča.

MUZEJSKO VAŠKO JEDRO

Strnjeno pozidani Breginj na skrajni zahodni meji Slovenije je veljal za biser edinstvene beneško-slovenske arhitekture. Po potresu leta 1976 je bil kraj v celoti na novo pozidan. Edini ohranjeni predpotresni stavbni niz dvonadstropnih, z ganki prepletenih kamnitih hiš je danes ogleda vreden arhitekturni in etnološki spomenik, ki priča o domiselnosti nekdanjih pristopov in harmoniji z naravnim okoljem.

Breginj

Liznjekova domačija v Kranjski Gori predstavlja pristno slovensko alpsko hišo iz druge polovice 17. stoletja.

GORENJSKE MUZEJSKE DOMAČIJE

Tradicionalno arhitekturo Gorenjske predstavljajo domačije, spremenjene v muzeje. Rojstna hiša pisatelja Frana Saleškega Finžgarja v Doslovčah predstavlja bivalno kulturo gorenjske kajžarske družine ob koncu 19. stoletja. Oplenova hiša v Bohinju je domačija stegnjenega tipa, ki združuje stanovanjske in gospodarske prostore. Liznjekova hiša v Zgornjesavski dolini priča o času, ko so fasade hiš poživljale freske in izrezljani balkoni, notranjost pa je lepšalo poslikano pohištvo. Pocarjeva domačija, ena najstarejših v Triglavskem narodnem parku, pričara sliko življenja v krajih pod Triglavom od daljnih stoletij do danes.

Prepoznavna arhitektura mest

Mestna središča v Julijskih Alpah odsevajo zgodovino in dediščino regije. Radovljica se ponaša z enim najlepših starih mestnih jeder v Sloveniji, Jesenice presenečajo s svojimi železarskimi posebnostmi. Bled z imenitnimi vilami iz 19. stoletja priča o prefinjenosti tiste dobe, Kobarid je primer urbanistične obnove Posočja po 1. svetovni vojni.

RADOVLJICA

Srce mesta na savski terasi je Linhartov trg. V središču enega najlepših starih mestnih jeder v Sloveniji domujejo Čebelarski muzej, Mestni muzej ter Lekarniški in alkimistični muzej. Pomemben spomenik poznogotskega stavbarstva predstavlja Šivčeva hiša, s samosvojo galerijo ilustracij. Ob starem mestnem jedru je park, ki spominja na nekdanji baročni park. Ob glavni cesti skozi Radovljico se vrstijo secesijske vile, med katerimi s pisanim okrasjem nad vhodom izstopa zgradba Čebelica, danes stavba upravne enote Radovljica. Poleg dramatika Antona Tomaža Linharta (1756–1795), osrednje osebnosti slovenske renesanse, je Radovljico zaznamoval tudi sloviti arhitekt Ivan Vurnik (1884–1971).

Alpska arhitektura za prihodnost

V občutljivem alpskem prostoru veljajo stroga urbanistična in arhitekturna načela ohranjanja naravne in kulturne krajine. Kljub omejitvam tu z navdihi tradicionalnih pristopov nastajajo ogleda in nagrad vredni arhitekturni presežki. Posegi v okolje so skrbno premišljeni, podrejeni izjemni naravni scenografiji in spoštljivi do kulturne dediščine.

V Triglavskem narodnem parku in v spomeniško zaščitenih zgodovinskih jedrih mest in trgov veljajo posebne omejitve glede velikosti, višine in barv novogradenj ali obnov. Pri gradnji v osrednjem območju Triglavskega narodnega parka morajo arhitekti upoštevati tradicionalno uveljavljena razmerja zlatega reza tako v razporeditvi prostorov kot v sami zunanji zasnovi objektov.

Predpisana je tudi uporaba tradicionalnih materialov (les in kamen) ter značilnih arhitekturnih elementov, kot so ganki in lesene ograje na balkonih ter dvokapne strehe. S strogo regulacijo ohranjamo tradicionalno podobo krajine in identitete alpskega prostora.

Most na Rju v Bohinju se ponaša s prestižno svetovno arhitekturno nagrado A+Awards 2022 v kategoriji prometne infrastrukture. Pokrita lesena brv za pešce in kolesarje je zasnovana kot hiša na vodi in spominja na kozolec.

Na Bledu nastaja edinstveni Muzej sodobne umetnosti. Poleg 3.500 m² razstavnih prostorov so del novega muzeja še raziskovalni center, specializirana knjižnica, večnamenska dvorana, muzejska trgovina in restavracija. Stavbo muzeja je načrtoval mednarodno priznani arhitekt David Chipperfield, dobitnik Pritzkerjeve nagrade za arhitekturo.

Promocijski paviljon, postavljen v Nordijskem centru Planica, je obiskovalce svetovnega prvenstva v nordijskem smučanju 2023, največjega športnega dogodka v Julijskih Alpah doslej, presenečal s ponavljajočo se strukturo v obliki harmonike. Vsi trajnostni gradbeni elementi so bili izbrani z mislijo na ponovno uporabo in se lahko po razgradnji paviljona uporabijo pri drugih projektih.

VELIKI MUZEJI IN ZANIMIVE MUZEJSKE HIŠE

V Julijskih Alpah ste ves čas v stiku z dediščino. Zgodbe prelomnih dob vabijo v muzeje, vredne svetovne pozornosti. Lokalne običaje, tradicionalne obrti in druge posebnosti odkrivate v zanimivih muzejskih hišah.

Kamorkoli se odpravite, se skoraj zagotovo lahko ustavite tudi na ogledu muzeja ali muzejske zbirke. Tako v večjih krajih kot v majhnih vasicah spoznavate etnološko dediščino.

Posebej zanimiva so odkritja tradicionalnih gospodarskih dejavnosti, kot so čebelarstvo, planšarstvo in sirarstvo, kovaštvo, ribištvo in druge. Številne stare domačije in rojstne hiše pesnikov in pisateljev so preurejene v muzeje, ki ponazarjajo vsakdanje življenje v različnih preteklih dobah. Obisk tovrstnih muzejskih hiš je vselej intimna izkušnja, ki vas poveže z duhom nekih drugih časov.

V deželi gibanja na prostem navdušujejo športni muzeji, ki predstavljajo izjemne tradicije planinstva in smučanja.

Veselje, povezano z gorenjsko muzikalnostjo, vzbuja muzej, posvečen pionirjem slovenske narodno-zabavne glasbe. Na različne poti do zdravja opozarja samosvoj muzej z eksponati s področja lekarništva in alkemije, v raziskovanje duhovnih razsežnosti pa med drugim vabi muzej z zbirko božičnih jaslic.

Večji muzeji in arheološki spomeniki ponujajo vpogled v čase od pradavnine prek srednjeveških gradov in prek časa železarske industrializacije do z vojnami zaznamovanega 20. stoletja.

Doživite čas po svoji meri. Izberite zgodovinski ali tematski muzej, vreden vašega časa.

MUZEJI IN MUZEJSKE HIŠE V JULIJSKIH ALPAH

Tolminski muzej

Slovenski planinski muzej

Slovenci imamo globoke korenine v planinstvu in gorništvu. Naše gore so bile že od nekdaj prostor spoštovanja, izzivov in osvajanj. V zgodovino smo se zapisali z vrsto mednarodno odmevnih dosežkov.

Muzej je oblikovan kot skalna gmota, ki se sklada z naravnim okoljem. Pročelje z ritmično postavljenimi letvami in aritmično postavljenimi deskami sledi vzorcem visokogorskih planšarskih zavetišč. Muzej je prejel nagrado švicarske Fundacije kralja Alberta I. in bil z nagrado Živa proglašen za najboljši slovanski muzej leta 2017.

Slovenski planinski muzej predstavlja bogato zgodovino gorništva in sodobne dosežke v alpinizmu. Njegova posebnost sta celovita igrifikacija in obilje interaktivnih vsebin, kot so virtualni sprehod po gorskih vrhovih, virtualni zipline, hologram Jakoba Aljaža, igrano vodeno doživetje z delovodjo planinskega bivaka in zanimiva soba pobega.

Slovenski alpinisti so postavili nekaj najtežjih smeri v Himalaji in drugih gorskih verigah po svetu. Med njimi izstopajo imena, kot so Tomo Česen, Silvo Karo in mnogi drugi, ki so v svetu alpinizma pustili neizbrisen pečat.

Prav tako ne smemo spregledati sodobnega športnega plezanja. Slovenija vzgaja svetovne prvake. Janja Garnbret je le eden izmed mnogih talentov, ki s svojimi izjemnimi plezalnimi sposobnostmi navdušujejo globalno občinstvo.

Ob obisku Slovenskega planinskega muzeja v Mojstrani je mogoče začutiti ponos in spoštovanje do vseh, ki so in še vedno prispevajo k bogati dediščini slovenskega gorništva. Muzej je spomenik tradiciji, pogumu in pregovorni slovenski želji po raziskovanju novega.

Tradicija

Ali bi si lahko vedno vse povedali brez besed?

V Alpah je trajnostna praksa globoko zakoreninjena v tradiciji. Tu so skupnosti živele samozadostno in pri tem optimalno izkoriščale naravne vire, sledile modrostim prednikov in zdravi pameti ter skrbno ravnale z gozdovi, vodami in zemljo.

Vsaka kamnita ali lesena hiša, vsaka strma streha v Alpah je živ dokaz modrosti preteklih generacij, ki so cenile in spoštovale naravo ter svoje okolje prilagodile klimatskim pogojem in letnim časom. Tradicionalne kmetijske dejavnosti, kot sta planšarstvo in čebelarstvo, imajo tu še danes pravo veljavo, le da se tam, kjer je to smiselno, spogledujejo s sodobnimi tehnološkimi in globalno trajnostnimi pristopi.

Biosferno območje UNESCO MaB Človek in biosfera Julijske Alpe je dokaz in simbol harmonije med človekom in okoljem. Tu se tradicija srečuje s sodobnostjo in tvori edinstveno kulturno krajino, zaznamovano s pašnimi planinami in strmimi travniki, obdelovalnimi površinami in tradicionalnim stavbarstvom. Povezanost z okoljem vodi tudi v povezave med ljudmi, ki s sodelovanjem v raznoterih društvih tradicijo ohranjajo in jo hkrati na novo ustvarjajo.

11 SUSTAINABLE CITIES AND COMMUNITIES

TRAJNOSTNA MESTA IN SKUPNOSTI

Trajnost se ne šteje kot upravljanje množic, začne se za vsakim hišnim pragom in se med domačimi zidovi plete v vrednotenja sveta. Izhaja iz naših src in prepričanj. Domačini ustvarjamo trajnostno shemo razvoja turizma.

Planšarstvo

Planina Laz

Planšarstvo v Julijskih Alpah je tradicija, ki se razteza tisoče let nazaj. Ljudje so živino pasli na visokogorskih pašnikih že v železni dobi, pozneje pa so, ob razvoju kmetijstva v srednjem veku, postali še pomembnejši. Planine so ponujale dodatno pašo in so sčasoma postale ključne za preživetje ljudi in živine. Tako se je razvilo planšarstvo, ki je danes ključno za tradicionalno pridelavo sira, masla in skute.

Planine so dom tudi številnim redkim in endemičnim vrstam, ki dopolnjujejo njihovo biodiverziteto, cvetlično in zeliščno poletno izobilje pa je izvrstna in bogata paša za živino. Medtem ko je planšarstvo tradicionalno povezano z migracijo pastirjev in sirarjev iz dolin na višje pašnike, je v današnjem času ta oblika življenja dosegla status nesnovne kulturne dediščine. Sir in drugi planinski proizvodi so ključni vir dohodka za številne družine, planšarske koče pa postajajo vse bolj priljubljene med obiskovalci, ki želijo izkusiti gorsko življenje in se poučiti o njegovi zgodovini.

Za ohranjanje te bogate dediščine skrbijo številne sirarne, muzeji in kulturne ustanove, tudi z različnimi dogodki, ki približujejo to kulturo tako domačinom kot obiskovalcem. Planšarstvo je bistveni del kulturne identitete Julijskih Alp, kjer se zgodovinska dediščina prepleta z varstvom okolja in trajnostnim razvojem lokalnih skupnosti.

V poletnih mesecih se živina (drobnica in krave) preseli na planine, kjer se pase na visokogorskih pašnikih. Tam so tudi tradicionalne lesene koče, imenovane planšarije ali stanovi, kjer pastirji bivajo čez poletje ter pripravljajo sire in druge mlečne izdelke.

Delo na planini, balzam za dušo

Lucija Gartner,
planšarica na planini v Lazu

»Planina ima svoj ritem in logiko. Jaz sem tukaj zgoraj s kravami in pujsi že vse življenje. Letos je šel z nami tudi naš osel Fjodor in takoj postal velika atrakcija za otroke. Navajena sem življenja na planini. Rekla bi, da gre pri nas na fužinarski planini v Lazu za kratek občutek neminljivosti med trenutkom, ko prispemo na planino, in odhodom z nje. V teh poletjih na planini sem ves čas aktivna. Vsak dan mine prehitro. Tu so krave, ki jih je treba pomolsti dvakrat na dan, nato je treba narediti še sir. Včasih jih je treba iskati, ker se kam zatečejo, kakšna si tudi za uro podaljša pašo in nato se vse samo po sebi uredi. Ampak vse delo, ki je s planino povezano, je balzam za dušo.

Vmes med vso neverjetno akcijo na planini, živalmi, planinci in pohodniki, ki skoraj ne razumejo, kam in v kakšne hribe se podajajo, je nekakšen nestvaren svet lepega življenja v odmaknjenosti. Vremena ne napove nobena aplikacija, ker je signal slab ali ga ni. Pogledamo v nebo in grmenje, ki odmeva med vrhovi že od daleč, samo še pred oblaki napove bližajočo nevihto. Ves čas se sicer oziramo navzgor in mimogrede pogledujemo po vrhovih, zvečer nam pogled in misli plenijo zvezde. Skorajda pa ne mine dan brez dramatičnih zapletov in izzivov. Morda, ker smo odmaknjeni od telefonov in tablic, vsako malenkost doživljamo kot dogodek dneva.

Lazovški sir je produkt te srečne utopije, ko zgolj čez poletje rastline, živali in mi, brez telefonov, prekipevamo od življenja. Ja, naš sir je nekakšno poživilo potem še za zimo, ker je paša za krave polna zeli in gorskega cvetja in se to v končnem izdelku pozna.«

BOHINJSKA CIKA

Cika je avtohtona pasma goveda iz Bohinja, posebej prilagojena hribovitim alpskim območjem. Manjša postava, okretnost in odpornost proti težkim razmeram ji omogočajo preživetje v gorah. Z raznobarvno dlako, ki sega od bele do črne, se cika izkaže kot robustna in prilagodljiva žival. Tradicionalno je bila vzrejena za kakovostno mleko, meso in delo, s čimer je njeno mleko postalo ključno za izdelavo alpskih sirov. Ta pasma je cenjena zaradi svoje prilagodljivosti in kakovosti mleka.

KMETIJSTVO V SODOBNI PREOBLEKI

V Julijskih Alpah domala vsaka kmetija spominja na dediščino tradicionalnega kmetovanja: košček zemlje, gozd in kakšna glava živine. Danes se ta pristop prepleta s sodobnimi praksami. Tako kot so nekdaj travnike kosili po cvetenju in tako ohranjali njihovo prvinsko lepoto, tako tudi sodobni kmetijski ukrepi podpirajo pozno košnjo za ohranjanje biotske raznovrstnosti območja. Sodobni izzivi, kot je upadanje števila kmetij, so prinesli nove rešitve. Nadomestila za tradicionalne prakse in podporni projekti spodbujajo kmete k trajnostnemu ravnanju, kot so ga poznali že naši predniki. Povezovanje kmetij s prehranskimi obrati in promocija lokalnih izdelkov pomagata vzpostavljati kratke dobavne verige, ki so ključne za ohranjanje pristnosti in trajnosti regije.

BOVŠKA OVCA

Avtohtona pasma iz Bovca je prilagojena gorskim območjem. Bovške ovce imajo belo, gosto volno, ki se uporablja za tradicionalno ročno predenje in tekstil. Vzrejamo jih za volno, meso in mleko.

DREŽNIŠKA KOZA

Drežniška koza je avtohtona pasma iz Posočja. Je robustna koza s srednje dolgo dlako temnejših barv. Tradicionalno se vzreja zaradi mesa in kakovostnega mleka, iz katerega izdelujejo mlečne izdelke.

Planina Zajamniki

Livek

TRADICIONALNA POSOŠKA MLEKARNA

Mlekarna Planika v Kobaridu ohranja tradicijo sirarjenja in jo v sodobnem duhu tudi širi med mlade generacije.

Sir tolminc, zaščiten z geografskim poreklom, eden od najbolj prepoznavnih izdelkov mlekarne, je narejen po receptu, ki prehaja iz roda v rod. Vsak košček sira pripoveduje zgodbo o pastirjih, ki so stoletja načrtovali svoje delo na osnovi naravnih danosti, in o lokalnih kmetijah, ki prek mlekarne še krepijo lokalno skupnost.

EKOLOŠKO OGLEDNO POSESTVO

Starodavne tehnike sirarjenja, posebnosti lokalnega okolja in mlekarskih tradicij ter ekološke vidike mlekarstva v Posočju predstavlja ekološka kmetija kobariške mlekarne. Ogledno posestvo Bogata pri Bovcu je odprto za obiskovalce in za vodene oglede. Omogoča tudi stik z živalmi in nakup izdelkov na siromatu.

Kultura čebelarjenja

Čebelarjenje v Sloveniji ni zgolj poklic ali hobi. Je kultura, tradicija in neprecenljiva dediščina, ki nas uči o sožitju z naravo in spoštovanju čebel, ki igrajo ključno vlogo v našem ekosistemu in pri opraševanju kulturnih rastlin.

Čebelarstvo na Kranjskem je doživelo intenziven razvoj v 18. stoletju. Bilo je pomemben del kmetijstva in državne politike vladarice Marije Terezije. Ta je leta 1770 za prvega učitelja nove državne čebelarske šole imenovala Antona Janšo (1734–1773), čebelarja iz vojvodine Kranjske, dežele na območju današnje Slovenije. Ta je zaradi tradicije čebelarjenja in hkrati ugodnih klimatskih razmer že tedaj veljala za naprednejšo čebelarsko deželo.

Anton Janša je svoje znanje, obogateno s tradicionalnimi pristopi in lastnimi izkušnjami iz domačih Julijskih Alp, strnil v dveh knjigah in z njima vplival na razvoj čebelarjenja v Evropi.

Čeprav je pridelava medu po uveljavitvi cenejšega sladkorja postala manj zanimiva, je kranjska čebela ostala priljubljena izbira čebelarjev tako v Evropi kot drugod po svetu. Matice kranjske sivke so od 19. stoletja do sredine 20. stoletja prodajali in pošiljali po vsem svetu – tudi v Ameriko, Južno Afriko, Avstralijo, Rusijo, Indijo in Japonsko.

Svetovni dan čebel

20. maja, na dan, ko se je leta 1734 v Breznici na Gorenjskem rodil Anton Janša, pionir sodobnega čebelarjenja, ves svet praznuje svetovni dan čebel. Organizacija združenih narodov (OZN) je dan posebne pozornosti do pomembnih opraševalcev, brez katerih ni mogoče razmišljati o prehranski varnosti, razglasila leta 2017 na predlog Slovenije. Pobudo so podprle vse članice OZN.

ČEBELARSKI MUZEJ RADOVLJICA

Specializirani muzej v Radovljiški graščini že od leta 1959 predstavlja dediščino slovenskega čebelarstva, življenje avtohtone čebele kranjske sivke in zapuščino svetovno znanih čebelarjev. Stalna razstava vključuje tudi poslikave panjskih končnic, čebelarsko orodje in s čebelarstvom povezane obrti. Od maja do oktobra lahko tu opazujete panj z živimi čebelami.

Zakaj so čebele tako pomembne?

Čebele so eden od pomembnih opraševalcev, ki zagotavljajo hrano in prehransko varnost, trajnostno kmetijstvo in biotsko raznovrstnost ter pomembno prispevajo k blažitvi podnebnih sprememb in ohranjanju okolja.

JANŠEV ČEBELNJAK

Izjemen čebelnjak, ki ga je pred več kot 300 leti zgradil oče Antona Janše, prvega učitelja čebelarjenja na dvoru cesarice Marije Terezije, stoji na Breznici pri Žirovnici. Čebelnjak s panjskimi končnicami je obnovljen po prvotni zasnovi. Njegova posebnost so kranjiči, veliki panji z vmesnimi izvlečnimi okvirji, kot si jih je zamislil prav Janša, ki je napisal tudi dve knjigi o čebelarjenju. Janšev čebelnjak je pokrit s slamo, tla v notranjosti so iz naravne zbite gline. Poslikane panjske končnice prikazujejo verske motive, zgodovinske prizore in zgodbe podeželskega vsakdana.

AVTOHTONA SLOVENSKA ČEBELA

imenovana kranjska sivka *(Apis mellifera carnica)*, je druga najbolj razširjena medonosna čebelja pasma na svetu. Med čebelarji je med drugim priljubljena zaradi miroljubnosti, delavnosti in skromnosti, hitrega pomladanskega razvoja in dobre orientacije ter odpornosti na več vrst čebeljih bolezni. Ima vitko telo, temno rjave obročke in sive dlačice na zadku.

V Sloveniji je edina dovoljena vrsta gojenih čebel. Slovenski čebelarji vzrejajo čebelje družine, gospodarske matice in rodovniške matice pod strogim veterinarskim nadzorom.

SKRBIMO DRUG ZA DRUGEGA

Pri nas se kar naprej dogaja. Za to med drugim skrbijo številna ljubiteljska in prostovoljska društva. Domačini smo se navajeni povezovati, združevati, skrbeti drug za drugega in za ohranjanje marsičesa, kar se nam zdi pomembno. S srečanji, delavnicami in prireditvami, ki jih organizirajo lokalna društva, ustvarjamo pester utrip življenja za domačine in za obiskovalce. S posebnim občutkom za skupnost!

DRUŠTVA KMEČKIH ŽENA

Tako jih zaradi dolge tradicije v številnih vaseh in krajih pač imenujemo, vendar se dandanes vanje vključujejo tudi številni moški. V preteklosti so se v njih res zbirale ženske, ki so večinoma ob ročnih delih delile med sabo novice in tudi sočna ugibanja, ne da bi jih pri tem motili možje ali otroci. Danes tovrstna društva temeljijo bolj na prenosu tradicionalnih znanj, sodelovanju na prireditvah in ponudbi hrane z ohranjanjem starih receptov in kuharskih znanj.

TURISTIČNA DRUŠTVA – SKRB ZA PODOBO KRAJA

Zanimiva oblika povezovanja so tudi lokalna turistična društva, ki skrbijo za urejenost in cvetlični okras vasi in domačij. Izvajajo različne akcije urejanja ali čiščenja in organizirajo dogodke.

GORSKA REŠEVALNA SLUŽBA

Prostovoljna društva gorskih reševalcev so zbrana pod okriljem Gorske reševalne zveze Slovenije. Temelji njihovega delovanja segajo daleč v preteklost, ko so domačini reševalne akcije izvajali brez pomoči sodobne opreme in tehnik. Čeprav si danes usposobljeni reševalci lahko pomagajo s sodobnimi pripomočki, ostaja prostovoljstvo prava srčika gorskega reševanja. Prostovoljci se ob kakršnikoli uri ali vremenu odpravijo pomagat pri nesrečah v gorah in na težje dostopnih terenih. Gorski reševalci obvladajo alpinistične veščine in so psihično usposobljeni za reševalno delo. Obvladajo reševalne tehnike in prvo pomoč. Svoje poslanstvo opravljajo brez plačila.

GASILCI

Gasilska društva so med najvidnejšimi predstavniki organiziranega prostovoljstva in nepogrešljiv del lokalnih skupnosti. Vpeta so v krajevni vsakdan ter so aktivni element delovanja in povezovanja skupnosti. Društva sodelujejo tudi z gorskimi reševalci in priskočijo na pomoč ob vsakršnih nesrečah, ob večjih naravnih nesrečah pa sta njihovi požrtvovalnost in solidarnost preprosto nepogrešljivi.

KULTURNA DRUŠTVA

Po vaseh in krajih delujejo tudi številna kulturna in interesna društva. Najpogosteje ohranjajo folkloro, torej stare ljudske plese, pesmi, glasbo, običaje, igre in ne nazadnje tudi tradicionalne noše, ki danes niso več del splošne oblačilne kulture. Organizirajo tudi kulturne dogodke. Popestritev krajevne družbene scene pa prinašajo različna glasbena in gledališka društva.

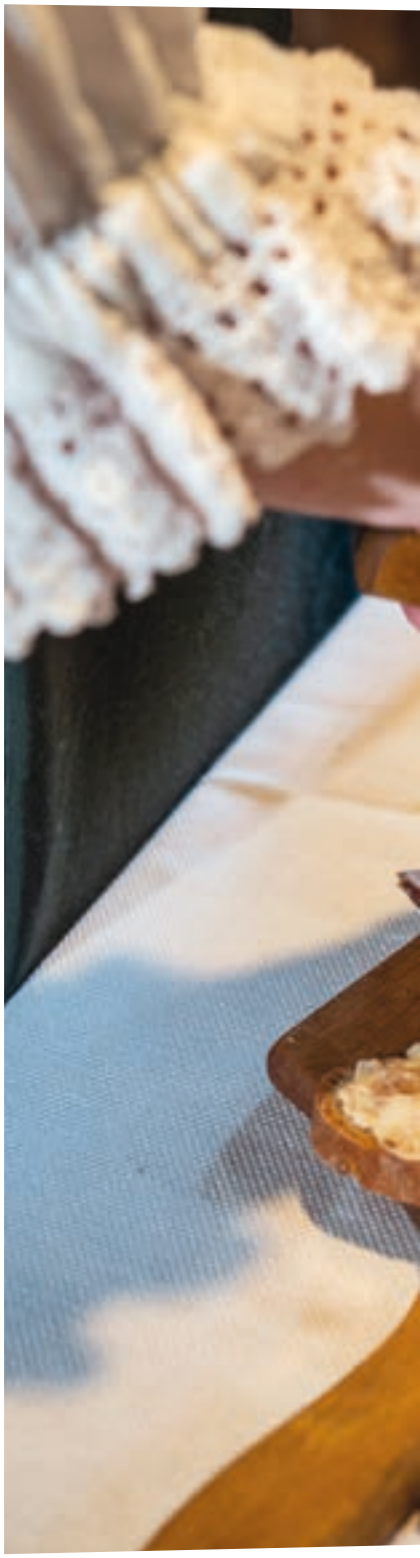
ZGODOVINSKA DRUŠTVA

Med ljubiteljska društva zagotovo sodijo tudi razna zbirateljska in zgodovinska društva. Z delovanjem ohranjajo zgodovinski spomin krajev in so mnogokrat soustanovitelji vaških muzejev ali zbirk.

Predanost

Ali bi vse, kar nam greni življenje, lahko posladkali z nebeško mano?

Narava ve, kaj počne, kmetje pa ji sledimo! Ko pomislite na Julijske Alpe, kulinarični užitki niso prva asociacija, a so zlahka visoko na seznamu. Verjeli ali ne, to osupljivo gorato območje in Triglavski narodni park sta prava zlata jama gastronomske raznolikosti in inovativnosti, ki se jih splača raziskati.

Julijske Alpe so idealno okolje za kratke dobavne verige. Tukaj stopiš ven do njive, kjer se zdi, da se čas počasneje premika, pridelki pa imajo skrivnostno vez s podnebjem in okoljem. Tu se pridelovalci osredotočamo na trajnostne prakse in ohranjanje starih znanj in načinov pridelave, ki se prenašajo iz roda v rod.

Kratke dobavne verige v Julijskih Alpah niso le modne muhe; so način življenja! Kmetje tukaj ne varčujemo s svežino in kakovostjo. Pridelujemo lokalno in v majhnih količinah. Ajda, trdinka in druge dobrote so lokalno spoštovana pomembnost. Naše babice niso poznale sodobne »superhrane«, so pa vselej prisegale na avtohtone sorte. Ajde niso gojile le za žgance, ampak tudi za dozo alpske supermoči. In če se kdaj sprašujete, od kod tisti neustavljiv okus našega sadja in zelenjave, je odgovor preprost: to so okusi okolju prilagojenih vrst in sort užitnih rastlin, ki jih skrbno varujemo.

Kulinarika Julijskih Alp, ki se navdihuje s tradicijo in plemeniti z izvirnostjo odličnih kuharskih mojstrov, si zasluži vse pridobljene Michelinove zvezdice. Z Ano Roš, eno najboljših kuharic na svetu, in drugimi izkušenimi chefi sami sebi postavljamo visoke standarde in regijo postavljamo ob bok svetovnim gastronomskim destinacijam.

ODPRAVA LAKOTE
ODGOVORNA PORABA IN PROIZVODNJA

Na spoštljivo gospodarjenje z zemljo med drugim kažejo njive in vrtovi, ki so še vedno ob domala vsaki hiši. V Julijskih Alpah je domača samooskrba že tradicija. Znamo poskrbeti zase. Povezovanje ponudnikov v sklenjene verige piše zgodbo o odgovorni ponudbi tudi za obiskovalce.

DOBER TEK!

Dobrodošli v Julijskih Alpah,
kjer se vsak obrok prelevi v
nepričakovano in presenetljivo zgodbo.

Na stičišču različnih narodov je kulinarika vselej zanimiva. A najboljši okusi so tisti, ki so tudi pod vplivom časov in brisanja meja ohranili lokalni značaj. V njih se zrcalijo posebnosti naravnih danosti in kulture ljudi, ki jih ta narava navdihuje in vabi k novim dosežkom.

V Julijskih Alpah tudi gurmane presenetijo okusi, ustvarjeni v zavetju gora, gozdov in pisanih travnikov, ter doživetja, za katera poskrbijo gostoljubni domačini s kančkom humorja in z obiljem znanja o recepturah, ki se prenašajo iz roda v rod.

Tu, kjer se ustavljajo zahtevni iskalci prestižnih Michelinovih zvezdic – najuglednejših priznanj za dosežke na področju gastronomije –, smo še vedno ponosni na žgance, ki so nekdaj veljali za »steber kranjske dežele«, na kislo repo in zelje, na slovito kranjsko klobaso in seveda postrvi iz rek in jezer.

Pojedino pospremimo z gorenjskim tepkovcem, odličnim domačim žganjem iz stare sorte hrušk, imenovanih tepke.

Spoznajte okuse Julijskih Alp
julian-alps.com

ŠTRUKLJI IN KRAPI

Po Julijskih Alpah so priljubljeni testeni žepki z različnimi nadevi. Kobariški štruklji so polnjeni z dišečim nadevom iz drobtin, surovega masla, orehov, rozin in z drugimi izbranimi dodatki. V Ratečah pripravljajo značilna nadeva v žepkih iz krompirjevega ali vlečenega testa. Tisti, ki jih napolnijo s kuhanimi in mletimi suhimi hruškami ter medom in cimetom, se imenujejo kocovi krapi, tisti, ki jih bogati nadev iz koruznega zdroba in skute, pa so znani kot špresovi krapi.

BLEJSKA KREMNA REZINA

Simbol blejske kulinarike je že več kot 70 let eden od odličnih razlogov za obisk slikovitega kraja ob jezeru z otokom. Doslej je bilo prodanih že več kot 15 milijonov značilne blejske sladice iz listnatega testa s slastno vaniljevo kremo in smetano.

BOHINJSKA TORTA

S slovenskega dela Julijskih Alp so včasih na italijansko stran romali siri in druge dobrote, od tam nazaj pod Triglav pa mandlji in podobne »gosposke« sestavine. Nedavno odkrit recept s preloma 19. in 20. stoletja je bil navdih za odlično sladico iz sočnega mandljevega in orehovega biskvita, dopolnjenega s čokoladno kremo.

SRNA PO BOHINJSKO

V deželi gozdov tradicionalne jedi že od nekdaj vključujejo tudi okusno pripravljeno divjačino. Posebej znan je recept za pripravo srne na bohinjski način.

ČOMPE S SKUTO

V Sloveniji poznamo kar 132 izrazov za krompir. V soški dolini ga imenujejo »čompe«. Skuhajo ga v oblicah, z dodatkom lokalne skute pa se kuhan krompir spremeni v nepozabno sočno jed.

JEZERSKA IN POTOČNA POSTRV

V deželi zaščitene soške postrvi na krožnike dajemo gojene ribe, ki so do prave velikosti zrasle v čistih vodah pretočnih ribogojnic. Zato je njihovo meso čvrsto in ima značilen okus. Ribe so pred peko običajno povaljane v koruzni moki. Recept za takšno pripravo postrvi je bil že leta 1799 vključen v prvo kuharsko knjigo v slovenskem jeziku.

Dokazano vrhunska kuhinja

Priznanja uglednih gastronomskih ocenjevalcev

Najprestižnejši gastronomski vodnik Michelin na območju Julijskih Alp prepoznava in priporoča izjemno kulinariko hiše Franko, odlično kulinariko restavracije Milka in visokokakovostno kulinariko hiše Linhart.

Gurmanom, ki iščejo vrhunsko pristno doživetje po najboljši vrednosti za svoj denar, priporočajo restavraciji Majerca v Stari Fužini in Triangel v Gozdu Martuljku, ki nosita znak Michelin Bib Gourmand.

Hiša Franko, Kobarid

3 ZVEZDICE NAJBOLJŠE KUHARICE

Ana Roš je po izboru Best Chef Awards že nekaj let najboljša ženska kuharica na svetu in v svetovnem merilu ena izmed desetih najboljših chefov. S svojo ekipo je Hišo Franko, ki se ponaša že s tremi Michelinovimi zvezdicami, pripeljala med 50 najboljših restavracij na svetu. Poleg izvirnosti jo odlikujeta spoštovanje lokalnih sestavin in načrtno sodelovanje z njihovimi ponudniki.

Restavracija Milka, Kranjska Gora

DVE ZVEZDICI Z NAJLEPŠIM RAZGLEDOM

V restavraciji Milka, ki se ponaša z dvema Michelinovima zvezdicama, kulinarične presežke, ki jih z ekipo ustvarja chef David Žefran, spremljajo razgledi na kristalno čisto jezero Jasna. Tu okušate jedi, ustvarjene iz regionalnih sestavin. Navdih za novosti na jedilniku so kratki letni časi, ki zaznamujejo življenje v Alpah.

ZVEZDICA Z ZELENIM PRISTOPOM

Med najbolj znanimi slovenskimi chefi je že dolga leta Uroš Štefelin. Hiša Linhart v Radovljici se poleg Michelinove zvezdice ponaša tudi z zvezdico za trajnostne pristope v kulinariki. Tu skupaj s kmeti obujajo pozabljene jedi in sestavine ter razvijajo novo tradicijo za prihodnost. V sklopu Hiše Linhart deluje tudi kuharska šola.

Hiša Linhart, Radovljica

TRADICIONALNI IN EDINSTVENI SIRI JULIJSKIH ALP

KULINARIČNE POSEBNOSTI Z ZAŠČITENO OZNAČBO POREKLA

Tu, kjer se na planinah pasejo krave in ovce, že od nekdaj nastajajo siri s prepoznavnim okusom. Najbolj edinstveni med njimi se ponašajo z evropsko oznako zaščitenega geografskega porekla, ki potrjuje, da so vse sestavine iz natančno določenega lokalnega okolja in da je postopek priprave teh dobrot tradicionalno značilen za to področje.

Shema kakovosti Zaščitena označba porekla (Protected Designation of Origin) olajša izbiro in zagotavlja, da res okušamo to, kar je drugačno, kot bi bilo kjerkoli drugje na svetu. Kakovost tovrstnih izdelkov je strogo nadzorovana. Zgodbe izdelkov z zaščiteno označbo porekla dopolnjujejo edinstvena kulinarična doživetja.

SIR MOHANT

Mazav mehki sir z zaščiteno označbo porekla je bohinjska delikatesa z značilnim vonjem in pikantnim okusom. Nastaja po starodavnem postopku in zori v lesenih čebrih in dežah. Poleti, ko je zorjenje hitrejše, ga izdelujejo iz polnomastnega, pozimi iz posnetega kravjega mleka.

SIR TOLMINC

Izdelava sira z zaščiteno označbo porekla, ki od krme do paše in zorenja nastaja v Zgornjem Posočju, ima že več kot 700-letno tradicijo. V 13. stoletju je bil celo enota naturalnega plačilnega sredstva. Do 5 kilogramov težki okrogli hlebci sira iz kravjega mleka zorijo najmanj 60 dni.

BOVŠKI SIR

Zaščiteni sir iz mleka avtohtonih bovških ovc je bil prvič omenjen že v 14. stoletju, cenik iz 18. stoletja pa dokazuje, da je imel že tedaj višjo ceno kot drugi siri. Okrogel sir z značilno polno in krepko aromo zori od 60 do 90 dni, lahko pa tudi do dve leti.

FESTIVALI JEDI IN OKUSOV

Najboljši siri s pašnih planin in frika, lokalna jed s sirom, sta temelj zanimivega oktobrskega FrikaFesta v Tolminu. Vikend vračanja pastirjev z visokogorskih pašnikov je samosvoj kmečki praznik in priložnost za okušanje sira tolminc in drugih mlečnih dobrot Posočja.

Jesen je polna okusov tudi drugod po Julijskih Alpah. V Kobarid, mesto štrukljev, septembra vabi Jestival s svojimi posebnimi meniji pri lokalnih ponudnikih in kulinaričnimi dogodki.

Kranjsko Goro bogati Karavana okusov, prvi slovenski festival t. i. food truckov z odličnimi uličnimi prigrizki.

V Bohinj spomladi, v času mednarodnega festivala alpskega cvetja, vabi kulinarika z divjeraslimi rastlinami, oktobra pa Praznik sira in vina.

Spomladi, ko se začenja ribiška sezona, častimo bogastvo tukajšnjih rek in jezer. Marca in aprila, od svetovnega dneva voda do svetovnega dneva Zemlje, v dolini Soče obiskujemo dogodke v okviru Festivala soške postrvi, ki opozarjajo na pomen čistih voda in avtohtonih rib.

Vse leto je kulinarično privlačna Radovljica. Aprilsko sonce vabi na sloviti Festival čokolade z razkošno ponudbo čokoladnih posebnosti, degustacijami, koncerti, animacijami in delavnicami. Junija je tu festival slovenskih craft piv Okusi piva, oktobra in novembra pa se splača obiskati Kulinarično jesen v Radol'ci z vodenji, degustacijami in ves mesec trajajočo ponudbo menijev iz lokalnih sestavin.

Frikafest, Tolmin

FESTIVAL ČOKOLADE RADOVLJICA

Sladka Radol'ca, kot domačini imenujejo Radovljico, je v času festivala z največjo ponudbo čokolade v Sloveniji zagotovo najslajše mesto v državi! Festival vsako leto ponuja nova čokoladna doživetja in ponosno razglasi najboljše čokoladne praline.

Gostoljubnost

Ali znam vse, kar mi je tuje, spet sprejeti kot meni domače?

Gostoljubje Julijskih Alp se kaže v velikih malih stvareh: v zvezdnatem nebu, ki ga gledamo z dvorišča, v jutranjem žvrgolenju ptic, v vodi, ki je povsod pitna, v minimalnem hrupu, v neštetih kotičkih narave, kjer se nam zlahka zgodi, da okolje doživimo na pristen način.

Dostopnost in zavarovanost posameznih območij, urejenost in privid divje prvinskosti hkrati dobijo pravi pomen v srečanjih z domačini.

Vsaka destinacija se rada pohvali z gostoljubnimi ljudmi. V Julijskih Alpah smo ljudje del okolja, ki smo ga zase in za goste uredili tako, kot da vstopate v nenavadno prijetno dnevno sobo v domu prijateljev.

17 PARTNERSHIPS FOR THE GOALS

PARTNERSTVO ZA DOSEGANJE CILJEV

Vsaka destinacija v Julijskih Alpah ima samosvoje prostore bivanja in delovanja. Skupaj ustvarjamo prostore in poti povezovanja, ki presegajo občinske in pokrajinske meje.

ZBUDILI SE BOSTE NASPANI

V Julijskih Alpah nimamo ogromnih turističnih resortov in velikih hotelov mednarodnih verig. Obiskovalce s ponosom gostimo v družinskih hotelih, na turističnih kmetijah, v penzionih in gostiščih, apartmajih in sobah, v kampih in glampingih, v počitniških hišicah ter ne nazadnje v planincem namenjenih planinskih domovih.

Naši hoteli so manjši, družinski in butični, v njih je povezanost z lokalnim okoljem domala samoumevna, izbira trajnostnih praks pa certificirana.

Številni odlični kampi v Julijskih Alpah (kar trije imajo pet zvezdic) se ponašajo s trajnostnim znakom Slovenia Green Accommodation.

Pristen stik z gostitelji je značilnost turističnih kmetij, pri katerih kakovost storitev označujejo jabolka. Najboljše med njimi poleg preprosto opremljenih sob ponujajo tudi pestre programe aktivnosti.

REZERVACIJA NASTANITEV

ODGOVORNO DO LOKALNE SKUPNOSTI

Ko preskočite velike mednarodne rezervacijske sisteme, plačate enako (ali celo manj!), a ob tem veste, da je ponudniku in lokalni skupnosti ostala tudi provizija. Z direktno rezervacijo podprete lokalno skupnost in omogočate njen trajnostni razvoj. Tako na enostaven način prispevate k malce boljšemu zaslužku in podpirate nadaljnji razvoj ponudbe.

NEPOSREDNA
REZERVACIJA
NASTANITEV

Izbiro in neposredne rezervacije omogoča destinacijski iskalnik nastanitev.

Booking center Julijske Alpe
e: explore@julian-alps.com
julian-alps.com

Z ZAUPANJEM V STANDARDE IN CERTIFIKATE

Ko izbirate želeno nastanitev, lahko zaupate mednarodnim priporočilom, nacionalnim znakom in oznakam za specializirane namestitve.

Ponudniki nastanitev, ki se ponašajo z znakom Slovenia Green Accommodation, ravnajo v skladu z Zeleno zavezo slovenskega turizma, njihovo trajnostno delovanje pa dokazujejo tudi mednarodni certifikati, kot so Bio Hotels, Ecocamping, EU Ecolabel, Green Globe, Green Key, Travelife za nastanitve, World of Glamping Green ali Hostelling International Quality & Sustainability.

Mednarodna alpska mreža počitniških krajev z okolju prijazno mobilnostjo Alpine Pearls, v kateri Slovenijo zastopata Bled in Bohinj, priporoča najbolj zgledne ponudnike, ki goste usmerjajo v počitnice brez avtomobila in okolju prijazne aktivnosti.

Nekateri kampi in turistične kmetije so tudi nosilci znaka kakovosti Triglavskega narodnega parka (ZKTNP).

VELNES NA PROSTEM

»Voda je blagodejna, zrak še bolj in svetloba najbolj!« Tako je bil prepričan Švicar Arnold Rikli, ki je sredi 19. stoletja na Bledu začel revolucionarno zdravljenje mnogih bolezni na nov »hidropatični« način. V središču Bleda je dal postaviti leseno zgradbo, ki je imela v pritličju kopalnico z bazeni za nožne kopeli, v nadstropju spalnico, del stavbe, ki je bil obrnjen proti jezeru, pa je bil namenjen zračnim kopelim in galeriji za sončenje. Poleg vode so bili del zdravljenja vegetarijanska prehrana, sončne, zračne in svetlobne kopeli ter sprehodi. Sprehajalne poti so vodile do izbranih ciljev v okolici Bleda. Riklijeva zdraviliška pravila so bila stroga in zdravljenje, ki je trajalo mesec dni, je bilo drago. A njegov zdraviliški turizem je privabljal aristokratske goste in Bled je z njim doživel letoviški razcvet ter sloves klimatskega zdravilišča.

Živeti po Riklijevo pomeni vstati pred sončnim vzhodom, piti svežo blejsko vodo na tešče, bosonog hoditi po travniku z jutranjo roso, uživati lahke obroke, plavati, se sončiti ter veliko hoditi in se sprehajati na svežem alpskem zraku. Poti do dobrega počutja se na Bledu znova vračajo k Riklijevim načelom. Izdelke, storitve in doživetja, ki sledijo Riklijevi doktrini, označujejo s certifikatom Arnold Rikli Bled Certifies.

V slovitem kraju ob jezeru danes izbiramo med številnimi velnes in spa centri s savnami, masažami, bazeni in različnimi programi za razvajanje in lepoto. Izvirni termalni vrelec z blagodejnimi učinki za srce in ožilje je v velnes centru Spa Luisa v Grand hotelu Toplice.

VELNES V JULIJSKIH ALPAH

Klima v Julijskih Alpah je blagodejna in poleg Bleda sta se kot klimatsko zdravi območji v preteklosti uveljavljala Bohinj in Kranjska Gora.

Po celotnem območju Julijskih Alp vas čakajo manjši velnes centri in hoteli z velneškimi programi.

Doživetja dobrega počutja zagotavljajo gozdne terapije, meditacije, dihalne vaje, bosonoga hoja in različni vodeni programi.

Marsikje lahko izkusite tudi apiterapijo, ki temelji na uporabi čebeljih pridelkov in vdihavanju aerosolov iz čebelnjakov.

Karkoli izberete, lahko računate na dobro počutje in vračanje k sebi!

GOZDNOTERAPEVTSKA
DOŽIVETJA V JULIJSKIH ALPAH

Gozdna terapija

SREČANJA POD VRŠACI

Uspeh srečanj dopolnjujejo odlična kulinarika, kulturne in naravne posebnosti, doživetja na prizoriščih velikih športnih dogodkov in aktivnosti na prostem, ki so na voljo v vseh letnih časih.

Bled, kongresni turizem s tradicijo

Julijske Alpe poleg ustreznih zmogljivosti ter izkušenih organizatorjev konferenc in kongresov ponujajo raznotera prizorišča za motivacijske dogodivščine in krepitev ekip na timbildingih. Profesionalne storitve vključujejo lokalne partnerje, destinacijske organizacije, hotele, restavracije, prevoznike in druge ponudnike.

Tradicija izkušenih

Bled vsako leto gosti Blejski strateški forum, eno največjih mednarodnih konferenc v srednji Evropi. Med gosti z vseh petih celin so predsedniki vlad in držav, Evropskega sveta, ministri, predstavniki mednarodnih organizacij, poslovnega in znanstvenega sveta ter drugi visoki gosti.

Kongresni urad Bled že desetletja organizira dogodke na najvišji meddržavni ravni, srednje velika poslovna srečanja ter dogodke različnih združenj in drugih prireditelјev.

Ustrezno opremljene dvorane in druga prizorišča lahko gostijo poslovne dogodke z do 500 udeleženci, dostop do sodobne konferenčne infrastrukture pa je zlahka dostopen peš.

Slikoviti Bled z jezerom, obkrožen z alpskimi vrhovi, ponuja pravo izbiro nastanitev in doživetij za ljubitelje kulture in športa, za iskalce pustolovskih dogodivščin, vrhunske gastronomije ali športnih doživetij, kot jih ponuja le malokatera kongresna destinacija. Grad nad Blejskim jezerom, slovito igrišče za golf, pletne, ki vozijo do otoka sredi jezera, peka potic na otoku in druge posebnosti navdihujejo snovanje edinstvenih doživetij za udeležence najrazličnejših srečanj.

Stik s presenetljivo naturo in kulturo

Radovljica s svojimi čebelarskimi in čokoladnimi sladkostmi in Bohinj, najbolj trajnostna destinacija v Julijskih Alpah, navdihujeta z edinstvenimi zgodbami za manjša in srednje velika poslovna in druga srečanja.

Spremljevalni programi srečanj se v srednjeveški Radovljici usmerjajo v vrhunsko in pristno kulinariko, v glasbena odkritja slovitega ansambla bratov Avsenik in k športnim legendam, med katerimi imajo posebno mesto smuči Elan.

Bohinj, dolina med alpskimi vrhovi in z neokrnjenim jezerom v osrčju Triglavskega narodnega parka, je odlična izbira za srečanja s trajnostno tematiko. Tu očarajo povezanost hotelov z zeleno okolico ter drugačna doživetja, ki obiskovalce popeljejo v svet alpskega cvetja in gozdov s programi gozdnih kopeli, v posebnosti tradicionalnih kmetij in pašnih planin s pokušino sirov, na pohodniške in kolesarske ture do korit in slapov, na vožnjo s sodobno oblikovano električno ladjo po jezeru ali z gondolo na razgledni Vogel in še marsikam.

Srečanja s trajnostno tematiko

V krajih aktivnosti na prostem

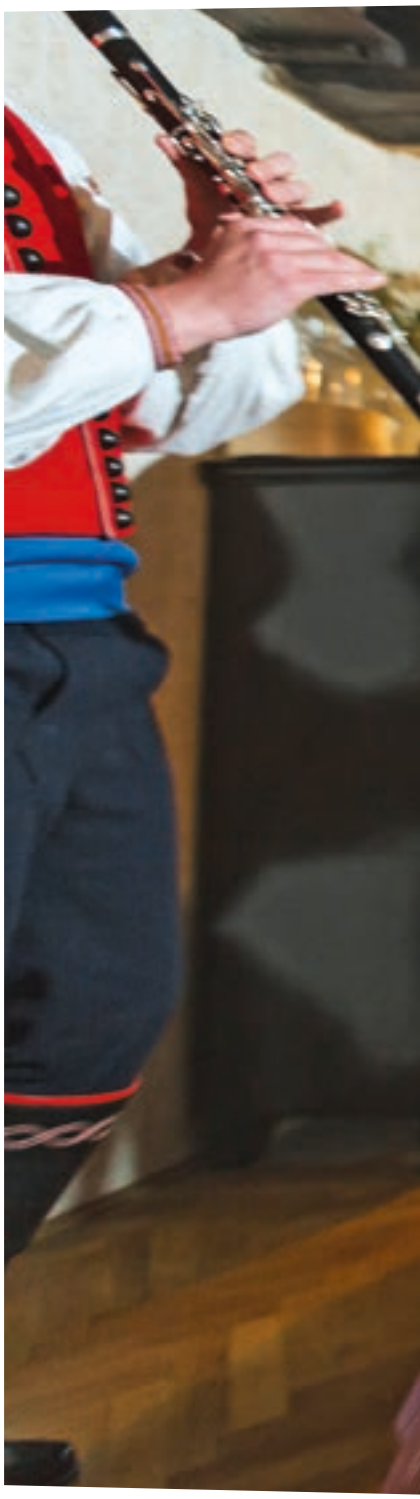
Dolina Soče, znana po svojih velikih festivalih in gostoljubnih prizoriščih za srečanja, ki jih najdete v hotelih, muzeju v Kobaridu in edinstvenem ambientu lokalne mlekarne, je odlična izbira za programe timbildinga. Obiskovalci lahko poleg poletnih adrenalinskih aktivnosti, kot so rafting, soteskanje in izleti s kajakom, ter pustolovščin na slovitih jeklenicah uživajo v sproščenem vzdušju izjemnega naravnega okolja smaragdne reke skozi vse leto.

V Kranjski Gori, prizorišču tekmovanj najboljših alpskih in nordijskih smučarjev sveta, so srečanja še posebno privlačna pozimi. Kraj ne ponuja le odličnih hotelskih zmogljivosti, ampak tudi izjemne možnosti za organizacijo dogodkov in srečanj v Nordijskem centru Planica in Slovenskem planinskem muzeju. V prostor za kongresne dogodke se lahko prelevi tudi večnamenska dvorana Vitranc, ki sprejme do 1.200 udeležencev.

V Julijskih Alpah lahko udeležencem ponudimo veslaška doživetja v družbi nosilcev olimpijskih medalj, izkušnjo biatlona na prizorišču tekem svetovnega pokala ali dogodivščino na snegu tudi sredi poletja.

Sodelovanje

Ali bi lahko skozi domačo leseno omaro vstopili v koncertno dvorano pojočih gozdov in spevov o iskreni ljubezni?

V sodelovanju je moč. Pri nas to še vedno velja! Poslušamo se in se slišimo. Skupaj tkemo vezi med ljudmi in smo ponosni na dosežke, ki nikoli niso samo posameznikovi.

Športniki dosegajo svoje uspehe s podporo tima ali trenerjev, družine, prijateljev, dobre infrastrukture, navijačev.

Prireditve, na katerih se srečujemo z obiskovalci, vselej ustvarjajo tudi prostovoljci, ki znajo ob njih slaviti svoje skupne dosežke.

Veliki festivali in manjše tradicionalne prireditve, slovite tekme ali priložnostni spektakli so le vsem vidne podobe tistega, kar živimo tudi ob običajnih dneh: zavedanja, da smo odvisni drug od drugega in da se lahko zanesemo na svoje mreže ljudi.

ODPRAVA REVŠČINE
DOSTOJNO DELO IN GOSPODARSKA RAST

Trajnostnega razvoja ni brez priložnosti, ki jih mladim domačinom ponuja in ki jih razvija domače okolje. Ustvarjati v svojem okolju in ga oplajati z lastnim prispevkom je vrednostni presežek bodočih vrednot.

Muzej Avsenik

Zvoki Julijskih Alp

Dva brata in svetovna slava njunega ansambla

V deželi pod Triglavom so Slovenci v svojem jeziku prepevali že vsaj od šestega stoletja. V srednjem veku so se po Kranjskem pojavljali prvi poklicni posvetni glasbeniki. V času narodnega prebujanja so skladatelji umetne glasbe v svoja dela vpletali elemente ljudskega glasbenega izročila.

Tako kot drugod po Alpah so se tudi na območju Julijskih Alp razvijale t. i. alpske poskočnice. A sredi 20. stoletja so dobile nov zven. Ustvaril ga je ansambel iz Begunj na Gorenjskem. Ansambel bratov Avsenik je ritem polk in valčkov obogatil z ritmi popularne glasbe, jazza in celo tanga.

Narodnozabavna glasba, povezana z godci iz predindustrijske dobe, je po koncu druge svetovne vojne s podeželja v mesto preseljene delavce s svojo idiličnostjo spominjala na dom. Leta 1953 je bil med njimi tudi glasbeni samouk Slavko Avsenik. Na nočnem delu v tovarni nogavic si je med hrupom strojev predstavljal zven cerkvenih zvonov. Zvok se je skupaj z ritmom predilnih strojev spojil v nov ritem. Melodijo je naslednji dan zaigral bratu Vilku Avseniku, šolanemu glasbeniku, ki je v njej takoj zaslutil popolnost. Trio Slavka Avsenika, ki je začel nastopati leto prej, je posnel instrumentalno skladbo *Na Golici*. Slovita polka danes velja za največkrat zaigrano instrumentalno skladbo. Drugi glasbeniki so jo posneli v več kot 600 različicah. S to skladbo so glasbeniki začenjali večino od svojih več kot 10 tisoč nastopov, ki so se skoraj štiri desetletja vrstili po vsem svetu.

Z izvirnostjo so vplivali na razvoj narodnozabavne glasbe po vsem alpskem prostoru. S svojo priljubljenostjo in značilno gorenjsko nošo so krepili mednarodno prepoznavnost Slovenije in Julijskih Alp. Večina njihovih skladb opeva lepote Slovenije in domačih krajev. Bili so izjemni ambasadorji domovine. Dediščino glasbenih prednikov še naprej bogati tudi Ansambel Saša Avsenika, vnuka Slavka Avsenika.

Zapuščino prvotnega ansambla, ki je prodal več kot 36 milijonov plošč oz. različnih nosilcev zvoka, predstavlja Muzej Avsenik v Begunjah na Gorenjskem. Tu so med drugim na ogled glasbeni in video posnetki, posebno mesto pa imajo odlikovanja iz različnih držav ter 31 zlatih, dve platinasti in ena diamantna plošča. V Begunjah je vsako leto avgusta praznik zvokov, ki jih Avseniki še danes navdihujejo. Vsako drugo leto je tu Festival Avsenik, na katerem se z glasbo slovitega ansambla predstavljajo domače in tuje narodnozabavne zasedbe, vsako drugo leto pa ljubitelje teh zvokov privabi festival Narodnozabavni vikend.

SAŠO AVSENIK
Z ANSAMBLOM

KONCERTI IN GLASBENI FESTIVALI

Na območju Slovenije je bilo najdeno najstarejše glasbilo na svetu. Veselje do glasbe še danes srečamo povsod po Julijskih Alpah. Poleg glasbenih prireditev različnih popularnih zvrsti glasbenega ustvarjanja so tu še festivali t. i. stare glasbe in klasične glasbe.

Najstarejši Festival stare glasbe v Sloveniji že od leta 1983 vsako leto avgusta v srednjeveško Radovljico pritegne poslušalce glasbe, ki lahko spremljajo virtuoze na zgodovinskih glasbilih. Poleg glasbe iz srednjega veka in iz različnih historičnih dob pred nastankom glasbene notacije program festivala vključuje tudi glasbo novejših stoletij. Obiskovalce pričakajo tudi gledališki in plesni dogodki, udeležence pa delavnice s priznanimi glasbeniki. Dogodki poudarijo čar prostorov Radovljiške graščine in cerkve sv. Petra.

Na Bled že skoraj tri desetletja vabi mednarodni Festival Bled. Vsako leto julija prepriča z vrhunskimi dogodki v Festivalni dvorani, v cerkvi Sv. Martina in na drugih prizoriščih. V bogatem programu glasbe, nostalgije in filozofije izstopajo inovativni pristopi h klasični glasbi, kot so denimo ogledi nemih filmov z glasbeno spremljavo. Glasbeni mojstri z vsega sveta delijo znanje na tečajih in delavnicah.

Glasbeno poletje Bohinj vsako poletje navduši s koncerti klasične glasbe v akustično zanimivih cerkvah po Bohinju. Poleg vrhunskih domačih zasedb klasične glasbe koncertni program bogatijo priznani solisti iz tujine. Poletni koncerti so le vrh ponudbe izbranega koncertnega dogajanja v Bohinju.

V Kanal in druge kraje v dolini Soče ter v sosednji Italiji vabijo mednarodni Kogojevi dnevi. Festival sodobne glasbe, ki jo izvajajo izbrani glasbeniki, je poimenovan po ekspresionističnem skladatelju Mariju Kogoju (1892–1956).

KašArt, poletni festival umetnosti v Žirovnici, združuje zgodbe, poezijo, popularno glasbo in preživljanje časa na štirih edinstvenih prizoriščih na prostem. Pred domačijo Franceta Prešerna vabi slovenski kantavtor Aleksander Mežek, pravljičnim večerom, ki gostijo vrhunske umetnike, prisluhnite pred Finžgarjevo rojstno hišo, v zeleni dolini Završnice pa se odvijajo koncerti sodobne slovenske glasbe.

Kravji bal v Bohinju

KAMOR PRIDE VSA VAS

V pestrem koledarju dogodkov in prireditev v Julijskih Alpah so posebne pozornosti vredne štiri prireditve, ki jih še posebej povezujemo z ohranjanjem naravne in kulturne dediščine območja. Poletno dogajanje na Bledu opozarja na zgodovino enega najstarejših gradov na Slovenskem, spomladanski dogodki v Bohinju odkrivajo samosvoje značilnosti alpskega cvetja, Jesenice se maja z različnimi dogodki ponosno ozirajo v planine s cvetočimi narcisami, zadnji petek v novembru pa se v Podkorenu pri Kranjski Gori srečujejo parkeljni treh dežel.

Koledar prireditev v Julijskih Alpah
julian-alps.com

Tradicionalne prireditve

Že od petdesetih let dvajsetega stoletja v Bohinju praznujemo konec pašne sezone na planinah s prireditvijo Kravji bal. Bogat program s folkloro in dobro glasbo spremlja odlična lokalna kulinarika.

S povorko vaščanov v narodnih nošah se začenja Vaški dan v Ratečah, ki velja za eno od najlepših lokalnih etnoloških prireditev, na kateri obiskovalci spoznavajo tudi stara kmečka opravila in izdelavo lokalno značilnih obuval.

Etnografsko obarvan je tudi aprilski Jurjev sejem v Gorjah, ki poleg priložnosti za družabno preživet dan vključuje blagoslov konj in Jurjevo povorko konjenikov, kočij in narodnih noš.

Na Jesenice junija vabi Kulturna mavrica, na kateri raznoliko folklorno izročilo z glasbo, plesom, petjem, igro, nošami in kulinariko prikazujejo domača in gostujoča društva in skupine. V Kranjski Gori s kulturnim programom navdušujejo jesenski Lavtižarjevi dnevi.

Ob slovenskem kulturnem prazniku, 8. februarja, je vsako leto organiziran tradicionalni pohod po Poti kulturne dediščine Žirovnica.

Tradicionalne prireditve

SREDNJEVEŠKI DNEVI NA BLEJSKEM GRADU

Maja in junija bodite del grajskega življenja na srednjeveški način. Naj vas sprejmejo grof Lambergar, grajske gospodične, plemiči in vitezi. Uživajte v plesih in prikazih mečevanja ter hudomušnosti dvornih norčkov. Obiščite srednjeveško tržnico z rokodelci. V Lambergarjevem taboru spoznavajte srednjeveško orožje, spremljajte dvoboje in se seznanite z viteškim kodeksom.

Vsako leto avgusta je srednjeveški dan tudi v Radovljici.

OGNJENI SPEKTAKEL V PODKORENU

Konec novembra, ko po starem izročilu Miklavž obdaruje pridne otroke, naj bi manj pridne strašili parkeljni s svojo opravo in z rožljanjem verig. Za ohranjanje dediščine, ki sega še v predkrščanske čase, skrbijo kulturna društva na tromeji Slovenije, Avstrije in Italije. Kranjskogorski Ognjeni spektakel je srečanje parkeljnov vseh treh dežel, ki prerašča v privlačen mednarodni festival.

Rastišče alpske možine *(Eryngium alpinum)*

Mednarodni festival alpskega cvetja v Bohinju

Festival je poklon divjeraslim rastlinam in cvetličnemu bogastvu Julijskih Alp. Sporoča, da je ohranjanje biotske raznovrstnosti neprecenljiva vrednota, ki jo predaja naslednjim generacijam.

Konec maja slavimo cvetlice na različnih prizoriščih z botaničnimi sprehodi, kulinaričnimi, fotografskimi in slikarskimi delavnicami, gledališkimi predstavami, tržnicami, medgeneracijskimi srečevanji in cvetlično kulinariko. Neponovljivo in ohranjeno okolje privlači strokovnjake z različnih področij, ki razmišljajo o trajnostnih praksah, povezovanju in prihodnosti.

Praznik narcis v Planini pod Golico

V Planini pod Golico blizu Jesenic majske prireditve, pohodi in drugi dogodki ustvarjajo praznično vzdušje ob cvetenju slovitih samoniklih narcis.

Ves mesec se vrstijo zabavni dogodki in vodeni ogledi rastišč ključavnic, kot narcise imenujejo domačini.

Narcise *(Narcissus poeticus* subsp. *radiflorus).*

VRHUNSKE ŠPORTNE PRIREDITVE

Med največjimi in najodmevnejšimi športnimi prireditvami so zimski prazniki v Planici, Kranjski Gori in na Pokljuki.

Planica je s svojimi skakalnicami in letalnico vsako leto marca prizorišče zaključka svetovnega pokala FIS v smučarskih skokih in poletih, ki so ga doslej že večkrat zaznamovali doseženi rekordi.

Pokal Vitranc je že od leta 1968 del svetovnega pokala v alpskem smučanju. Veleslalomske tekme pod okriljem Mednarodne smučarske zveze FIS slovijo po strokovni pripravi proge, za katero že več generacij skrbijo zavzeti prostovoljci iz občine Kranjska Gora. Proga zadnja leta gosti tudi tekmo za svetovni pokal FIS v alpskem smučanju za ženske.

Pomembno tekmovalno prizorišče je tudi Pokljuka. Tu, kjer so se že merili najboljši biatlonci in tekači na smučeh, bo leta 2025 svetovni pokal IBU v biatlonu.

Pokljuka, svetovni pokal v biatlonu

Tekmovalno na jezeru

Bled, center veslanja v Sloveniji z več kot stoletno tradicijo, je že štirikrat gostil svetovna prvenstva, dvakrat evropsko prvenstvo in dvakrat regati za svetovni pokal ter svetovna prvenstva veteranov. Tu so doma številni uspešni slovenski veslači, ki so osvajali odličja na tekmovanjih najvišjega ranga, tudi na olimpijskih igrah.

Bled, evropsko prvenstvo v veslanju

Planica je največji slovenski športni praznik, ko Slovenci bučno navijajo za svoje orle. Mnogi organizatorji drugih tekem svetovnega pokala v smučarskih skokih in poletih lahko Planici zavidajo izjemno tradicijo in odlično izpeljane prireditve ter več kot 40 doseženih svetovnih rekordov.

Pokal Vitranc je eden največjih, najbolje organiziranih in najbolj obiskanih tradicionalnih športnih dogodkov v Sloveniji in v srednji Evropi. Po več kot 60 letih zgodovine je postal tradicija v mislih prebivalcev Kranjske Gore in okoliških vasi, ki s prostovoljskim delom prispevajo poseben čar in entuziazem k izvedbi tekmovanja.

Tek v naravi

Tekači se v Julijske Alpe radi vračajo na največji slovenski trail tekaški dogodek Julian Alps Trail Run by UTMB. Preizkušenj, ki povezujejo Kranjsko Goro, Žirovnico, Radovljico in Bled, se udeleži nad 3.000 tekačev iz več kot 70 držav sveta. Gorske proge z lažjimi in tehnično zahtevnejšimi odseki ponujajo tekme na 10, 15, 25, 50, 80 in 120 kilometrov. Prireditev s podporo skupnosti Julijskih Alp deluje po načelu ničelne stopnje odpadkov *(zero waste)* ter brez uporabe plastike in plastičnih trakov. Organizatorji pa zagotavljajo, da vse poti po končani prireditvi vrnejo v prvotno stanje. Delež prijavnin je namenjen lokalnim skupnostim in planinskim društvom.

V dolino Soče vabita Soča Outdoor Festival, član pokala Europe Trail Cup, in Blitz Bovec Maraton na 42 kilometrov z bogatim spremljevalnim programom, v Bohinj pa legendarni avgustovski Triatlon jeklenih, ki ga zmorejo le najbolj vzdržljivi.

Podbrdo Trail Running Festival s 103-kilometrskim tekom vključuje več kot 6.500 metrov vzponov in prav toliko spustov. Poleg najzahtevnejše trase lahko izberete tudi krajše, kot je 42-kilometrski gorski maraton štirih občin.

Pohodniško rekreativno

Julijske Alpe ponujajo številne dogodke za planince in pohodnike. Septembra in oktobra, ki veljata za najlepša pohodniška meseca, izbiramo med organiziranimi pohodi, brezplačnimi vodenji in številnimi dogodki na Festivalu pohodništva Dolina Soče.

Junija je zanimivo na Outdoor festivalu v Mojstrani, ki poleg pohodništva med drugim vključuje vodenje po feratah in tečaj varnega gibanja po njih ter različne delavnice. V Mojstrani, na Dovjem in v slovitih Vratih so avgusta Aljaževi dnevi, ki s planinstvom in različnimi prireditvami počastijo spomin na Jakoba Aljaža (1845–1927), skladatelja, gornika in pobudnika planinskih gradenj, med katerimi je tudi Aljažev stolp na Triglavu.

Pohodniki rekreativci se radi vračajo tudi na tradicionalni pohod po Poti kulturne dediščine Žirovnica. Nezahtevna krožna pot 8. februarja, na slovenski kulturni praznik, vodi med z literati povezanimi znamenitostmi do rojstne hiše pesnika Franceta Prešerna v Vrbi.

Še več pohodniških prireditev poiščite v koledarju dogajanja v Julijskih Alpah.

julian-alps.com

NEOBIČAJNO ČEZ PRELAZ

Okolje Julijskih Alp je navdih tudi za manj običajne preizkušnje, med katerimi je legendaren serpentinast vzpon na prelaz Vršič z retro kolesi Pony. Prireditev Red Bull Goni Pony že celo desetletje obuja spomin na le 20-palčna kolesa brez prestav in brez pogonskih motorjev. Najboljši 13,5 kilometra dolgo progo premagajo v manj kot 40 minutah!

Obnavljanje

Ali bi lahko poustvarili vsak trenutek in vsako zadovoljstvo, ki nas ščiti in (le)bdi nad nami?

Ne stvari, ne energije, ne lastnih moči v Julijskih Alpah ne mečemo stran. Ko gremo na pot, vsakič znova z veseljem uporabimo lastno voljo in mišice. Premikamo se na lastni pogon ali pa svoje moči obnavljamo na poteh z odlično urejenim javnim prevozom.

Promet urejamo celostno in spodbujamo mobilnost brez osebnega avtomobila. Všeč nam je, da se na pohodniških in kolesarskih poteh ter tudi na poteh z vlaki, avtobusi, skupinskimi prevozi in električnimi ladjicami pozdravljamo z odgovornimi obiskovalci, ki Julijske Alpe spoznavajo na trajnostni način.

V krajih pod Triglavom, ki svoje severne in južne razglede, dolino Save in Soče, Gorenjsko in Primorsko povezuje le prek gorskih prelazov, goste že od nekdaj navdušujemo s počasnejšimi, lepšimi in vznemirljivejšimi premiki: z vlakom do nas, s tradicionalnim čolnom pletno na otok Blejskega jezera in s fijakarjem okoli njega, s kajakom po rekah, peš v višave, s kolesom po dolinah.

Odkar se ljudje najraje vozimo z lastnimi avtomobili, ponujamo razloge za njihovo ustavljanje in skrbno načrtujemo prostore njihovega mirovanja.

PODNEBNI UKREPI

Tradicionalno gospodarstvo temelji na popolni izkoriščenosti vseh dobrin in predelavi njihovih ostankov. Danes je »zero waste« kljub vsem vnosom tujkov v ekonomijo predelave samoumeven in zahtevan pristop v vseh segmentih turističnega gospodarstva.

Bohinjska železnica

Po eni najlepših gorskih železnic

Julijske Alpe imajo že več kot stoletje urejene železniške povezave s svetom. Bohinjska proga (Ferrovia Transalpina/Wocheinerbahn) je del več kot 700 kilometrov dolge železniške povezave, ki je na začetku 20. stoletja skrajšala povezave med srednjo Evropo in Jadranskim morjem.

Na železniški poti od Prage do Trsta je najlepši del speljan čez Julijske Alpe. 144 kilometrov Bohinjske proge, ki je bila zgrajena v letih 1900–1906, povezuje Jesenice s Trstom. Proga s številnimi presežki je izjemen tehnični spomenik, vožnja po njej pa je nepozabno doživetje z neštetimi panoramami po edinstveni naravi Julijskih Alp. Povezuje gorenjsko in primorsko stran Julijskih Alp.

Posebnosti Bohinjske proge

- Bohinjski predor je tehnično najzahtevnejši objekt na progi in hkrati najdaljši železniški predor na Slovenskem (6.327 m).
- Most in viadukt čez reko Idrijco v Bači pri Modreju je najdaljša premostitev na Bohinjski progi (258 m).
- Solkanski most ima največji kamniti lok na železniških progah na svetu (85 m).

Posebnost proge je avtovlak, ki omogoča hitro in varno vožnjo iz Bohinjske Bistrice do Podbrda, Mosta na Soči, Nove Gorice in nazaj. Na vlak, ki vozi vsak dan, lahko naložite osebni avtomobil, kombi, poltovornjak, avtodom in kolo.

Povezano. Z najlepšimi potmi čez jezero.

Lucija Rozman,
kapitanka ladjice na
Bohinjskem jezeru

»Pletnarji smo združeni v Čolnarskem združenju Pletna Bled. V njem se trudimo tudi za ohranjanje čolnarskih šeg in navad. Naše pletne so na premcu koničaste, na krmi pa imajo prag za lažji vstop potnikov. Že njihova zasnova pove, da so bili ti čolni zasnovani za prevoz potnikov. Ko jih z lastno močjo – z veslanjem v stoječi drži – prepeljemo od enega od pristanov na bregu Blejskega jezera do otoka na jezeru, smo prijazni tako do njih kot do življenja v vodi. Si predstavljate, koliko škode bi lahko povzročili našemu vodnemu biseru, če bi želeli vse navdušene obiskovalce Bleda na otok spraviti na kak drug način?«

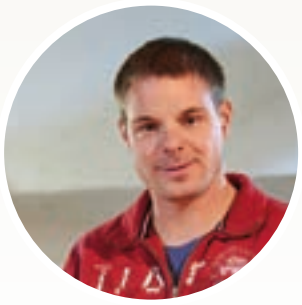
KARTICA JULIJSKE ALPE

Brezplačne javne prevoze, ugodnosti pri parkiranju, pri nakupih vstopnic za znamenitosti in različne popuste omogoča kartica Julijske Alpe, izdana za različne destinacije: Bled, Bohinj, Dolina Soče, Kranjska Gora, Radovljica in Jesenice. Paket ugodnosti se od destinacije do destinacije razlikuje, v vsakem primeru pa vključuje možnosti brezplačnih organiziranih prevozov. Poleg prevozov, ki jih uporabljajo tudi domačini, so za turiste posebej privlačni hop on-hop off avtobusi, ki poenostavijo dostope do posebnosti območja.

Obala Bohinjskega jezera, ki je del Triglavskega narodnega parka, je dolga skoraj 11 kilometrov. Ravno prav za resen pohodniški obhod, preveč za dnevne poti od točke na enem do točke na drugem bregu jezera, ki je prek vodne površine dolgo do dobre štiri kilometre in široko do enega kilometra. Te poti pomagata premagovati ladji, poimenovani Triglav in Triglavska roža. Posebna prednost te prometne rešitve, prijazne tudi za občutljivo jezersko življenje, je to, da ni namenjena le turistom. »Najlepše pri mojem delu je to, da vem, da s temi plovili na okolju prijazen način povezujemo ljudi in dogajanje na vzhodnem in zahodnem bregu Bohinjskega jezera. Po mojem vedenju smo edini v Sloveniji, ki imamo redne vozne rede za vodne poti. Nismo le turistična atrakcija, ampak poenostavljamo življenje domačinov. Polurna vožnja čez jezero je tudi priložnost za naša srečevanja.«

Do otoka na Blejskem jezeru z vesli.

Anže Logar,
čolnar pletnar na Bledu

MOBILNOST Z MISLIJO NA NARAVO

V Julijskih Alpah gostje ustvarijo kar četrtino vseh turističnih nočitev v Sloveniji. Zaradi ohranjanja narave in kakovosti življenja prebivalstva spodbujamo njihove prihode z javnimi prevoznimi sredstvi, na destinaciji pa jim omogočamo raznotere oblike trajnostne mobilnosti, ki zmanjšujejo ogljični odtis regije.

Mrežo javnih prevozov za okolju prijaznejšo mobilnost domačinov dopolnjujejo več kot 30 dodatnih javnih avtobusnih linij za potrebe obiskovalcev v poletni sezoni in zimski smučarski avtobusi. Javni promet zagotavlja ne le ustrezno lokalno mobilnost, temveč tudi dobre povezave med primorskim in gorenjskim delom Julijskih Alp.

DIGITALIZACIJA VOZNIH REDOV

Julijske Alpe kot prva destinacija v Sloveniji uvaja inovativno rešitev celostne digitalizacije javnih prevozov. V spletno aplikacijo voznih redov, ki vključuje vse dodatne organizirane prevoze po destinaciji, so vključeni tudi vozni redi javnih linij potniškega prometa po Sloveniji.

Vozni redi javnih prevozov v Julijskih Alpah
julian-alps.com

V HRIBE Z JAVNIM PREVOZOM

Ko načrtujete raziskovanje Julijskih Alp peš ali s kolesom, se lahko za nemotoriziran pristop odločite še pred prihodom na izhodišče.

Pot načrtujte s pomočjo informacijskega sistema Planinske zveze Slovenije maPZS in z mobilno aplikacijo V hribe z javnim prevozom. Aplikacija poleg itinerarjev in podatkov o poti vključuje izhodiščna in končna postajališča javnega prevoza s povezavami do iskalnika voznih redov.

Na številnih točkah v Julijskih Alpah si lahko za raziskovanje območja izposodite tudi električno kolo.

Parkiraj in raziskuj

- Pripeljali ste se med območja občutljive narave, zato razumete, da je parkiranje vozil dovoljeno le na za to določenih mestih.
- Številne znamenitosti niso dostopne z avtomobilom. Obiščite jih s sredstvi javnega prometa. Brez skrbi: parkirišča so na premišljeno izbranih lokacijah in povezana z javnim potniškim prometom.
- Marsikje so na voljo polnilnice za električne avtomobile.

Odgovorno z avtodomom

- Julijske Alpe privlačijo avtodomarje z vseh koncev sveta.
- Pri raziskovanju območja upoštevajte, da je parkiranje in prenočevanje dovoljeno le v kampih in na parkiriščih, ki imajo za avtodome urejene priključke za elektriko, dostop do pitne vode in oskrbno postajo za praznjenje odpadnih voda in fekalij.
- Upoštevajte tudi, da gozdne ceste območja niso primerne za avtodome in da zato vožnja z njimi po teh cestah ni dovoljena.

Celostno. Za kakovost življenja.

Miro Kristan,
Posoški razvojni center

»Območje Julijskih Alp izkazuje nujo po skupnem celostnem prometnem načrtovanju, ki temelji na načelih trajnostne mobilnosti. Umirjanje in umikanje prometa ni več samo gradnja parkirišč, ampak ozaveščanje uporabnika, plemenitenje sistema javnih prevozov in predvsem razumevanje pristnega doživljanja narave.

Ključno vodilo pri načrtovanju je kakovost življenja domačinov, njihova pot v šolo, delo od doma ali ureditev bližnje avtobusne postaje.«

KAKO DO JULIJSKIH ALP?

Julijske Alpe so v osrčju Evrope, na severozahodu Slovenije in na meji med Slovenijo, Avstrijo in Italijo.

Letalske, železniške, avtobusne in cestne povezave omogočajo dobro prometno dostopnost destinacije.

LETALIŠČA

Slovenija

Letališče Jožeta Pučnika Ljubljana, Ljubljana Airport (LJU)

Osrednje slovensko letališče, ki ima povezave z več kot 20 evropskimi mesti.

Z letališča do manjših mest in vasi so vzpostavljene avtobusne povezave, izberete pa lahko tudi shuttle prevoze, taksije ali najem vozila (rent-a-car).

Sloveniji in Julijskim Alpam vas z različnih destinacij po svetu in Evropi približajo tudi letališča:

Italija

Letališče Trst, Trieste Airport (TRS)
Letališče Benetke, Venice Marco Polo Airport (VCE)
Letališče Benetke-Trbiž, Venice Treviso (TSF)

Avstrija

Letališče Celovec, Klagenfurt Airport (KLU)
Letališče Gradec, Graz Airport (GRZ)

Hrvaška

Franjo Tuđman Airport Zagreb (ZAG)

julian-alps.com

NOVICE IN INFORMACIJE ZA POPOTNIKE

PRIHODI Z VLAKI

V Slovenijo vas pripeljejo vlaki iz vseh sosednjih in iz številnih drugih evropskih držav. Stičišča evropskih in slovenskih železnic so v mestih:

- **Beljak (Villach)**
- **Gradec (Graz)**
- **Zagreb**
- **Trst (Trieste)**

Od tod so na voljo železniške povezave do postaj v Julijskih Alpah:

- **Železniška proga: Jesenice–Nova Gorica:** Jesenice, Bled-jezero, Bohinjska Bistrica, Most na Soči
- **Železniška proga: Jesenice–Ljubljana** Jesenice, Žirovnica, Lesce-Bled, Radovljica

PRIHODI Z AVTOBUSI

Slovenijo z vso Evropo povezujejo neposredne mednarodne avtobusne linije.

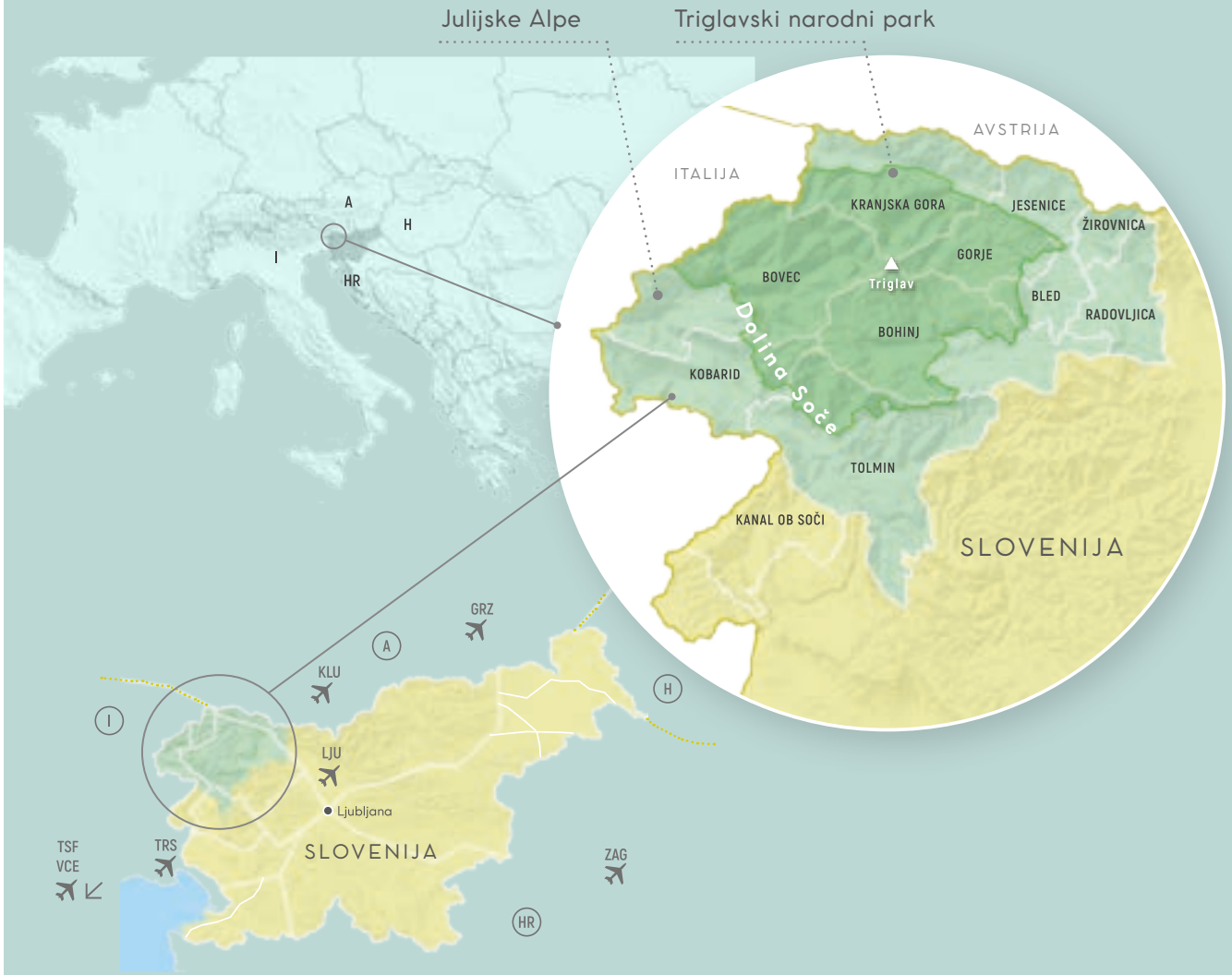
Z LASTNIM AVTOMOBILOM ALI AVTODOMOM

- Slovenija je dobro povezana z evropskim cestnim omrežjem. Za vožnjo po avtocestah potrebujete vinjeto, ki jo pred prihodom za izbrano časovno obdobje kupite na spletu.
- Upoštevajte omejitve hitrosti. Tudi podnevi vozite z zasenčenimi lučmi, v avtomobilu naj bo zakonsko zahtevana oprema. Od 15. oktobra do 15. marca je obvezna zimska oprema in zimske pnevmatike.
- Po vsej državi so ustrezno razporejeni bencinski servisi in polnilnice za električne avtomobile.

Izdajatelj: Turizem Bohinj / Skupnost Julijske Alpe • **Urednica in umetniško vodenje:** dr. Jana Vilman • **Kreativna zasnova:** Ivana Kadivec • **Besedilo:** Ines Drame, Marko Viduka, Skupnost Julijske Alpe • **Grafično oblikovanje in prelom:** Ivana Kadivec • **Ilustracije, ilustrativni zemljevid, obdelava slikovnega materiala:** Jaka Modic • **Lektoriranje in prevod:** Amidas d.o.o. • **Naslovna fotografija:** Grega Teraž, arhiv Turizem Kranjska Gora • **Fotografije:** Jošt Gantar, Mojca Odar, Mitja Sodja, Žiga Koren, Matevž Lenarčič, Tomo Jeseničnik, Aleš Zdešar, Tomaž Mihelič, Ciril Jazbec, Tent film, Aleš Krivec, Boris Pretnar, Aleš Košir, Foto Vidmar, Miran Kambič, Leonardo Olmi, Aleš Fevžer, David Štulc Zornik, David Chipperfield Architects, Peter Strgar, Jernej Leskovar, Samo Vidic, Iztok Medja, Katarina Rutar Ipavec, Janez Kotar, Marta Skoberne, Vegerila foto, Andraž Krpič, Jakob Jakelj, Uroš S. Abram, Michael Matti, Mike Mareen, Johannes Arlt, Blaž Oman, Mirko Kunšič, Gregor Kofler, Peter Koren, Mankica Kranjec, Jakob Remar, Matevž Peršin, Sava Turizem d.d., Dean Dubokovič, Mitja Kobal, Capn Architectural Photography, 2lindens, Sandi Rutar, Hotel Bohinj - Charlotte Garrousse, Stefano Ceretti, Miško Kranjec, Jernej Zajc, Nejc Vurnik, Alan Kosmač, Brut Carniollus, osebni arhiv Aleš Zdešar, arhiv Ngeni, Daniil Komov, Leo Caharija, Kevin Creley, Žiga Humar, Klemen Kunaver, Nik Bertoncelj, Gorazd Kavčič Matevž Peršin, Luka Karlin, Studio Virc, Hotel Bohinj - Ana Bacingar, Mitja Kobal, Primož Černe, Rožle Bregar, Martin Fettich, Vid Ponikvar, Miha Horvat, Maja Šilc, Katja Jemec, Ciril Mlinar Cic, osebni arhiv Jernej Komac, arhiv Ribiška družina Tolmin, arhiv Kobariški muzej, arhiv Fundacija Poti miru, arhiv TNP, arhiv Turizem Radovljica, arhiv Turizem Bled, arhiv Turizem Kranjska Gora, arhiv Turizem Dolina Soče, arhiv Turizem Bohinj, arhiv ZTK Žirovnica, arhiv Muzej Avsenik, arhiv Elan d.o.o., arhiv MRO, OO Pokljuka, www.slovenia.info • **Kartografski zemljevid:** Kartografija d.o.o. • **Tisk:** Tiskarna Medium d.o.o. • **Naklada:** ????, 1. natis • Stara Fužina, ???? 2024

DOBRODOŠLI V ZELENI, MIROLJUBNI IN VARNI DEŽELI

Julijske Alpe spadajo med vodilne turistične regije v Sloveniji, ki velja za eno najbolj trajnostnih turističnih destinacij na svetu. Slovenija se uvršča med pet najvarnejših držav na svetu, kot turistična destinacija pa je bila med prvimi, ki je pridobila mednarodni znak Safe Travels.

POVPREČNE TEMPERATURE

	JULIJ	JANUAR
RATEČE	18 °C	-2 °C
TOLMIN	25 °C	1,5 °C

Arnoldstein
Podklošter
Finkenstein
Bekštajn
Tarvisio
Trbiž
Ofen
M. Forno
Wurzenpass
Korensko sedlo
Rateče
Kranjska Gora
Gozd - Martuljek
Mittagskogel
Kepa
KARAVANKE
VAL CANALE
KANALSKA DOLINA
Due Pizzi
Monte Santo di Lussari
Višarje
ITA
Cave
del Predil
Rabelj
Log pod Mangartom
V. Ponca
PLANICA
Sava Dolinka
Dovje
Mojstrana
Jerebikovec
Špik
Škrlatica
Mangart
V. Mangart
Jalovec
Prisojnik
Razor
Vršič
Predel
Predil
KORITNICA
JULIJSKE ALPE
VRATA
KOT
KRMA
MEJA
T. Raccolano
M. Sart
Sella Nevea
Rombon
Bavški Grintavec
Triglav
2864
POKLJUKA
M. Canin
Visoki Kanin
Bovec
TRENTA
SOČA
RUDNO POLJE
Žaga
Javorščica
TOLMINKA
POLOVNIK
Krasji vrh
Stol
BREGINJSKI KOT
Mala Fužina
BOHINJ
Kobarid
Krn
Bohinjska Bistrica
Vogel
Rodica
Črna prst
Matajur
Podbrdo
BAŠKA GRAPA
Tolmin
Faédis
Fojda
Solarji
Volče
Most na Soči
Poreznen
Campéglio
Čampej
San Pietro al Natisone
Špeter Slovenov
SENTVIŠKA PLANOTA
Cerkno
Moimacco
Mojmag
V. Vrh
Cividale
del Friuli
Čedad
Kanal
Korada
KAMENJAŠKO
Premariacco
Premarjag
Deskle
BANJŠICE
IDRIJSKO HRIBOVJE
BRDA
Manzano
Dobrovo
Šmartno
Sveta gora
Grgar
S. Giovanni
al Natisone
Sv. Ivan
Cormons
Krmin
Solkan
NOVA GORICA
M. Golak
1495
TRNOVSKI GOZD
GORIZIA
GORICA
Kromberk
Rožna
Dolina
Capriva
del Friuli
Koprivno
Šempeter
Šempas
Čaven
V. Modrasovec
Marjan
Vrtojba
© KARTOGRAFIJA
www.kartografija.si

LJU–Radovljica	31 km
LJU–Bled	36 km
LJU–Žirovnica	38 km
LJU–Jesenice	45 km
LJU–Bohinj	57 km
LJU–Kranjska Gora	64 km
LJU–Tolmin	90 km
LJU–Kobarid	104 km
LJU–Bovec	110 km

Triglavski narodni park

Biosferno območje Julijske Alpe

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

908(234.323.6)

JULIJSKE Alpe : Triglavski narodni park : Slovenija : Bled, Bohinj, Gorje, Dolina Soče, Jesenice, Kranjska Gora, Radovljica, Žirovnica / [urednica Jana Vilman ; besedilo Ines Drame, Marko Viduka, Skupnost Julijske Alpe ; ilustracije, ilustrativni zemljevid Jaka Modic ; prevod: Amidas ; fotografije Jošt Gantar ... [et al.] ; kartografski zemljevid Kartografija]. - 1. natis. - Stara Fužina : Turizem Bohinj, Skupnost Julijske Alpe, 2024

ISBN 978-961-94723-6-1
COBISS.SI-ID 203786499

JULIJSKE ALPE

TRIGLAVSKI NARODNI PARK

SLOVENIJA

BOOKING CENTER JULIJSKE ALPE

e: explore@julian-alps.com

www.julian-alps.com